

Fiskeridepartementet

**Kap. 1000-1070, 2415
4000-4070**

St.prp. nr. 1

(1999-2000)

FOR BUDSJETTERMINEN 2000

Fiskeridepartementet

*Tilråding fra Fiskeridepartementet av 17. september 1999,
godkjent i statsråd samme dag*

INNHold

	Side
Innledning	5
<i>Mål og utfordringer</i>	5
<i>Hovedtrekkene i budsjettforslaget</i>	8
<i>Oversiktstabeller</i>	12
<i>Organisasjons- og strukturendringer under Fiskeridepartementet</i>	16
<i>Sektorovergrepene miljøpolitikk</i>	16
Nærmere om budsjettforslaget under programområde 16	
Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	23
Kap. Programkategori 16.10 Administrasjon	23
1000 Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000)	23
1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner	26
Programkategori 16.20 Forskning og utvikling	29
1020 Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	32
1021 Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	42
1023 Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)	44
Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	59
1030 Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	72
1040 Til gjennomføring av fiskeriavtalen	81
1050 Diverse fiskeriformål	82
2415 Statens nærings- og distriktutviklingsfond	86
Programkategori 16.60 Kystforvaltning	89
1060 Kystadministrasjon (jf. kap. 4060)	93
1064 Havnetjenesten (jf. kap. 4064)	97
1065 Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)	101
1066 Lostjenesten (jf. kap. 4066)	104
1067 Trafikksentraler (jf. kap. 4067)	107
1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. kap. 4070)	109
Tilråding	112
Forslag til vedtak	113
Vedlegg I Om enhetskvoteordningene i reguleringen av fisket	117

Innledning til programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning

Mål og utfordringer

St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring er retningsgivende for fiskeriforvaltningens arbeid også de kommende årene. Et sentralt mål som ligger til grunn for Fiskeridepartementets prioriteringer i 2000-budsjettet, er å medvirke til økt verdiskaping både gjennom forskning og utvikling, og gjennom tilrettelegging av regelverket for fiskeri- og havbruksnæringen.

Fiskeri- og havbruksnæringen danner hovedgrunnlaget for sysselsetting og bosetting i store deler av kyst-Norge. Næringen har utviklet seg til å bli en av Norges største eksportnæringer med en eksportverdi på 28 mrd. kroner i 1998, og eksportverdien har vært økende i 1999. Norge var i følge FNs matvareorganisasjon (FAO) verdens største eksportør av sjømat i 1997.

Fiskeri- og havbrukspolitikken skal legge til rette for lønnsom næringsutvikling gjennom produkter med høy kvalitet over et vidt anvendelsesområde. Lønnsomheten i fiskeri- og havbruksnæringen er en viktig forutsetning både som bidrag til å sikre arbeidsplasser og bosetting i de fiskeriavhengige delene av landet, og for landets totale økonomi. En bærekraftig ressursforvaltning er en forutsetning for å oppnå dette, og det er en prioritert oppgave for fiskeriforvaltningen å videreutvikle dagens metoder for bestandsberegning, kontroll og overvåking.

Ingen er mer avhengig av et rent havmiljø enn fiskeri- og havbruksnæringen. Et rent hav er en forutsetning for å bevare og utvikle det produksjons- og høstingspotensialet som er grunnlaget for denne næringsaktiviteten. Dette forutsetter et nært samarbeid med andre myndigheter og instanser, og at fiskeri- og havbruksforvaltningen drives på en miljømessig forsvarlig måte.

Som følge av eksportutviklingen har næringen styrket sin posisjon nasjonalt, men det er likevel en hovedutfordring å få til en økt verdiskaping i årene fremover. Næringen er i økende grad en del av en global industri, og nyskaping og fleksibilitet er viktig for å opprettholde og utvikle konkurransedyktigheten.

Målet for politikken for havner og infrastruktur for sjøtransport er å legge til rette for en kostnadseffektiv transport for næringslivet og styrke sjøtransporten gjennom utvikling av effektive havner og bedre tilknytning mellom havnene og det landbaserte transportnettet. Videre skal den tilrettelegge for økt verdiskaping i fiskerinæringen gjennom utbygging og vedlikehold av fiskerihavner. Det er et mål å øke sikkerheten og bedre fremkommeligheten til sjøs gjennom utbedring av farleder og oppmerking av disse med merker og fyr, og gjennom videreutvikling av tilbudet av elektroniske navigasjonshjelpemidler.

De overordnede politiske målene og utfordringene en står overfor i fiskeri- og havbrukspolitikken er redegjort for i nevnte St.meld. nr. 51 (1997-98) og i St.meld. nr. 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring. St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport redegjør for de overordnede politiske målene og utfordringene for kystforvaltningen.

Prioriterte områder i 2000 under Fiskeridepartementets budsjettområde er nærmere omtalt under avsnittet "Hovedtrekkene i budsjettforslaget".

Forskning og utvikling

Satsingen på marin forskning og utvikling har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å ivareta og utløse verdiskapingspotensialet i fiskeri- og havbruksnæringen. Regjeringen har i St.meld. nr. 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille lagt opp til en særskilt satsing på fire områder de neste årene, herunder marin forskning.

Den forvaltningsrettede forskningen og overvåkingen skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av norske ressurser og havområder. Innsatsen på dette området utgjør et sentralt grunnlag for den nasjonale og internasjonale rådgivningen om utnyttelsen av fiskebestandene, som blant annet blir utformet gjennom samarbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES). Hovedutfordringen for ressursforskningen fremover er å redusere usikkerheten i den vitenskapelige rådgivningen om status og utvikling av fiskebestandene.

Forskning rettet mot nyskaping og utvikling skal medvirke til å styrke lønnsomheten og konkurranseevnen i fiskeri- og havbruksnæringen og derigjennom bidra til økt verdiskaping. Havbruk gir spesielle utfordringer for økt produksjon av høykvalitets sjømat og ny næringsutvikling.

Forskning og utvikling innenfor havner og infrastruktur for sjøtransport skal medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og skal bidra til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser.

For å styrke og samordne Fiskeridepartementets arbeid med forskning og utvikling utarbeidet departementet i 1998 en FoU-strategi. Strategiplanen trekker opp hovedlinjene for forskningen innenfor fiskeri og havbruk og havner og infrastruktur for sjøtransport inn i neste årtusen.

Ressursforvaltning

I ressursforvaltningen er målet å legge til rette for et uttak som sikrer et høyt varig utbytte fra ressursene.

90 pst. av de norske fangstene kommer fra bestander vi deler med andre land. Norge er derfor avhengig av et velfungerende internasjonalt forvaltningssystem. Uregulert fiske i internasjonalt farvann er en stor trussel mot en bærekraftig ressursforvaltning, og det er derfor et mål å få slikt fiske under kontroll. Fiskeridepartementet vil legge vekt på å videreføre og utvikle bilaterale og internasjonale forvaltningsregimer. Et viktig ledd i arbeidet er rammeavtalene om fiskerisamarbeid som Norge har inngått blant annet med EU, Russland og andre nordøst-atlantiske kyststater. Innenfor disse avtalene blir det forhandlet frem årlige avtaler om kvoter og forvaltningstiltak. Mye er gjort gjennom fem-parts avtalen mellom Norge, EU, Færøyene, Island og Russland om fordeling av norsk vårgytende sild, og gjennom fiskerisamarbeidsavtalen mellom Norge, Island og Russland om regulering av fisket i "Smuthullet". Avtalen ble inngått i mai 1999.

De nasjonale reguleringene tar utgangspunkt i de totalkvotene som er fastsatt i bilaterale avtaler for fellesbestander eller ensidig på eksklusive norske bestander. Det er et mål å fordele ressursgrunnlaget på en måte som gir en rimelig fordeling av driftsmuligheter og inntekter mellom de ulike fartøygruppene. Det er samtidig viktig å skape stabilitet og forutsigbarhet i fordelingen mellom gruppene.

Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale fangstkapasiteten for å få en bedre struktur og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. En slik reduksjon vil bidra til å bedre lønnsomheten til fartøyene og legge til rette for større grad av fornyelse i flåten. Det er en særlig utfordring å utvikle hensiktsmessige strukturvirkemidler for kystflåten.

Havbruk

Hovedtrekkene i havbrukspolitikken ligger fast, jf. St.meld. nr. 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring og Innst. S. nr. 150 (1995-96). Hovedmålet er at

oppdrettsnæringen skal ha en balansert og bærekraftig utvikling og være en lønnsom og livskraftig distriktsnæring.

Havbruk er matproduksjon, og har mange fortrinn av miljømessig-, ernæringsmessig- og energi-/fôrutnyttelsesmessig art som det er viktig å bygge videre på. Forutsetningene for dette er gode fordi Norge er verdensledende på mange områder innenfor oppdrett av laksefisk og har særlige naturgitte- og infrastrukturelle fortrinn for havbruksproduksjon. Norsk havbruk er en næring i stadig vekst og med betydelige utviklingsmuligheter. Det er et viktig mål for forvaltningen å sikre at næringen kan utvikle både sitt potensiale og sin verdiskaping, og utnytte de særlige forutsetninger for havbruk som Norge har. Dette gjelder både laksefisk og andre marine arter.

Lakseavtalen mellom Norge og EU fra 1997 kombinert med videreføring av førkvoteordningen, sikrer næringen stabilitet og forutsigbarhet. Det er en prioritert oppgave for Fiskeridepartementet å videreutvikle fleksible rammebetingelser. Rammebetingelsene skal både ivareta oppfølgingen av lakseavtalen mellom Norge og EU og samtidig bidra til å utnytte vekstpotensialet i andre markeder. Rammebetingelsene skal dessuten sikre en best mulig helse- og miljømessig drift og en sykdomsforebyggende produksjonsform.

Bruk av kystsonen

Målet for fiskeriforvaltningens engasjement innenfor kystsoneforvaltning er å sikre tilgangen på tilstrekkelige sjøareal for utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen. Videre er det et mål å sikre fremkommelighet og sikker sjøverts ferdsel langs kysten, og å sikre tilstrekkelige havnearealer.

Arealplanlegging i medhold av plan- og bygningsloven og arbeid med verneområder i kystsonen er prosesser som påvirker tilgangen på areal for fiskeri- og havbruksnæringen. Disse prosessene legger også føringer for tilgangen på areal til havner og sjøverts ferdsel.

Det er lagt frem en stortingsmelding om forholdet mellom verneinteresser og fiskerinæringen, St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk i kystsona.

Marked, omsetning og industri

Fiskeridepartementets mål er å legge til rette for økt verdi av norsk fiskeeksport og økt verdiskaping i Norge. Sentrale oppgaver fremover vil være arbeidet med internasjonale handelsavtaler, satsing på felles markedsføring, forskning og utvikling og arbeid for størst mulig foredlingsgrad basert på kunnskap om markedet og for å sikre at produktene er trygge og av høy kvalitet. Fiskeindustrien må kunne omstille seg i tråd med markedets behov og slik utnytte mulighetene til økt verdiskaping og sysselsetting. I dag er industrien delvis avhengig av import av råstoff. Det er grunn til å forvente at tilgangen på leveranser, spesielt fra den russiske flåten vil bli redusert i årene fremover. På denne bakgrunn må norsk fiskeindustri være konkurransedyktig på det internasjonale råvaremarkedet.

Revidert Vedlegg I i EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1999. Dette innebar avvikling av EUs veterinære grensekontroll av norsk fisk. Denne avtalen, sammen med resten av EØS-avtalen, EFTA, EFTAs tredjelandavtaler og WTO-avtalen, utgjør sentrale rammebetingelser for norsk fiskerinærings markedsadgang. Arbeidet med oppfølging av lakseavtalen med EU-kommisjonen har vært prioritert av myndighetene, og vil fortsatt være en viktig oppgave i tiden fremover.

Selv om EU også på sikt vil være det viktigste markedet for norsk fisk, vil Fiskeridepartementet legge stor vekt på arbeidet med å bedre handelsbetingelsene til andre markeder i Asia, Øst-Europa, Latin-Amerika og USA. I 2000 innledes en ny forhandlingsrunde i WTO hvor markedsadgang for industriprodukter inkludert fisk og fiskevarer med all sannsynlighet skal inngå. Norske myndigheter vil arbeide aktivt for økt liberalisering i handelen med fisk i kommende forhandlinger. Bedre globale handelspolitiske rammebetingelser, som omfatter både tariffære og ikke-tariffære forhold knyttet til handelen med fisk, vil bidra til økte markedsmuligheter og mer stabile

rammebetingelser i blant annet Asia og Latin-Amerika. Forhandlingene knyttet til markedsadgang for fisk vil også berøre norske interesser i EU-markedet.

Sjømat som konsumeres i Norge og som eksporteres til våre utenlandske markeder, skal være helsemessig trygg og frembys på en redelig måte. Det offentlige kvalitetsregelverket på næringsmiddelområdet bidrar til å fremme norske fiskeprodukters konkurransedyktighet. Næringens egenkontroll med produksjonen sikrer at det ikke produseres mindreverdige og helsefarlige produkter fra fiskeri- og havbruksnæringen.

Kystforvaltning

Fiskeridepartementets kystforvaltning omfatter blant annet utbygging og vedlikehold av infrastruktur for sjøtransport, forvaltningsoppgaver i tilknytning til havner og farleder og overordnet transportplanlegging.

Sjøtransporten spiller en sentral rolle i norsk samferdsel, og det er et mål for Fiskeridepartementet å legge til rette for gode kommunikasjonslinjer på sjøen, jf. St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport.

En god infrastruktur for sjøtransport er viktig for konkurransevnen, verdiskapingen og sysselsettingen i næringslivet generelt, ettersom hovedtyngden av befolkningen og næringslivet i Norge er lokalisert nær kysten.

Med overgang til raskere, større og mer dyptgående fartøy blir kravene til gode manøvreringsforhold i en del farleder, innseilingsruter i havnebasseng og langs kaier skjerpet. Viktige tiltak fremover vil være vedlikeholdsmudring av havnebasseng og innseilinger og reparasjon og vedlikehold av moloer.

Sjøtransporten har en dominerende posisjon i godstransport til og fra utlandet. Fiskeridepartementet vil legge til rette for at havnene kan utvikles til effektive knutepunkter med god tilknytning til det landbaserte transportsystemet, som ledd i regjeringens arbeid med en helhetlig transportpolitikk. Nasjonal transportplan skal legges frem for Stortinget våren 2000, og i denne vil infrastruktur for sjøtransport inngå som en del av transportsystemet.

Departementet arbeider for å sikre at ingen virksomheter i kystsonen medfører betydelige hindringer for ferdsel eller annen virksomhet.

Lostjenesten og tradisjonelle navigasjonshjelpemidler som fyr og merker er, sammen med moderne elektroniske navigasjonshjelpemidler som Loran-C og Global Positioning System (GPS), viktige virkemidler for å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå og god fremkommelighet i norske farvann.

Hovedtrekkene i budsjettforslaget

Regjeringens økonomiske politikk skal legge til rette for arbeid til alle og en forvaltning av naturressurser og miljø som er forsvarlig i et langsiktig perspektiv. Oljeformuen må forvaltes slik at også fremtidige generasjoner får nytte godt av den, og slik at det ikke skapes for sterkt press i norsk økonomi. Regjeringen legger vekt på å opprettholde en spredt bosetting og vil gjennom den økonomiske politikken søke å bremse den sentraliseringen som har funnet sted de siste årene.

Velferdssamfunnet skal utvikles videre og bidra til trygghet for familier og enkeltmennesker, og til muligheter til utfoldelse i de ulike fasene av livet. Det skal blant annet sikre gode utdanningstilbud, behandling og pleie ved sykdom og økonomisk trygghet ved alderdom, uførhet og arbeidsledighet. Dette forutsetter en omfattende offentlig sektor der tjenestetilbudet videreutvikles og effektiviseres.

En sterk økonomi er en nødvendig forutsetning for velferdssamfunnet. Den økonomiske politikken må derfor bidra til en stabil økonomisk utvikling med høy sysselsetting og lav arbeidsledighet.

Hovedutfordringen i den økonomiske politikken nå er å få pris- og kostnadsveksten ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Statsbudsjettet for 2000 må derfor bidra til at

veksten i samlet etterspørsel etter varer og tjenester ikke blir for sterk. Dette er nødvendig for å opprettholde høy sysselsetting og lav arbeidsledighet, samt unngå en særnorsk høy rente i årene fremover.

Fiskeridepartementets budsjettforslag for 2000 har en utgiftsramme på 1 998,7 mill. kroner, og en inntektsramme på 618,21 mill. kroner. I forhold til vedtatt budsjett 1999 innebærer forslaget til utgiftsramme en nominell økning på 108,8 mill. kroner eller 5,5 pst, korrigert for fiskeriatvaten. Hovedårsaken til økningen er regjeringens satsing på marin forskning og utvikling. Første byggetrinn for et nytt havforskningsfartøy utgjør det største enkelttiltaket innenfor denne satsingen.

Inntektsrammen foreslås økt med i overkant av 17 mill. kroner, eller 2,8 pst., i forhold vedtatt budsjett 1999. Økningen skyldes budsjettekniske justeringer.

De prioriterte områdene i 2000 omtales i det følgende under de respektive programkategoriene.

Programkategori 16.10 Administrasjon

Kap. 1000 Fiskeridepartementet får i budsjettforslaget en nominell økning på 6,2 mill. kroner. Foruten pris- og lønnskompensasjon skyldes økningen i første rekke økte husleieutgifter etter flyttingen av Fiskeridepartementet til Grubbegata 1. Videre skyldes noe av økningen behovet for å styrke departementets utredningskapasitet, blant annet for å følge opp St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, og behovet for å dekke økte utgifter til internasjonalt arbeid.

En del av bevilgningen under programkategori 16.10 går til å dekke medlemskontingenten til internasjonale organisasjoner. I 2000 blir det en mindre økning i kontingenten til organisasjonene NAMMCO og ICES.

Hovedtall

Budsjettforslaget for 2000 innebærer en nominell økning under programkategori 16.10 på 6,88 mill. kroner eller 12,6 pst. i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Programkategori 16.20 Forskning og utvikling

Fiskeridepartementet vil i tråd med St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, jf. Innst. S. nr. 93 (1998-99), legge til rette for økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen. Regjeringen har i St.meld. nr. 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille lagt opp til en særskilt satsing på fire områder, herunder marin forskning. I statsbudsjettet for 2000 fremmes det forslag om følgende hovedsatsinger under Fiskeridepartementet:

- Det foreslås bevilget 50 mill. kroner under kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene, post 45 Større utstyrsanskaffelser, til første byggetrinn for et nytt havforskningsfartøy. De resterende midlene vil bli bevilget i 2001 og 2002. Fartøyet representerer en betydelig satsing på marin FoU. Det vises til St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99), hvor det ble bevilget midler til forprosjektering av fartøyet. Total kostnadsramme vil bli lagt frem for Stortinget i 2000. Kapitlet for forskningsfartøyene får dessuten en økning under driftsposten med 6 mill. kroner nominelt i forhold til vedtatt budsjett 1999.
- Det øremerkes 5,5 mill. kroner under Havforskningsinstituttets budsjett, kap. 1020 post 01, til en ekstra satsing på bedre modeller for bestandsberegning. Ut over dette vil det bli bevilget 2,5 mill. kroner til et strategisk instituttprogram startet opp i 1999 over kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 50 Tilskudd Norges forskningsråd. Til sammen vil det bli brukt om lag 9 mill. kroner til dette formålet i 2000.
- Det foreslås bevilget 7 mill. kroner under kap. 1020 Havforskningsinstituttet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Midlene skal gå til investering i nytt sjøvannsinntak ved Austevoll havbruksstasjon.
- Departementet øker innsatsen på skjell i 2000. I 1999 ble bevilgningen til skjell over kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 71 Tilskudd til utviklingstiltak, kanalisert til Fiskeridirektoratet og Norges veterinærhøgskole. Det øremerkes 5 mill. kroner til

innsats på skjell i 2000. Dette innebærer at området styrkes med 3,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999.

- Tilskuddet til Fiskeriforskning, kap. 1023 post 70, foreslås økt med 3,2 mill. kroner fra 16 mill. kroner til 19,2 mill. kroner i 2000. Midlene skal dekke utgifter knyttet til utvidelse av instituttets rådgivningsansvar i ressursforvaltningen.

Tilskuddet til Norges forskningsråd er i budsjettforslaget redusert med 2,5 mill. kroner fra 182 mill. kroner i vedtatt budsjett 1999 til 179,5 mill. kroner for å dekke opp for behovet knyttet til de store satsingene under andre poster under programkategori 16.20.

Hovedtall

Budsjettforslaget innebærer en nominell økning under programkategori 16.20 på 94,55 mill. kroner eller 16,4 pst. i forhold til vedtatt budsjett 1999. Endringen ut over omtalte satsinger skyldes oppjustering av inntekts- og utgiftsside for poster for oppdragsvirksomhet, foruten pris- og lønnskompensasjon.

Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Kap. 1030 Fiskeridirektoratet får i budsjettforslaget en nominell økning på 11 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Det øremerkes 2 mill. kroner til oppfølging av Villaksutvalget og arbeidet knyttet til problemet med rømming og lakselus. Den resterende økningen vil bli brukt til å dekke kostnader ved veterinær grensekontroll og til en begrenset ordning med inspektører i fiskeflåten.

Tilskuddsposten for kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, kap. 1050 post 73, foreslås økt med 1 mill. kroner i forhold til 1999, til 13 mill. kroner. Økningen skal i hovedsak gå til å styrke rekrutteringsarbeidet.

En eventuell fiskeriavtale for kommende år, vil i tråd med vanlig praksis bli forhandlet frem mellom staten og Norges Fiskarlag høsten 1999.

Tilskuddsposten for flåtefornyelse og kapasitetstilpasning, kap. 2415 post 72, foreslås videreført på samme nominelle nivå som inneværende år.

Hovedtall

Justert for fiskeriavtalen innebærer budsjettforslaget under programkategori 16.30 en nominell økning på 11,55 mill. kroner eller 3,7 pst. i forhold til vedtatt budsjett 1999. Av dette er 4,4 mill. kroner pris- og lønnskompensasjon.

Skattlegging av fiskefartøy

De skattemessige ordningene som er omtalt i St.meld. nr. 51 (1998-99) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, som virkemidler til å stimulere til økt egenkapital og økt fornyelse av fiskeflåten, behandles ikke i forbindelse med statsbudsjettet for 2000. Regjeringen vil, på bakgrunn av perspektivmeldingen og Stortingets behandling av denne, komme tilbake til saken til våren i forbindelse med fremleggelse av ulike skattesaker. Regjeringen vil da vurdere om dette kan innpasses i skattesystemet uten uheldige virkninger på dets prinsipper. Det gis støtte over statsbudsjettet til fornyelse av fiskeflåten. Regjeringen vil understreke behovet for stabilitet i støtteordningen.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning

I St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport er det lagt opp til en satsing på fiskerihavner og farleder. Det er lagt til grunn en økonomisk ramme på om lag 854 mill. kroner for perioden 1998-2001. Dette følges opp i budsjettet for 2000 ved at rammen under kap. 1064 Havnetjenesten økes nominelt med 10 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999 til 202 mill. kroner. Med dette er det totalt bevilget 596 mill. kroner til havnetjenesten i perioden 1998-2000, noe som tilsvarer om lag 70 pst. av planrammen for perioden. Investeringspostene for fiskerihavneanlegg er prioritert i 2000. Kap. 1064 post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg er foreslått økt med 20 pst. fra 25 mill. kroner i vedtatt budsjett 1999 til 30 mill. kroner i 2000.

Kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler, post 70 Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, får i budsjettforslaget en nominell økning på 1,4 mill. kroner. Midlene vil blant annet bli brukt til å dekke det norske bidraget til utviklingen av systemet Eurofix.

Tilskuddet til Redningsselskapet (NSSR) videreføres på samme nominelle nivå som i 1999.

På de øvrige kapitlene under programkategori 16.60 er det i hovedsak kun foretatt budsjettekniske endringer, det vil si pris- og lønnskompensasjon mv. Under kap. 1064 Havnetjenesten er det innført en ny post 45 Vedlikehold av fiskerihavneanlegg, gjennom omprioriteringer innad på kapitlet. Dette er en oppfølging av Budsjett-innst. S. nr. 13 (1998-99), romertallsvedtak IX, og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Hovedtall

Budsjettforslaget innebærer en nominell reduksjon under programkategori 16.60 på 4,18 mill. kroner eller 0,4 pst. i forhold til vedtatt budsjett 1999. Nedgangen skyldes i hovedsak at byggingen av den nye trafikksentralen på Kvitsøy i Rogaland nærmer seg ferdigstillelse.

Oversiktstabeller**Utgifter fordelt på programkategorier og kapitler**

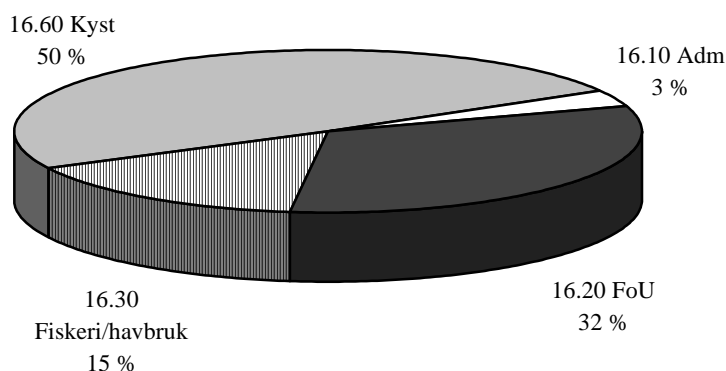
(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000 1)	Pst. endring 1999/2000
1000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000)	49 704	49 700	55 900	12,5
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3 964	5 120	5 800	13,3
	Sum 16.10 Administrasjon	53 668	54 820	61 700	12,6
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	254 907	235 540	264 500	12,3
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	121 527	102 780	159 600	55,3
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)	248 015	237 630	246 400	3,7
	Sum 16.20 Forskn og utvikling	624 449	575 950	670 500	16,4
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	236 543	239 300	250 300	4,6
1040	Til gjennomføring av fiskeri- avtalen	82 212	105 000		-100,0
1050	Diverse fiskeriformål	19 075	22 810	23 860	4,6
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	78 220	52 500	52 000	-1,0
	Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning	416 050	419 610	326 160	-22,3
1060	Kystadministrasjon (jf. kap. 4060)	130 440	139 300	140 830	1,1
1064	Havnetjenesten (jf. kap. 4064)	185 356	192 000	202 000	5,2
1065	Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)	198 209	195 600	197 000	0,7
1066	Lostjenesten (jf. kap. 4066)	337 760	326 500	333 600	2,2
1067	Trafikksentraler (jf. kap. 4067)	53 165	58 150	33 010	-43,2
1070	Elektroniske navigasjonshjelpe- midler (jf. kap. 4070)	27 204	32 970	33 900	2,8
	Sum 16.60 Kystforvaltning	932 134	944 520	940 340	-0,4
	Sum programområde 16	2 026 301	1 994 900	1 998 700	0,2

1) Forslag til større økninger/reduksjoner i 2000 i forhold til vedtatt budsjett 1999:

- Kap. 1021: Økningen i forhold til vedtatt budsjett 1999 skyldes i hovedsak forslaget om bevilge 50 mill. kroner til første byggetrinn for et nytt forskningsfartøy.
- Kap. 1040: I tråd med tidligere års praksis vil tilskuddsramme for 2000 først bli fremmet gjennom en egen proposisjon høsten 1999, etter at det eventuelt er ført forhandlinger mellom staten og Norges Fiskarlag.
- Kap. 1067: Bevilgningsforslaget er redusert i forhold til vedtatt budsjett 1999 hovedsakelig som følge av at Kvitsøy trafikksentral nærmer seg ferdigstillelse.

Figuren under viser fordeling av utgifter på programkategorier:

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
01-20	Driftsutgifter	1 143 057	1 132 310	1 169 180	3,3
21-23	Andre driftsutgifter	167 910	136 750	154 100	12,7
30-49	Nybygg, anlegg	235 798	230 200	271 660	18,0
50-59	Overføringer til andre statsregnskap.	170 879	182 000	179 500	-1,4
60-69	Overføringer til kommuner	21 078	25 000	30 000	20,0
70-89	Overføringer til private	287 579	288 640	194 260	-32,7
	Sum postgrupper	2 026 301	1 994 900	1 998 700	0,2

Av den samlede utgiftsrammen går 66,2 pst. til å dekke løpende driftsutgifter for Fiskeridepartementet, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Ernæringsinstituttet og Kystverket. Videre er 15,1 pst. av utgiftsrammen investeringer. Av disse er fiskerihavner det viktigste innsatsområdet. 18,7 pst. av utgiftsrammen er overføringer til andre, det vil si tilskudd. De største rammetilskuddene går til Norges forskningsråd og Redningsselskapet (NSSR).

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
4000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 1000)	971		10	
4020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)	1 19 920	100 840	115 000	14,0
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)	45 419	30 280	31 100	2,7
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 1023)	15 748	5 630	8 000	42,1
4030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)	35 562	33 070	35 635	7,8
4060	Kystadministrasjon (jf. kap. 1060)	1 878	50	55	10,0
4064	Havnetjenesten (jf. kap. 1064)	1 927	10	10	
4065	Fyrtjenesten (jf. kap. 1065)	66 896	59 790	60 220	0,7
4066	Lostjenesten (jf. kap. 1066)	3 18 913	345 330	342 870	-0,7
4067	Trafikksentraler (jf. kap. 1067)	12 752	22 300	22 450	0,7
4070	Elektroniske navigasjonshjelpe- midler (jf. kap. 1070)	4 278	3 800	2 860	-24,7
	Sum programområde 16	624 264	601 100	618 210	2,8

Bruk av stikkordet "kan overføres"

Det foreslås at stikkordet "kan overføres" blir knyttet til de postene som er tatt med i tabellen under. Kategori I dekker tilskuddsposter der utbetaling må kunne skje i 2001 etter tilsagn gitt i 2000 for å sikre at vilkårene i tilsagnet er oppfylt. Kategori II gjelder tilskuddsposter for bygge- og anleggsbevilgninger. Ordinære bygge-, anleggs- og materiellbevilgninger (postene 30-49) er ikke tatt med i oppstillingen.

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Navn	Overført til 1999	Forslag 2000
1023	50	Tilskudd Norges forskningsråd	0	179 500
1023	70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø	0	19 200
1023	71	Tilskudd til utviklingstiltak	23 606	26 000
1040	70	Tilskudd til støtte av fiskeriene mm	72 015	0
1050	71	Sosiale tiltak	0	2 500
1050	73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak	9 216	13 000
1050	74	Erstatninger	3 481	1 860
1064	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	0	30 000
		Sum kategori I	108 318	272 060
1070	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C	1 509	8 400
2415	72	Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten	0	50 000
		Sum kategori II	1 509	58 400

Årsverk under Fiskeridepartementet

Virksomhet	Årsverk pr 10. oktober 1998		
	Faste	Tidsbegr	I alt
Fiskeridepartementet	66	10	76
Havforskningsinstituttet	258	44	302
Fiskeridirektoratet	156	50	206
Ernæringsinstituttet	27	21	48
Fiskeridirektoratets kontrollverk	113	20	133
Rettledningstjenesten i fiskerinæringen	133	37	170
Kystdirektoratet	63	8	71
Kystverket, distriktsadministrasjon	947	45	992
Sum programområde 16	1763	235	1998

Aksjekapital og fond

	Selskapets samlede aksjekapital	FIDs aksjepost (pari kurs)
NORUT Gruppen AS	18 000 000	300 000
Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS	6 000 000	2 940 000
Institutt for akvakulturforskning AS	8 500 000	425 000

Aksjekapital

NORUT Gruppen, som ble etablert i 1992, er et forskningskonsern for anvendt forskning og utvikling på bred faglig basis med utgangspunkt i forskningsmiljøene i Tromsø og Narvik. Fiskeridepartementet er medeier i NORUT Gruppen med 1/6 av aksjene, og NORUT Gruppen er igjen morselskapet til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), med 51 pst. av aksjene. Fiskeridepartementet eier de resterende 49 pst.

Styret i NORUT Gruppen utførte i 1997-1998 en evaluering av konsernorganiseringen. På bakgrunn av evalueringen valgte generalforsamlingen å holde fast ved den nåværende organisasjonsformen fremfor å fusjonere gruppens selskaper. Det er initiert en prosess der mulighetene for fusjon med Forskningsparken i Tromsø vurderes.

Fiskeriforskning i Tromsø driver forskning på marin bioteknologi, fiskeri- og havbruksteknologi, økonomi, marked, havbruk og marine ressurser. Fiskeriforskning mottar årlige tilskudd fra Fiskeridepartementet. Vi viser til omtalen av Fiskeriforskning under programkategori 16.20 Forskning og utvikling.

Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk) har som formål å drive allmenntilgjengelig virksomhet innenfor akvakulturforskning. Fiskeridepartementet har en aksjepost på 5 pst.

Offentlige fond

De fleste av Fiskeridepartementets fond er avviklet. Selfondet ble avviklet i 1998, og restmidler på om lag 145 000 kroner ble delt i to like store deler til dekning av utgifter til kontroll med selfangst og vitenskapelige forsøk innenfor selfangst. Det gjenstår i dag to fond under Fiskeridepartementet; Skagerrakkystens fiskerifond og Loslegatet. Fiskeridepartementet vil avvikle de to gjenværende fondene høsten 1999.

Skagerrakkystens fiskerifond har hatt som formål å fremme fiskeriene på Skagerrakkysten. Inntektsgrunnlaget har vært renter fra et opprinnelig beløp på 200 000 kroner. Kapitalen har vært tillagt årlig 10 pst. av renteinntektene, mens de øvrige kapitalinntektene har vært disponible til fondets formål. Per 31. desember 1998 hadde fondet en bokført kapital på 336 000 kroner, hvorav grunnkapitalen utgjorde 322 000 kroner.

Loslegatet har vært utdelt til tidligere loser og losbåtmannskaper, og til deres etterlatte. Legatet hadde per 31. desember 1998 en bokført kapital på 457 000 kroner, hvorav grunnkapitalen utgjorde 423 000 kroner. Det er bare avkastningen av fondet som har vært fordelt, det vil si et beløp i størrelsesorden 20-40 000 kroner årlig.

Organisasjons- og strukturendringer under Fiskeridepartementet

Omorganiseringen av Fiskeridirektoratets ytre etat

Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 33 (1996-97) og Ot.prp. nr. 2 (1997-98) vedtok Stortinget organisasjonsendring og sammenslåing av Fiskeridirektoratets to tjenestegrener Kontrollverket med 5 distriktskontorer og Rettledningstjenesten med 9 fiskerisjefskontorer, til en ytre etat inndelt i 9 regionkontorer med underliggende lokalkontorer, jf. Innst. O. nr. 8 (1997-98).

Lov om rettledningstjenesten i fiskerinæringen ble opphevet 1. juli 1998. Fylkesvise fiskeristyrer og kommunale fiskerinemnder ble nedlagt som en følge av dette.

Avdeling for kvalitet, kontroll og regional forvaltning ble etablert i Fiskeridirektoratet 1. oktober 1998. Avdelingen er inndelt i 4 enheter og er forankringspunkt for ytre fiskerietat i direktoratet sentralt.

Organiseringen av ytre etat i 9 regionkontorer er gjennomført. Regionmodellen trådte i kraft 1. november 1998 ved ansettelse av regiondirektører fra samme dato. For å ivareta en rasjonell utførelse av oppgavene i regionene er det opprettet to seksjoner i Fiskeridirektoratet; Seksjon for tilsyn og kontroll og Seksjon for næringsutvikling og planlegging.

Omorganiseringen har ført til en generell innsparing på enkeltområder som ledd i en omdisponering. Felles lokalisering på regionalt nivå er gjennomført i alle regioner. Utgiftene knyttet til endringer og omlegginger er dekket innenfor Fiskeridirektoratets budsjetttramme.

Et av hovedsiktemålene med omorganiseringen var en mer fleksibel bruk av personalressursene i ytre etat. Dette gjøres ved kompetansebygging gjennom kursing av tidligere rettledningspersonell og kontrollpersonell.

Mulig organisasjons- og strukturendring innenfor Kystverket

Fiskeridepartementet oppnevnte i oktober 1997 Kystverktutvalget som skulle se på Kystverkets rolle, funksjoner, oppgaver og organisering frem mot år 2010. Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (1998-99) for Fiskeridepartementet. Samferdselskomiteen uttalte i Budsjett-innst. S. nr. 13 (1998-99) at ”Komiteen foreset at departementet tek ei snarleg handsaming av utvalet si innstilling med sikte på raskt å iverksetje tiltak som kan betre styringa og ressursutnyttinga i Kystverket. Komiteen ber om at dette blir lagt fram for Stortinget seinast hausten 1999.”

Kystverktutvalgets utredning, NOU 1999:5 Det nye Kystverket, ble avgitt i februar 1999 og sendt på høring av Fiskeridepartementet med frist 14. juni 1999. Utredning og bearbeidelse i departementet krever lengre tid enn først antatt. Det har derfor ikke vært mulig å oppfylle komiteens ønske om få lagt saken frem for Stortinget høsten 1999. Fiskeridepartementet vil så snart som mulig komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Sektorovergripende miljøpolitikk

Regjeringens miljøvernpolitikk tar sikte på å fremme en bærekraftig samfunnsutvikling basert på langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturressursene. I henhold til St.meld. nr. 46 (1988-89) Om miljø og utvikling og St.meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling skal hensynet til bærekraftig utvikling innarbeides i all samfunnsplanlegging og sektorpolitikk. Med utgangspunkt i dette målet vil Fiskeridepartementets rolle og ansvar i miljøpolitisk sammenheng følge av de næringsmessige aktivitetene departementet forvalter, herunder fiske og fangst, havbruk og havne- og kystsektoren. Det er et mål for norsk forvaltning av levende marine ressurser å innarbeide prinsippene om bærekraftig utnyttelse og vern i fiskeriforvaltningen for å sikre en balansert og bærekraftig næringsvirksomhet.

I tillegg til det som rapporteres under dette avsnittet vises det til omtale av mål, resultater og prioriteringer under de respektive kapitlene i proposisjonen.

Miljøhandlingsplan for Fiskeridepartementet

Fiskeridepartementet vil i 1999 som en oppfølging av St.meld. nr. 58 (1996-97) utarbeide en miljøhandlingsplan for fiskeri-, havbruks-, og kystforvaltningen. Handlingsplanen presenterer hovedtrekkene i regjeringens politikk for miljøforvaltning innenfor Fiskeridepartementets forvaltningsområder for perioden 2000-2004 og inneholder en gjennomgang av sektorens miljøstatus og -utfordringer, mål og tiltak innenfor regjeringens åtte miljøvernpolitiske resultatområder: 1 - Vern og bruk av biologisk mangfold i marine og kystnære områder, 2 - Friluftsliv, 3 - Kulturminner og kulturmiljøer, 4 - Havforurensning, 5 - Helse- og miljøfarlige kjemikalier, 6 - Avfall og gjenvinning, 7 - Klimaendringer, luftforurensning og støy, og 8 - Internasjonalt miljør samarbeid. Den delen av miljøhandlingsplanen som omhandler resultatområde 1 - Vern og bruk av biologisk mangfold vil være grunnlaget for Fiskeridepartementets bidrag til den nasjonale handlingsplanen for biologisk mangfold som skal fremmes i 2000.

Resultatområdene 1 - Vern og bruk av biologisk mangfold i marine og kystnære områder, 4 - Havforurensning, 5 - Helse- og miljøfarlige kjemikalier, og 8 - Internasjonalt miljør samarbeid er særlig viktige i forhold til fiskerisektoren.

I det følgende gis en kortfattet omtale av hovedutfordringer og mål innenfor Fiskeridepartementets forvaltningsområder, som i stor grad er sektorovergripende i forhold til de miljøvernpolitiske resultatområdene. Deretter følger en kortfattet aktivitets- og tiltaksomtale for de mest aktuelle resultatområdene. For en nærmere omtale av Fiskeridepartementets miljøpolitikk og de enkelte resultatområdene vises det til miljøhandlingsplanen.

Hovedutfordringer knyttet til miljø og ressurser under Fiskeridepartementets ansvarsområde

Marine ressurser, fiske og fangst og industri

Fiskerinæringen er basert på fornybare, men ikke ubegrensede ressurser. For nærmere omtale av ressursforvaltningstiltakene vises det til omtale under programkategori 16.30.

For næringsutviklingen er rent hav en grunnleggende forutsetning for å kunne høste og skape verdier av havets ressurser og produksjonsmuligheter. De viktigste miljømessige utfordringene for fiskeriforvaltningen er derfor å bidra til å hindre forurensning av det marine miljøet, og å bidra til at fiskeriaktiviteten ikke medfører negative effekter på det marine biologiske mangfoldet og havmiljøet.

Havbruk

Som et resultat av den forskningen som har funnet sted, næringens egen innsats og forvaltningens regelverksarbeid og tiltak, har det skjedd store forbedringer når det gjelder miljø- og helsestatusen i havbruksnæringen. Det gjenstår imidlertid flere utfordringer knyttet til oppdrettsanleggenes miljømessige påvirkning av det omkringliggende miljø, rømming, lakselus og sykdom. Det er viktig å videreføre en høy innsats på disse områdene. Dette er også viktig for næringen som opererer på et stadig mer følsomt og miljøbevisst marked.

Havner og infrastruktur for sjøtransport

Miljømessig er de viktigste utfordringene innenfor kystforvaltningen å beskytte kysten mot skipsulykker og samtidig ivareta hensynet til en effektiv sjøtransport. Dette må sees i sammenheng med de store miljømessige konsekvensene ulykker til sjøs kan ha for hav- og kystmiljøet, blant annet i form av oljeutslipp og annen forurensning.

Andre utfordringer

Fiskeriforvaltningen har et delansvar for at verneverdige kystkulturmiljøer, kulturminner som fiskerihavner, loshavner, fyrstasjoner, sjømerker, gamle fiskefartøyer mv. ikke går tapt. Det er en utfordring å bidra til å sikre at slike kulturverdier bevares for fremtiden.

Mål for Fiskeridepartementets arbeid med miljømessige utfordringer

Overordnet mål

Det er et overordnet mål for Fiskeridepartementet å forvalte de marine-, kyst- og fjordmiljøene for å sikre grunnlaget for en balansert og bærekraftig vekst og utvikling, gjennom en forvaltning som også ivaretar vernebehovene.

Marine ressurser, fiske og fangst og industri

Det er et mål å bidra til:

- å fremme totalutnyttelse av de marine ressursene, herunder bifangst
- å hindre forurensning av det marine miljøet slik at havmiljøet kan gi optimale rekrutterings- og vekstbetingelser for fiske og fangst og marin næringsvirksomhet
- å ivareta marint biologisk mangfold og de marine leveområdene
- at fiskeriaktiviteten ikke medfører negative effekter på det marine biologiske mangfoldet og havmiljøet.

Havbruk

Det er et mål å bidra til:

- å videreutvikle driftsformer som vektlegger syklusforebyggende arbeid og effektiv og miljøvennlig bekjempelse av lakselus
- å videreutvikle teknologi og driftsformer som minimaliserer utslipp og rømminger og som ikke medfører negative effekter på det marine biologiske mangfold og havmiljøet.

Havner og infrastruktur for sjøtransport

Det er et mål å bidra til:

- tilfredsstillende standarder for farledstjenester og utnytte moderne navigasjonshjelpemidler som ivaretar hensynet til sjøtraffiksikkerhet og miljø sikkerhet i farledene
- gode miljøforhold i havnene.

Andre mål

For Fiskeridepartementet er det dessuten viktig å medvirke til:

- bedre planlegging som sikrer en balansert avveining mellom bruk og vern langs kysten
- at kystens kulturverdier blir ivarettatt.

Rapport på aktiviteten i 1998-99

Resultatområde "Vern og bruk av biologisk mangfold i marine og kystnære områder"

Overvåkingsaktiviteten og kartleggingsoppgavene under Fiskeridepartementet blir utført av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet. Det vises til omtale av resultater under kapitlene 1020 og 1030.

Fiskeridirektoratets arbeid med utprøving av selektive fiskeredskaper er videreført. Det er gjennomført forsøk med enkelsorteringsrist i torsketrål og seitrål. Et større prosjekt er igangsatt i regi av Havforskningsinstituttet for videreutvikling av ristteknologi i trålfisket i Nordsjøen.

Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet samarbeider om å utvikle teknologi som kan begrense garntap og som gjør at tapte garn etter kort tid mister sin evne til å fange fisk. Direktoratet har i 1998 gjennomført opprensning av tapte fiskeredskaper på fiskefelt langs norskekysten. Arbeidet med teknologiutvikling for gjenfinning av tapte garn er videreført.

Havforskningsinstituttet har undersøkt miljøeffekter av fiske med hensyn til fiskedødelighet forårsaket av tapte garn og trålfiskets effekt på korallrev. Kartleggingen av korallrev er videreført. Undersøkelser i utvalgte områder antyder at omfanget av skade og ødeleggelse av korallrev ved tråling kan være omfattende.

Havforskningsinstituttet har videreført overvåkingen av fiskebestandene, og styrket arbeidet med metoder og modeller for beregning av bestandenes størrelse og forventede utvikling i et økosystemperspektiv.

Rømming er fortsatt en av de store utfordringene innenfor norsk havbruk, og fiskeriforvaltningen har arbeidet videre med ulike tiltak som omfatter flere områder, både når det gjelder drift- og kontroll, regelverk og kartlegging. Fra 1. januar 1999 ble det gjort gjeldende en ny forskrift om drifts- og sykdomsforebyggende tiltak for oppdrettsanlegg. Forskriften inneholder bestemmelser om forebygging og begrensning av rømming.

Kontroll- og tilsynsordningene av helse-, miljø-, drifts- og tekniske forhold på anleggene er videreført.

Fiskeridirektoratet deltar i den nasjonale arbeidsgruppen som har ansvaret for å koordinere den fem-årige nasjonale handlingsplanen mot lakselus (1997-2001). Gruppen har utarbeidet årsrapport for 1998. Arbeidet med å dokumentere forekomst av lus i oppdrettsanlegg og på villfisk, og med forebyggende og bekjempende tiltak, er videreført.

Havforskningsinstituttets hovedaktiviteter i arbeidet for mer miljøriktig fiskeoppdrett har i 1998-1999 vært konsentrert om utprøving av miljøvennlige oppdrettsmetoder og forebygging av sykdom hos fisk ved å utvikle vaksiner og vaksinasjonsstrategier, utvikle probiotika, studere virussykdommer hos marine oppdrettsarter og utvikle bekjempelsesmetoder mot lakselus. I tillegg har en studert produksjonsegenskaper hos steril triploid laksefisk.

Resultatområde "Havforurensning"

Kartlegging og overvåkingsaktiviteter ved Havforskningsinstituttet viser at forurensningsnivåene i norske havområder generelt er lave, men at statusen for Nordsjøen og Skagerrak gir grunn til bekymring. Blant annet tilføres Skagerrak betydelige mengder næringssalter fra sørlige del av Nordsjøen.

Våren 1998 var det masseoppblomstring av en hittil ukjent alge, *Chatonella*, i sørøstlige deler av Nordsjøen og i Skagerrak. Algen førte til tap av oppdrettsfisk i Vest-Agder og det ble observert død villfisk i Skagerrak og langs vest- og nordkysten av Jylland. Algeoppblomstringen var knyttet til overgjødelse vannmasser med opphav i sørlige Nordsjøen.

Utslippene av prosessert vann fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel er betydelige og vil øke markert de kommende årene. Dette gir grunn til bekymring, spesielt i lys av at kunnskapsgrunnlaget i dag ikke er tilstrekkelig for å kunne vurdere konsekvensene av disse utslippene.

Programmet for overvåking av radioaktivitet (i samarbeid med Statens strålevern) ble gjennomført som planlagt i Barentshavet i 1998.

Fiskeridirektoratet har avlevert sluttrapport med utredning av en forvaltningsmessig implementering av miljø- og overvåkingsprogrammet Modellerings-Overvåking-Matfiskanlegg (MOM). I tillegg er det i 1999 utarbeidet et forskriftsforslag til bruk ved en eventuell innføring av MOM.

Fiskeridirektoratet har sammen med miljø-, helse- og veterinærmyndighetene arbeidet videre med miljømålene for norsk oppdrettsnæring, herunder revidering av målene. Det er utarbeidet nye mål for perioden 1998-2000. Resultatrapporter er publisert.

Resultatområde "Helse- og miljøfarlige kjemikalier"

Havforskningsinstituttet har foretatt undersøkelser av oljeforurensning i fisk fra norske havområder som viser at fisken inneholder sporbare, men svært lave mengder oljehydrokarboner i lever. Undersøkelser er igangsatt for å avklare om stoff i produksjonsvann fra oljeinstallasjonene på norsk sokkel medfører biologiske effekter på fisk.

Fiskeridirektoratets kartlegging av de marine ressursenes innhold av potensielle miljøgifter i miljødatabasen har fortsatt i 1998-1999. Analysene er utvidet til også å omfatte artene brosme og lange, hestemakrell, hyse og uer. Resultatene for de fremmedstoffene som er analysert viser verdier som jevnt over ligger betydelig lavere enn de maksimumsgrensene som er fastsatt av helsemyndighetene i enkelte land og Codex.

Under overvåkingsprogrammet for reststoff i oppdrettsfisk har Fiskeridirektoratet analysert prøver av fiskefôr og oppdrettsfisk fra anlegg og fra lakselakterier. Analyseresultatene dokumenterer en god situasjon. Reststoffer av medisiner og

fremmedstoffer er kun påvist i svært lave konsentrasjoner. Metodeutvikling pågår for bestemmelse av lusemidler.

Resultatområde "Klimaendringer, luftforurensning og støy"

Resultatene fra Havforskningsinstituttets overvåking av havmiljøet i 1998-1999 viser at temperaturen i atlantisk vann i østlige del av Norskehavet har økt betydelig siden 1996 og at den i 1998 var den høyest observerte siden 1978. Dette kan bety at de naturgitte rekrutteringsforholdene for torsk og sild vil være gode de nærmeste årene.

Resultatområde "Internasjonalt miljøsamarbeid"

Fiskeriforvaltningen deltar aktivt i flere internasjonale prosesser for å ivareta miljøpolitikken og -prioriteringene innenfor fiskeri-, havbruks- og kystforvaltningen, herunder Kommissjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen for biologisk mangfold (CBD), Konvensjonen om internasjonal handel med truede dyre- og plantearter (CITES), Konvensjonen om beskyttelse av det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR), Nordsjøkonferansen og Arktisk råd.

Tiltak for 2000

Resultatområde "Vern og bruk av biologisk mangfold"

Det vises til omtale av prioriteringer under kap. 1020 Havforskningsinstituttet og kap. 1030 Fiskeridirektoratet.

Arbeidet med å utvikle og ta i bruk fiskeredskaper og driftsformer som er mer skånsomme mot naturmiljøet videreføres.

Fiskeridirektoratet vil fortsette arbeidet med opprensning av tapte garn og med teknologi som begrenser garntap og som gjør at tapte garn etter kort tid mister sin evne til å fange fisk. Fiskeridepartementet fastsatte i 1999 et generelt forbud mot å ødelegge koraller under fiske, og har fastsatt forbud mot bruk av trålredskaper på Sularyggen.

Forslag til endringer i oppdrettsloven sendes på høring høsten 1999. Hoveddelen av endringene går ut på å etablere hjemmel til å sette i verk nødvendige tiltak som vil redusere miljøbelastningen fra oppdrettsnæringen, ved at hjemmel til å innføre godkjenningssystem for flytende oppdrettsanlegg, internkontroll og miljøovervåking tas inn i oppdrettsloven. Endringene innebærer en styrking av miljøprofilen i oppdrettsloven.

Arbeidet med å bekjempe sykdommer og parasitter i havbruket vil bli videreført i samarbeid med veterinærmyndighetene, med særlig vekt på tiltak mot lakselus.

Utfordringene med å få rømmingstallene ytterligere ned vil bli fulgt opp på flere fronter, blant annet gjennom kartlegging av rømmingsårsaker, oppfølging av pålegg om forebygging og begrensningsanlegg på anleggene, og videreføring av soneregimet for å begrense kontaktflaten mellom oppdrettsfisk og villfiskbestander. Det vil dessuten bli vurdert innført et nytt typegodkjenningssystem for oppdrettsanlegg.

De nye felles driftsforskriftene som er hjemlet både i oppdrettsloven og den nye fiskeesykdomsloven, vil bli fulgt opp. Driftsforskriftene har innlemmet nye bestemmelser som har med miljø og helse å gjøre.

Havforskningsinstituttet vil fortsette overvåkingen av fiskebestandene for å sikre en forsvarlig beskatning. Forskningsaktiviteten for å bedre metoder og modeller for flerarts- og økosystemforvaltning vil bli styrket.

Fiskeridepartementet vil fremme forslag om endring av saltvannsfiskekloven for å klargjøre virkeområdet i forhold til å ivareta miljøhensyn.

Resultatområde "Hav- og vannforurensning"

Den overvåkingen og kartleggingen av det marine miljøet som utføres av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet vil bli videreført. Havforskningsinstituttets forskning på effektene av ulike forurensningskomponenter på det marine miljøet videreføres. Fiskeridepartementet med underliggende etater vil også fortsette å bidra til redusert forurensning gjennom deltakelse i nasjonale og internasjonale prosesser, jf omtale nedenfor.

Det vil bli arbeidet med å få innført miljøovervåkingsverktøyet MOM i forvaltningen. I samarbeidet mellom berørte myndigheter og næringen vil det bli etablert et system som sikrer lik behandling av oppdretterne langs kysten, og innført krav til næringsutøverne om å drive miljøovervåking av sine anlegg etter bestemte godkjente metoder.

Tiltakene for å forbedre sikkerheten for navigering til sjøs kan få positive effekter ved at skipsulykker unngås. De miljømessige konsekvensene av ulykker varierer etter type fartøy og last.

Resultatområde "Helse- og miljøfarlige kjemikalier"

På havbruksområdet vil en videreføre arbeidet med å stimulere til ytterligere reduksjon av medisin- og kjemikaliebruken, og til bruk av miljøvennlige bekjempelsesmetoder.

Arbeidet med å overvåke fremmedstoffer i det marine miljø og i marine organismer videreføres. Spesielt gjøres en aktiv innsats for å bygge "Miljødatabasen" videre ut som dokumentasjonssystem i forhold til en bærekraftig marin miljø- og ressursforvaltning og markedets krav.

Resultatområde "Internasjonalt miljøvernssamarbeid"

Det internasjonale miljøvernssamarbeidet skal fremme en bedre totalutnyttelse og bærekraftig forvaltning, gjennom nedlisting av vågehval i CITES.

Verdens handelsorganisasjon (WTO) har som hovedmål å utvikle og styrke de internasjonale reglene for handel på globalt nivå, samtidig som hensynet til miljø har fått en viktigere rolle. I forbindelse med de kommende WTO-forhandlingene vil Fiskeridepartementet bidra til at det blir gjennomført miljøanalyser på fiskerisektoren.

Gjennom Nordisk Ministerråd samarbeider de nordiske landene for å etablere en ordning med miljømerking av fiskeprodukter. Denne merkingen skal sikre forbrukerne miljøinformasjon og bidra til en bærekraftig utvikling. Det er viktig at myndighetene legger premissene for hva som antas å være bærekraftig ressursforvaltning. Norge vil derfor forsøke å bidra til at kriteriene for miljømerking forankres hos myndighetene.

Oversikt over den samlede miljøpolitiske satsingen under Fiskeridepartementet - rapportert i henhold til tidligere års ordning

Kategori I - Rene miljøtiltak

		(i mill. kr)	
Kap.	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
1000	Fiskeridepartementet Arbeid knyttet til internasjonale og nasjonale miljøprosesser	0,6	0,6
1020/ 1021	Havforskningsinstituttet/ Drift av forskningsfartøyene Overvåking, kartlegging og miljørettet forskning	39,4	40,2
1030	Fiskeridirektoratet Kontroll av oppdrettsanlegg	2,1	4,1
1067	Trafikksentraler	26,2	22,7
	Sum kategori I	68,3	67,6

Kategori II - Tiltak med betydelig miljømessig motivasjon

(i mill. kr)			
Kap.	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
1020/	Havforskningsinstituttet/		
1021	Drift av forskningsfartøyene	161,5	170,0
1023	Fiskeri- og havbruksforskning	60,4	61,5
1030	Fiskeridirektoratet	33,5	34,1
Sum kategori II		255,4	265,6

Kategori III - Tiltak med delvis (begrenset) miljømessig motivasjon

(i mill. kr)			
Kap.	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	5,1	5,8
1030	Fiskeridirektoratet Fiskeriforvaltning - tradisjonelt fiske/ havbruksforvaltning, kvalitetskontroll av fisk og fiskeprodukter, regelverk og kvalitetsforskrifter	202,1	209,0
1060	Kystadministrasjon	74,5	76,0
1064	Havnetjenesten	192,0	202,0
1065	Fyrtjenesten	195,6	197,0
1066	Lostjenesten	326,5	333,6
Sum kategori III		995,8	1023,4
Sum kategori I, II og III		1311,2	1356,6

Oversikt over den samlede miljøpolitiske satsingen under Fiskeridepartementet - rapportert i henhold til ny ordning

Tabellen under viser fordeling på programkategori av utgifter som i sin helhet brukes til miljøforbedringer, eller miljøhensynet er avgjørende for at tiltaket gjennomføres.

(i mill. kr)			
Prog.kat.	Miljøtiltak	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
16.10	Administrasjon	0,6	0,6
16.20	Forskning og utvikling	261,3	271,7
16.30	Fiskeri- og havbruksforvaltning	35,6	38,2
16.60	Kystforvaltning	26,2	22,7
Sum programområde 16		323,7	333,2

**Nærmere om budsjettforslaget under programområde 16
Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning***Programkategori 16.10 Administrasjon***Kategori 16.10 Administrasjon fordelt på kapitler**

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
1000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000)	49 704	49 700	55 900	12,5
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	3 964	5 120	5 800	13,3
	Sum 16.10 Administrasjon	53 668	54 820	61 700	12,6

Kategori 16.10 Administrasjon fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
01-20	Driftsutgifter	49 519	49 500	55 400	11,9
70-89	Andre overføringer	4 149	5 320	6 300	18,4
	Sum 16.10 Administrasjon	53 668	54 820	61 700	12,6

Programkategorien omfatter driftsutgifter for Fiskeridepartementet og utgifter til deltakelse i internasjonale organisasjoner.

KAP. 1000 FISKERIDEPARTEMENTET (jf. kap. 4000)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	49 519	49 500	55 400
70	Tilskudd diverse formål	185	200	500
	Sum kap. 1000	49 704	49 700	55 900

Mål

Fiskeridepartementet har det overordnede ansvaret for at de målene som blir satt innenfor fiskeri-, havbruks- og kystforvaltningen blir nådd. Departementet forvalter og administrerer lover og forskrifter, setter rammer for næringsutøvelse og fører kontroll med at gjeldende regelverk blir overholdt. Departementet har en viktig rolle som pådriver i internasjonale prosesser innen fiskeriforvaltningen. Forhandlinger i internasjonale fora i ressurs- og handelspolitiske saker er et sentralt og ressurskrevende arbeidsfelt. For å nå målene er det viktig at Fiskeridepartementet utøver en rolle som samarbeidspartner, premissleverandør og pådriver i forhold til andre instanser som administrerer generelle næringspolitiske og distriktpolitiske virkemidler.

Fiskeridepartementet bygger i stor grad sine forvaltningsstrategier på faglig rådgivning fra, og samarbeid med, departementets underliggende etater.

Resultater 1998-99

Fiskeridepartementet har iverksatt arbeid med oppfølging av St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, herunder oppfølging av Stortingets romertallsvedtak om å vurdere aktuelle skatte- og finansieringsordninger som kan stimulere

til økt utskiftningstakt i fiskeflåten, og utarbeidelse av langsiktige nasjonale strategier for norsk oppdrettsnæring, jf. Innst. S. nr. 93 (1998-99).

Som en oppfølging melder Fiskeridepartementet iverksatt en gjennomgang av utskiftningsregelverket for torsketrål, reke-trål og ringnotfartøyer. Det er også iverksatt arbeid for å løse konflikter mellom fartøy som fisker med ulike redskapstyper, herunder spesielt konflikten mellom fjordfiske og fartøy som fisker med autoline og snurrevad i Finnmark.

For å styrke og samordne Fiskeridepartementets arbeid med forskning og utvikling, utarbeidet departementet i 1998 en FoU-strategi.

NOU 1999:5 Det nye Kystverket har vært på høring med frist for merknader 14. juni 1999. Fiskeridepartementet har nå til vurdering Kystverkets virksomhet og hvordan den fremtidige organisering og tilknytningsform bør være for å ivareta Kystverkets oppgaver på en best mulig måte.

Våren 1999 fremmet Fiskeridepartementet St.meld. nr. 47 (1998-99) Om evaluering av losplikt- og losgebyrsystemet. Meldingen inneholder en evaluering av de reglene som ble innført med virkning fra 1. mai 1995, og redegjør for flere sider ved det nye systemet der det er behov for nærmere vurderinger med tanke på mulige endringer.

I kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1999 er det enighet om å fortsette arbeidet med forbedring av fiskeriforvaltningen og gjenoppbygging av nøkkelbestander i Nordsjøen. Med utgangspunkt i avtalen arbeides det nå bilateralt med forbedring av kontrolltiltak.

13. mai 1999 inngikk Norge en fiskerisamarbeidsavtale med Island og Russland som vil gjøre slutt på det uregulerte fisket i "Smuttullet".

Gjennom Det permanente utvalg for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren har en i 1999 blant annet arbeidet for å integrere de russiske grensestyrkene som ny kontrollmyndighet i det etablerte forvaltnings- og kontrollsamarbeidet mellom Norge og Russland. 23. juni 1999 ble det undertegnet en felles norsk-russisk plan for gjennomføring av et pilotprosjekt for satellittsporing av fiskefartøy for bruk i forvaltnings- og kontrolløyemed.

Fiskeriforvaltningen har deltatt aktivt i flere internasjonale organisasjoner innen fiskeriforvaltning for å ivareta norske fiskeripolitiske målsettinger og prioriteringer, jf. omtale av disse under kap. 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner. Fiskeriforvaltningen deltar også i flere andre internasjonale prosesser for å ivareta norske fiskeripolitiske målsettinger, for eksempel Den internasjonale hvalfangstkommissjonen (IWC), Kommisjonen for bærekraftig utvikling (CSD), Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter (CITES), Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljøet i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR), Nordsjøkonferansen, Nordisk fiskerisamarbeid og Arktisk råd.

Fiskeridepartementet har iverksatt ny forskrift om fiskemel og fiskeolje. Forskriften innebærer en opprydding i regelverket, blant annet ved at fire forskrifter oppheves.

Innen havbruksforvaltningen er gjennomgang og revidering av oppdrettsloven og forskriftsverket i gang. Forslag til endringer i oppdrettsloven vil bli sendt på høring i 1999. Hoveddelen av endringene går ut på å etablere hjemmel til å sette i verk nødvendige tiltak som vil redusere miljøbelastningen fra oppdrettsnæringen, ved at hjemmel til å innføre godkjenningsordning for flytende oppdrettsanlegg, internkontroll og miljøovervåking tas inn i oppdrettsloven. Endringene innebærer en styrking av miljøprofilen i oppdrettsloven. Forslag til lov om havbeite og forslag til innføring av en godkjenningsordning for flytende oppdrettsanlegg er sendt på høring. Det ble i 1999 etablert et overvåkingsprogram for skjell, som skal bidra til å sikre næringsmiddelhygienisk omsetning. Retildeling av 31 matfiskkonsesjoner i Troms og Finnmark ble sluttført i 1999.

Revisjonen av EØS-avtalens Vedlegg I (Veterinæravtalen) trådte i kraft 1. januar 1999. For fiskerinæringen innebærer dette at eksporten til EU ikke lenger underlegges veterinær grensekontroll. Samtidig har Norge etablert veterinær grensekontroll etter EUs regelverk ved import til Norge fra tredjeland. De endringer i regelverket som avtalen nødvendiggjorde, er gjennomført. Dette er dels gjort i lov og forskriftsverk underlagt Fiskeridepartementet, og dels ved felles forskrift fastsatt av Landbruksdepartementet,

Sosial- og helsedepartementet og Fiskeridepartementet. Det arbeides i tillegg med å justere regelverket i samsvar med nye rettsakter fra EU.

Fiskeridepartementet har vært engasjert i ulike utvalg/arbeidsgrupper som Justisdepartementet etablerte som følge av norsk tilslutning til Schengen-samarbeidet. For Fiskeridepartementet har det vært viktig å bidra til at det etableres systemer som sikrer at norske fiskeriinteresser ikke blir skadelidende.

Fiskeridepartementet er i samarbeid med Statens informasjonstjeneste i ferd med å utarbeide en informasjonspolitikk for departementet.

Fiskeridepartementet og de tre underliggende etatene Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet er i ferd med å ferdigstille innføringen av det nye økonomireglementet for staten, herunder innføring av konsernkontoordningen.

Prioriteringer for 2000

Fiskeridepartementet vil i tiden fremover prioritere oppfølgingen av St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 93 (1998-99).

Ressursforvaltningen og reguleringene vil i hovedsak videreføres slik de har vært ført de siste årene. Fiskeridepartementet vil foreta en gjennomgang av hvordan deltakeradgangen i de ulike fiskeriene er fordelt, som grunnlag for å vurdere justeringer av kvotefordelingen mellom grupper og enkeltfartøy. Gjennom de regionale fiskeriorganisasjonene vil Fiskeridepartementet arbeide videre for å bringe uregulerte fiskerier i internasjonale farvann under kontroll. Norge vil i det bilaterale fiskerisamarbeidet med EU arbeide for å utvikle gode forvaltnings- og kontrollordninger for bestandene i Nordsjøen.

Samarbeidet mellom Norge og Russland for å sikre en best mulig kontroll og forvaltning av felles ressurser i Barentshavet skal videreføres i 2000.

For å legge til rette for økt verdiskaping i fiskerinæringen, vil Fiskeridepartementet arbeide for en større grad av markedsretting av fisket og produksjonen og bedre samarbeid mellom de enkelte sektorene i næringen. Det vil bli arbeidet for å legge lovverk og andre rammevilkår til rette for blant annet friere utforming av driftsmidler, bedre markedsadgang, økt kompetanse og forskning og utvikling.

Arbeidet med å bedre handelsvilkårene for fiskerinæringen i EU og andre markeder vil kreve kontinuerlig oppfølging også i 2000. Gjennom deltakelse i de kommende forhandlinger i WTO vil Fiskeridepartementet arbeide for forutsigbare vilkår for handel og ikke-diskriminerende markedsadgang på verdensbasis. Fiskeridepartementet vil legge til rette for at det offentlige virkemiddelapparatet bidrar til å fremme samarbeid mellom leddene i verdikjeden, jf. St.meld. nr. 51 (1997-98).

Fiskeridepartementet vil også i 2000 bidra til at produksjonsveksten i oppdrettsnæringen blir mest mulig balansert og bærekraftig. Ordningen med førkvoter vil bli videreført, og arbeidet med revisjon av oppdretsloven med tilhørende forskrifter vil fortsette.

Oppfølgingen av NOU 1999:5 Det nye Kystverket og St.meld. nr. 47 (1998-99) Om evaluering av losplikt- og losgebyrsystemet, vil være prioriterte oppgaver innen kystforvaltningen i tiden fremover. Fiskeridepartementet tar videre sikte på å fremme en stortingsmelding om fyrtenesten.

Regjeringen lanserte programmet "Et enklere Norge" for Stortinget i februar 1999. På Fiskeridepartementets område vil etatene utarbeide serviceerklæringer innen utgangen av 2000. Fiskeridepartementet vil gjennomgå forskriftsverket med sikte på å lette mulighetene for elektronisk kommunikasjon mellom brukere og myndigheter, og for øvrig arbeide med forenklinger av regelverket og forenkling av egenkontrollen for mindre fiskeindustribedrifter. Regelverket for regulering og konsesjoner i fiske og fangst vil bli revidert, forenklet og harmonisert. Forskriftsverket innen fiskeoppdrett vil bli forenklet og harmonisert.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen under post 01 skal dekke lønnsutgifter, reiser, kontortjenester, kompetanseheving, inventar, utstyr og informasjonsvirksomhet i Fiskeridepartementet. En del av bevilgningen på posten går til å dekke kostnader ved forvaltningsrettede utredninger og prosjekttiltak som det ikke er kapasitet eller kompetanse til i departementet. I 1999 har utredningsmidlene blitt fordelt på i overkant av 20 prosjekter.

Det er lagt inn kompensasjon på vel 3 mill. kroner for økte leiekostnader som følge av flyttingen av Fiskeridepartementet til Grubbegata 1. Fiskeridepartementet står foran omfattende oppgaver i tilknytning til oppfølging av omtalte stortingsmeldinger og utredninger som er lagt frem den senere tiden, samtidig som det er behov for å styrke departementets internasjonale engasjement.

Det fremmes forslag om å bevilge 55,4 mill. kroner på posten i 2000.

Post 70 Tilskudd diverse formål

Formålet med ordningen er å gi støtte til ulike fiskeri-, havbruks- og kystfaglige tiltak. I forbindelse med revidert budsjett 1999 bevilget Stortinget 1 mill. kroner over kap. 1000 post 70 Tilskudd diverse formål, øremerket skjell-/algegiftkontroll ved Veterinærhøgskolen, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Satsingen på skjell er videreført i 2000 under kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.

Det fremmes forslag om å bevilge 500 000 kroner på posten i 2000. Dette innebærer en nominell økning på 300 000 kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999.

KAP. 4000 INNTEKTER (jf. kap. 1000)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Refusjoner	971		10
	Sum kap. 4000	971		10

Post 01 Refusjoner

Fiskeridepartementet mottar i løpet av et budsjettår refusjoner for en del prosjektkostnader som etter avtale føres på departementets driftsbudsjett. Dette gjelder blant annet prosjekter i regi av Nordisk Ministerråd. Inntektsgrunnlaget er usikkert.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1001 DELTAKELSE I INTERNASJONALE ORGANISASJONER

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
70	Tilskudd	3 964	5 120	5 800
	Sum kap. 1001	3 964	5 120	5 800

Innledning

De internasjonale organisasjonene Norge er medlem av er viktige premissleverandører for utformingen av norsk fiskeri- og kystforvaltning. Regjeringen har som mål at norsk fiskeridministrasjon skal ha en sterk posisjon i disse organisasjonene. Norge har ambisjoner om å spille en aktiv rolle i utviklingen av internasjonal havrett og forvaltningen av de levende marine ressursene, i tråd med ønsket om å fremme norsk forvaltningspolitikk regionalt og globalt.

Nærmere om organisasjonene

Fiskeriforvaltning og forskning

Forvaltningen av fiskebestandene i det nordlige atlanterhavsområdet er basert på internasjonalt samarbeid om regulering av fisket gjennom bilaterale og multilaterale avtaler. Det internasjonale rådet for havforskning (ICES) gir forvaltningsmyndighetene råd om størrelsen på bestandene, fremtidige totaluttak og andre råd for regulering av fisket. Med utgangspunkt i denne rådgivningen drøftes årlige reguleringer og kvoter for de ulike fiskebestandene med de aktuelle partene.

Norge deltar aktivt i de to regionale fiskerierorganisasjonene Den nordvestatlantiske fiskerierorganisasjonen (NAFO) og Den nordøstatlantiske fiskerierorganisasjonen (NEAFC). Dette gjelder blant annet oppfølging av prinsipper for kvotetildeling og spørsmålet om kontroll og tvisteløsningmekanismer. NAFO fastsetter reguleringstiltak for de viktigste bestandene som utnyttes i det nordvestlige Atlanterhav utenfor Canadas 200 mils sone.

NEAFC har i den senere tid spilt en aktiv rolle i forhold til regulering av bestandene i områdene utenfor nasjonal fiskerijurisdiksjon i det nordøstlige Atlanterhav. Det arbeides aktivt i NEAFC for å tilpasse organisasjonen til den seneste utviklingen innen internasjonal havrett, blant annet FN-avtalen om fiske på det åpne hav og FAOs flaggavtale om fremme av fiskefartøyers overholdelse av internasjonale bevarings- og forvaltningstiltak på det åpne hav. I den forbindelse har det vært nedlagt et betydelig arbeid for å komme frem til felles kontroll og inspeksjon i internasjonalt farvann. I juni 1998 vedtok NEAFC et felles kontroll- og håndhevelsesregime som ble iverksatt fra 1. juli 1999.

Formålet til Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen (NAMMCO) er samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr. Det konkrete samarbeidet omfatter nå sel, små tannhvaler og hvalross og oppdatering av oversikter over bestandssituasjonen for diverse arter av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren, herunder også de store bardehvalene. En viktig del av organisasjonens arbeid er å formidle informasjon om bærekraftig forvaltning av sjøpattedyr, både direkte fra sekretariatet og gjennom den støtte som gis til ulike prosjekter fra NAMMCOs fond.

Som følge av at fiskbare forekomster av tunfisk (makrellstørje) er tilbake i norsk sone, må Norge delta i arbeidet i Konvensjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT). Foreløpig deltar Norge kun som observatør. Om Norge skal melde seg inn i organisasjonen vil avhenge av utviklingen i norsk fiske og bestandsutbredelsen.

Havner, farleder og navigasjon

Norge er medlem av tre internasjonale organisasjoner innen kystforvaltning og er med i styrer og i arbeidsgrupper av særlig interesse for Norge. De internasjonale navigasjonskongressene (PIANC) har ansvar for utredninger, planlegging, utbygging og drift av havner, farleder og offshoreinstallasjoner. Virksomheten i Den internasjonale havnevesenorganisasjonen (IAHP) er særlig rettet mot organisasjon og administrasjon av havner, og dessuten mot sikkerhetsspørsmål. Virksomheten til Den internasjonale fyrvesenorganisasjonen (IALA) er i hovedsak rettet mot utvikling og koordinering av utstyr, systemer og krav til presisjon for navigasjonsrettledning.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 70 Tilskudd

Posten dekker medlemsavgiften til ulike internasjonale organisasjoner og kommisjoner som Norge deltar i. Enkelte av medlemskontingentene får en viss økning i 2000. Dette gjelder i første rekke organisasjonene NAMMCO og ICES. Det fremmes forslag om å bevilge 5,8 mill. kroner på posten i 2000. Tabellen under viser fordeling av forslag til bevilgning på den enkelte organisasjon.

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
1.	Det internasjonale råd for havforskning (ICES)	1 457	1270	1480
2.	Den internasjonale kommisjon for fisket i det nordøstlige Atlanterhav (NEAFC)	725	1915	2050
3.	Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen (NAFO)	138	135	135
4.	Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO)	1 540	1540	1885
5.	Den internasjonale kommisjon for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT)		100	100
6.	De faste internasjonale navigasjonskongresser (PIANC)	22	65	65
7.	Den internasjonale havnevesenorganisasjon (IAHP)	11	10	10
8.	Den internasjonale fyrvesenorganisasjon (IALA)	71	75	75
	Sum kap. 1001 post 70	3 964	5 110	5 800

Programkategori 16.20 Forskning og utvikling

Kategori 16.20 Forskning og utvikling fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	254 907	235 540	264 500	12,3
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	121 527	102 780	159 600	55,3
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)	248 015	237 630	246 400	3,7
Sum 16.20 Forskning og utvikl		624 449	575 950	670 500	16,4

Kategori 16.20 Forskning og utvikling fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
01-20	Driftsutgifter	236 866	220 700	234 700	6,3
21-23	Andre driftsutgifter	167 870	136 750	154 100	12,7
30-49	Nybygg, anlegg			57 000	
50-59	Overføringer til andre statsregnskap.	170 879	182 000	179 500	-1,4
70-89	Overføringer til private	48 834	36 500	45 200	23,8
Sum 16.20 Forskning og utvikl		624 449	575 950	670 500	16,4

Innledning

Programkategorien omfatter Havforskningsinstituttet, drift av forskningsfartøyene, Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt, tilskudd til Norges forskningsråd, Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) og ordningen Tilskudd til utviklingstiltak.

Norge har rettigheter til, og ansvar for, noen av verdens mest produktive kyst- og havområder. Dette gir et unikt utgangspunkt for verdiskaping basert på fornybare ressurser i havet og en stor kystbasert næring. Fiskeridepartementets satsing på fiskeri- og havbruksforskning har som overordnet mål å utvikle kunnskap for å utløse dette verdiskapingspotensialet.

Fiskeridepartementets strategiplan "FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport" ligger til grunn for prioriteringer av forskningsinnsatsen. Formålet med strategien er å synliggjøre sentrale utfordringer, og styrke og samordne Fiskeridepartementets arbeid med marin forskning og utvikling. FoU-strategien bygger på St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, St.meld. nr. 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring og St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport. Disse er sammen med St.meld. nr. 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille, retningsgivende fremover for FoU-innsatsen på Fiskeridepartementets ansvarsområder. Regjeringen legger gjennom St.meld. nr. 39 (1998-99) opp til en særskilt satsing på marin FoU, som ett av fire nasjonale områder med spesielt stort potensial for økt verdiskaping, eller med særskilte utfordringer som krever innsats.

Mål, utfordringer og status på området

Ressurs- og miljørettet forskning og overvåking skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser og sjøområder. Innsatsen på dette området utgjør et sentralt grunnlag for den nasjonale og internasjonale rådgivningen om utnyttelsen av fiskebestandene, som blant annet blir utformet gjennom samarbeidet i Det internasjonale rådet for havforskning (ICES).

Hovedutfordringen for ressursforskningen er å utvikle bedre metoder og modeller og redusere usikkerheten i den vitenskapelige rådgivningen om status og bestandsutvikling av

fisk og sjøpattedyr. Behovet for dette sannsynliggjøres blant annet gjennom uoverensstemmelsene mellom forventet og observert bestandsstørrelse for norsk-arktisk torsk de siste årene. Fiskeridepartementet har i 1998 og 1999 rettet spesiell innsats mot videreutvikling av metodegrunnlag og regnemodeller. Det er nå utviklet en foreløpig modell for norsk-arktisk torsk, som vil bli prøvd ut og sammenlignet med de modellene som ICES bruker i bestandsberegningene til høsten. I det videre arbeidet vil det bli gitt høy prioritet til å utvikle tallfestede mål på usikkerhet.

For å følge opp Biodiversitetskonvensjonen må effekten av næringsvirksomheten på det marine mangfoldet overvåkes. Kartlegging og dokumentasjon av miljøtilstanden i norske kyst- og havområder er en forutsetning for produksjon av sunn og sikker sjømat. Kyst- og havområdene blir kontinuerlig tilført miljøfremmede stoffer fra landbasert virksomhet og fra oljeproduksjonen. Forvaltningen vet lite om hvilke effekter disse stoffene har på marine organismer på lengre sikt. Fiskeridepartementet vil bidra til at kunnskapsnivået styrkes på dette feltet, slik at offentlig forvaltning har grunnlag for å vurdere konsekvensene av miljøfremmede stoffer på det marine miljøet og derved ressursgrunnlaget.

Havbruksforskningen skal bidra til å styrke eksisterende næringsvirksomhet, åpne for nye muligheter for næringsutvikling og sikre en bærekraftig forvaltning. Det er viktig å opprettholde og videreutvikle det faglige grunnlaget innenfor havbruksforskningen, spesielt innsatsen rettet mot den etablerte oppdrettsnæringen. De markedsmessige utfordringene laksenæringen møter i dag aktualiserer behovet for nytenking og produktutvikling. Programmet for næringsutvikling av marine arter i oppdrett (NUMARIO), som gjelder artene kveite, skjell og steinbit, ble startet i 1997 og vil i 2000 bli videreført på samme nivå som i 1999 over Fiskeridepartementets budsjett. Målet med denne satsingen er å legge til rette for at arter som fra et forskningsmessig synspunkt er klare for kommersiell oppdrett, får nødvendig hjelp i etableringsfasen og tilstrekkelig tilgang på offentlig infrastruktur slik at næringsutviklingspotensialet kan realiseres. Generelt er arbeidet med å kommersialisere opprett av marine arter kjennetegnet av høy produksjonsrisiko og usikre markedsforhold. Programmet er nærmere omtalt under kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.

Den markeds- og industrirettede forskningen skal bidra til å styrke lønnsomheten og konkurranseevnen gjennom en markedsorientert omstilling og industriell utvikling. For norsk fiskerinæring, som eksporterer over 90 pst. av produksjonen, er det en stor utfordring å etablere seg i markedene og å arbeide for bedre vilkår for å operere der. Et økende globalt marked, hurtige teknologiske endringer og mer bevisste forbrukere stiller økte krav til omstillingsevne og effektiv produksjon. For at næringen skal være konkurransedyktig må markedskrav innarbeides i hele verdikjeden. Med økende bevissthet blant forbrukere vil det også stilles større krav til kvaliteten på fisk og annen sjømat. Innholdet av kjemikalier og giftstoffer vil være en viktig parameter ved vurdering av kvaliteten.

Fiskeridepartementets bevilgning til Norges forskningsråd foreslås redusert med 2,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. I tråd med prioriteringene i St. meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring og Fiskeridepartementets FoU-strategi, vil forskning rettet mot utvikling av markedskunnskap, produkt- og prosessutvikling og bedre utnyttelse av råstoffet, blant annet gjennom marin bioteknologi, fortsatt være prioriterte felt innenfor marin FoU i Forskningsrådet i 2000.

Det skal legges til rette for økt utnyttelse av biprodukter. Fiskeridepartementet vil fortsatt prioritere arbeidet med utnyttelse av biprodukter gjennom Forskningsrådet og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). For øvrig vises det til at arbeidet i stiftelsen RUBIN (Resirkulering og utnyttelse av organisk avfall i Norge) er videreført i regi av næringen. Over Fiskeriavtalen for 1999 er det avsatt 3 mill. kroner til dette formålet i regi av Norges Fiskarlag og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening.

Forskning og utvikling innen havner og infrastruktur for sjøtransport skal medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og bidra til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser. Infrastruktur for sjøtransport er av vesentlig betydning for sikkerhet og fremkommelighet i havner og farleder. Det er et mål å videreutvikle analyser, metoder og modeller som kan bidra til at tiltakene innenfor sektoren fører til bedre transport- og sikkerhetsforhold, og samtidig til beskyttelse av det marine miljøet.

Regjeringen har som mål å øke den samlede nasjonale offentlige og private FoU-innsatsen. Som et ledd i dette, og som en oppfølging av omtalen i St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, arbeider departementet med en ordning for en lovhjemlet avgift øremerket forskning og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen. Høringsnotat om mål, bruksområde og organisering ble sendt ut i juli 1999. Formålet med avgiftsmidlene skal være å fremme den næringsrettede FoU-aktiviteten gjennom felles FoU-tiltak til nytte for hele eller deler av næringen. Forvaltningsansvaret for ordningen er foreslått lagt til et styre som består av de mest sentrale næringsorganisasjonene. Det er lagt vekt på at ordningen samordnes med Norges forskningsråd og virkemiddelapparatet for øvrig. Det er lagt til grunn et nivå på avgiften som tilsvarer en samlet årlig ramme for ordningen på om lag 75 mill. kroner.

Fiskeridepartementet legger vekt på samarbeid og arbeidsdeling mellom de nasjonale FoU-institusjonene for å oppnå en optimal utnyttelse av nasjonal kompetanse og ressurser. Norsk forskning innenfor fiskeri- og havbrukssektoren ligger på et høyt internasjonalt nivå. Den vitenskapelige og teknologiske utviklingen i samfunnet generelt har økt kompleksiteten i de problemstillinger som fiskeri- og havbruksforskningen håndterer. Dette har ikke minst sin bakgrunn i en økt spesialiseringsgrad. Det er derfor nødvendig å samarbeide over landegrensene for å utnytte de samlede forskningsressursene på en best mulig måte. De norske forskningsinstitusjonene på fiskeri- og havbrukssiden deltar i det internasjonale forskningssamarbeidet, blant annet gjennom EUs rammeprogram for forskning, for å kunne utnytte de mulighetene samarbeid og kunnskapsutveksling gir til å fremme norsk fiskeri- og havbruksforskning. En er i gang med å vurdere mulighetene for å opprette et internasjonalt forskningssenter for bærekraftige fiskerier i tilknytning til forskningsmiljøene i Bergen. Et slikt institutt vil bidra til å fremme det tverrfaglige internasjonale forskningssamarbeidet.

Prioriteringer for 2000

Målene som er satt i Fiskeridepartementets FoU-strategi ligger fast. Forskningen som utføres med midler fra Fiskeridepartementet skal legge denne strategien til grunn. Departementet har sendt på høring et forslag til innføring av en FoU-avgift for fiskeri- og havbruksnæringen. Dersom det blir innført en slik avgift vil næringen gjennom avgiften bidra til en styrking av FoU-innsatsen.

Sentralt i satsingen i 2000 er prosjektering av et nytt forskningsfartøy som vil være en moderne og effektiv forskningsplattform. Prosjektet omtales nærmere under kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene. Videre vil Fiskeridepartementet også i 2000 prioritere ressurs- og miljørettet forskning og overvåking, blant annet gjennom økt FoU-innsats innenfor bestandsberegningsmodeller.

Større satsingsområder i 2000 oppsummeres som følger:

- Bygging av nytt havforskningsfartøy. Det er foreslått bevilget 50 mill. kroner under kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene til første byggetrinn. De resterende midlene vil bli bevilget i 2001 og 2002.
- Bestandsestimering. Det er foreslått bevilget 5,5 mill. kroner under Havforskningsinstituttets budsjett, kap. 1020 post 01, til dette formålet. I tillegg vil det bli bevilget 2,5 mill. kroner til samme formål gjennom tilskuddet til Norges forskningsråd, kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 50 Tilskudd Norges forskningsråd.
- Nytt sjøvannsinntak for Austevoll havbruksstasjon. Det er foreslått bevilget 7 mill. kroner til dette under kap. 1020 Havforskningsinstituttet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
- Skjell. Dette innsatsområdet foreslås økt med 3,5 mill. kroner under kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 71 Tilskudd til utviklingstiltak. Til sammen er avsetningen til skjell 5 mill. kroner i budsjettet for 2000. Fiskeridepartementet vil særlig prioritere arbeidet med å bygge ut et offentlig tilsynsapparat og kvalitetssikringssystemer for skjellproduksjon, herunder algegiftkontroll, nye testmetoder for skjell til konsum og sykdomsspørsmål.

- Tilskuddet til Fiskeriforskning, kap 1023 post 70, foreslås økt med 3,2 mill. kroner fra 16 mill. kroner til 19,2 mill. kroner i 2000. Midlene skal dekke utgifter knyttet til utvidelse av instituttets rådgivningsansvar i ressursforvaltningen.

KAP. 1020 HAVFORSKNINGSINSTITUTTET (jf. kap. 4020)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Vedtatt		
		Regnskap 1998	budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	147 214	134 700	142 500
21	Spesielle driftsutgifter	107 693	100 840	115 000
45	(Ny) Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			7 000
Sum kap. 1020		254 907	235 540	264 500

Innledning

Kapitlet omfatter Havforskningsinstituttet med forskningsstasjonen Flødevigen og havbruksstasjonene Austevoll og Matre. Havforskningsinstituttet er lokalisert i Bergen. Instituttet er administrativt underlagt Fiskeridepartementet, men har eget styre. Havforskningsinstituttet driver også forskningsfartøyene, som er budsjettet under kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene.

Fiskeridepartementet har i samarbeid med Forskningsrådet vurdert oppfølging av en rapport levert i 1998 om havbruksstasjoner og spesiallaboratorier knyttet til norsk havbruksforskning. Rapporten konkluderte med at geografisk plassering, kapasitet, egnethet, arbeidsdeling og samarbeid ga et godt utgangspunkt for FoU-virksomheten. Det ble påpekt at det er et generelt behov for jevnlig teknisk oppgradering og ved enkelte stasjoner spesielt behov for forbedringer knyttet til sikkerhet (overvåkingsutstyr), fiskehelse og miljø. I dette budsjettforslaget foreslås en bevilgning til utbedringer ved Austevoll havbruksstasjon.

Oppgaver og programstruktur

Havforskningsinstituttets primære oppgaver er å drive forvaltningsrettet forskning, overvåking og rådgivning for Fiskeridepartementet. Havforskningsinstituttets virksomhet skal gi kunnskap om hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og grunnlaget for oppdrett og havbeite, og dessuten om sammenhengen mellom disse. Instituttets overvåking, forskning og rådgivning skal legge grunnlaget for en langsiktig og bærekraftig forvaltning og utnyttelse av de marine ressursene og det marine miljøet, og for utvikling av havbruksnæringen.

Både Havforskningsinstituttet og Fiskeriforskning utfører forvaltningsoppgaver innenfor ressursforskning og -overvåking for Fiskeridepartementet. Fiskeridepartementet har i 1998 i samråd med instituttene vurdert arbeidsdeling og samarbeid mellom dem. Målet med vurderingen har vært å få en klarere definering av forvaltningsoppgavene og avklaring av rådgivningsansvaret mellom institusjonene, og å økonomisere med forskningsressursene og få en rasjonell og logisk arbeidsdeling mellom Bergen og Tromsø. Det er også et mål å opprettholde selvstendig forskning i Tromsø av hensyn til den høyere fiskeriutdanningen der. Det er besluttet at Havforskningsinstituttet har hovedansvaret for ressursforskning, ressursrådgivning og flerbestandsvurderinger. Fiskeriforskning skal ha ressursrådgivningsansvar for konkrete bestander definert av Fiskeridepartementet.

Den langsiktige forvaltningsrettede forskningen ved Havforskningsinstituttet, og aktiviteter som ressurs- og miljøovervåking, basisdrift av havbruksstasjonene og rådgivning, er skilt ut i linjeprogrammene 91 "Ressursovervåking og rådgivning", 92 "Havmiljøovervåking og rådgivning", 93 "Havbruk og rådgivning" og 95 "Bistandsrettet samarbeid innenfor forskning og forvaltning". Linjeprogrammene 91-93 er i hovedsak finansiert av Fiskeridepartementet og følger senterstrukturen ved instituttet; Senter for marine ressurser, Senter for marint miljø og Senter for havbruk.

Havforskningsinstituttets fiskeriforskning i u-land er fra 1999 organisert som et linjeprogram (linjeprogram 95) og har som hovedmål å utvikle effektive forskningsbaserte forvaltningssystemer og -institusjoner i u-land. Fiskeriforskning i u-land og driften av forskningsfartøyet "Dr. Fridtjof Nansen", jf. kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene, finansieres fullt ut av NORAD.

Den øvrige forskningsaktiviteten er organisert i 11 forskningsprogrammer som omfatter både mer grunnleggende forskning og forvaltnings- og næringsrettet forskning og utvikling. Forskningsaktiviteten i disse programmene er avgjørende for å få ny kunnskap og forbedrede metoder, som kan innarbeides i linjeprogrammenes virksomhet og danne grunnlaget for forvaltningsråd. Forskningsprogrammene er i større grad enn linjeprogrammene finansiert ved eksterne bevilgninger.

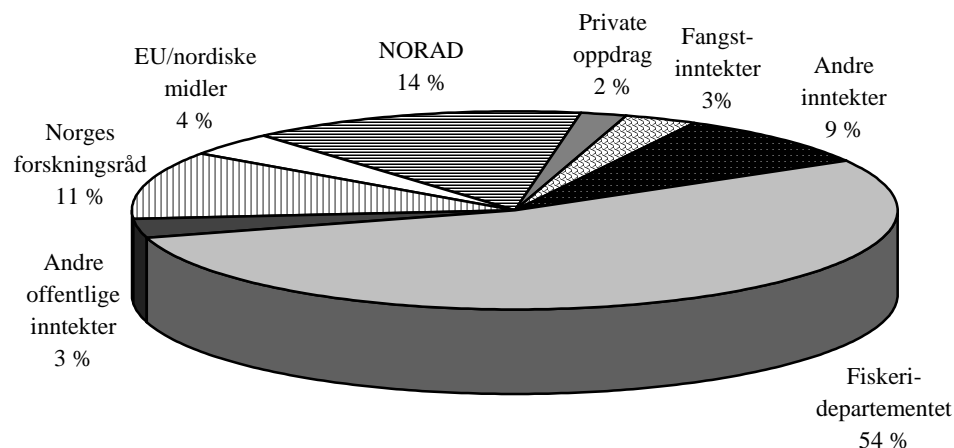
Oversikten i tabellen under viser de totale drifts- og fartøykostnadene ved Havforskningsinstituttet fordelt på linjeprogrammer og forskningsprogrammer, slik de er fordelt i instituttets virksomhetsplan for 1999. Til sammenligning er det tatt med tilsvarende regnskapstall fra 1998. Ressursovervåking og -rådgivning er den største aktiviteten ved Havforskningsinstituttet.

I 1999 er det planlagt høyere aktivitet på bistandsrette samarbeidsprosjekter finansiert av NORAD. FoU programmet "Økosystem Norskehavet" blir ytterligere nedtrappet i 1999, noe som både skyldes lavere tilgang av eksterne midler og at programmet nærmer seg avslutning. Den øvrige virksomheten ligger på om lag samme nivå som året før, med noen forskyvninger.

Programmer	(i 1000 kr)			
	Regnskap 1998	FID ¹⁾	Plan for virksomheten Ekstern ²⁾ Totalt ³⁾	
Linjeprogram				
91 Ressursovervåking og rådgivning	88 368	79 141	13 440	92 581
92 Havmiljøovervåking og rådgivning	35 550	30 616	8 128	38 744
93 Havbruk og rådgivning	19 176	14 049	4 053	18 102
95 Bistandsrettet samarbeid ³⁾	53 817	0	67 536	67 536
99 Støtteaktiviteter	16 063	225	12 612	12 837
Sum linjeaktiviteter	212 974	124 031	105 769	229 800
Forskningsprogram:				
1) Ressurs og miljøforskning i kystsonen	8 209	4 173	2 729	6 902
2) Økosystem Norskehavet	22 624	11 999	4 908	16 907
3) Reproduksjon og rekruttering	3 799	2 595	2 788	5 383
4) Populasjonsdynamikk	11 666	4 801	5 854	10 655
5) Mengdemålingsmetodikk	13 878	6 975	4 104	11 079
6) Ansvarlig fiske	27 751	14 200	11 454	25 654
7) Yngelproduksjon i havbruk	9 659	4 000	5 690	9 690
8) Oppdrettsorganismer	19 734	4 132	9 177	13 309
9) Marint biologisk mangfold	9 102	1 952	3 153	5 105
10) Marin forurensning	9 200	2 848	4 558	7 406
12) Fiskehelse og bioteknologi	11 869	4 247	6 026	10 273
Sum FoU-program	147 491	61 922	60 441	122 363
Total sum Havforskningsinstituttet	360 465	185 953	166 210	352 163

- 1) Totalbevilgningen på kap. 1020 post 01 og kap. 1021 post 01 unntatt investeringer, husleie til Statsbygg og Fiskeriforsknings utgifter til forskningsfartøyet "Jan Mayen".
- 2) Gjelder inntekter på kap. 4020 post 03 og kap. 4021 post 01, og utgifter på kap. 1020 post 21 og kap. 1021 post 21.
- 3) Bistandsrettet samarbeid (tidligere forskningsprogram 11) er omgjort til linjeprogram 95.

Oversikt over finansieringskildene til Havforskningsinstituttet og forskningsfartøylene i 1998 (eksklusive investeringer)

Havforskningsinstituttet fikk i 1998 om lag 65 pst. av inntektene fra Fiskeridepartementet, hvorav 54 pst. direkte fra departementet og 11. pst. indirekte fra departementet gjennom Norges forskningsråd. Andelen direkte fra Fiskeridepartementet var dermed på samme nivå som i 1997, mens andelen fra Forskningsrådet er redusert med ett prosentpoeng. NORADs relative andel steg fra 10 pst. i 1997 til 14 pst. i 1998, og forventes å stige ytterligere i 1999.

I den videre omtalen presenteres mål, resultater og prioriteringer for instituttets virksomhet fordelt på de tre senterområdene marine ressurser, marint miljø og havbruk. Det legges vekt på at marine ressurser skal prioriteres, mens havbruk videreføres på samme nivå.

MARINE RESSURSER

Mål

Hovedmålet med ressursforskningen er å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag for bærekraftig høsting og forvaltning av fiskeriene, basert på presise mengdemål og prognoser for utviklingen av fiskebestandene. For å få et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag er det et sentralt mål å utvikle et bedre teoretisk, men samtidig anvendbart grunnlag for ressursforvaltningen.

Viktige delmål er å klarlegge hvordan naturgitte svingninger og fiske påvirker bestandsutvikling og høstbar produksjon, og å videreutvikle statistiske metoder og modeller for beregning av fiskebestanders størrelse og forventet utvikling. Likeledes må datagrunnlaget som anvendes i bestandsberegninger forbedres.

Ressursforskningen skal også bidra til ansvarlig og lønnsom fangst. Dette søkes oppnådd gjennom utvikling av metoder og teknologi for selektivt og skånsomt fiske med minimale negative effekter på økosystemet, og klarlegging av potensialet for økt lønnsomhet gjennom levendelagring av fisk og utnyttelse av biprodukter.

Videre skal økt kunnskap om det marine miljø og de marine ressurser i kystsonen bidra til et styrket grunnlag for forvaltning og verdiskaping i kystsonen.

Resultater 1998-99

Linjeprogram 91: Ressursovervåking og rådgivning

Programmets hovedmål er å levere ressursbiologisk rådgivning til fiskeriforvaltningen i form av status og forventet utvikling av de viktigste fiskebestandene, som grunnlag for fastsetting av fiskekvoter. Foruten en omfattende feltaktivitet i og utenfor norsk økonomisk sone for mengdemåling av fiskebestander, inngår fangststatistikk, flerbestandsvurderinger og miljødata i grunnlaget for bestandsberegningene. Havforskningsinstituttet gir i dag

forvaltningsråd for om lag 40 av vel 80 bestander som beskattes i norske fiskerier. Hovedinnsatsen er rettet mot økonomisk og økologisk viktige bestander som norsk-arktisk torsk, hyse, sei, blåkveite, norsk vårgytende sild, nordsjøsild, makrell, kolmule og vågehval. Både feltaktivitet og bestandsberegninger inngår i et betydelig internasjonalt samarbeid, da de fleste fiskebestander deles med andre land. Foruten direkte rådgivning bidrar programmet med betydelig informasjon om våre marine ressurser, blant annet gjennom utstrakt foredragsvirksomhet i ulike fora i fiskerinæringen.

Ressursrådgivningen har det siste året vært preget av innføringen av en føre-var tilnærming i fiskeriforvaltningen. Det er lagt ned betydelig innsats gjennom arbeid i Det internasjonale råd for havforskning (ICES) for definering av nye referansepunkter for ansvarlig fiskeriforvaltning og anvendelse av disse i bestandsrådgivningen.

Siden 1996 har bestandsovervåkingen i Barentshavet vært hemmet av manglende tillatelse for norske havforskningsfartøy til russisk økonomisk sone. Betinget tillatelse ble imidlertid innvilget for bunnfiskundersøkelsene vinteren 1999. De pelagiske bestandene (sild, makrell, kolmule) er gjennomgående i god forfatning. Det knytter seg imidlertid spenning til hvordan den observerte veksten i loddebestanden vil utvikle seg, noe som vil ha stor betydning for andre viktige bestander i Barentshavet. For bunnfiskbestandene er spesielt situasjonen for norsk-arktisk torsk bekymringsfull. Bestanden har vært i nedgang siden midten av 1990-tallet. Beskatningspresset de siste årene har vært for høyt og er preget av et uheldig beskatningsmønster med for store uttak av ungfisk.

Etter at Vitenskapskomiteen i Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC) aksepterte det nye bestandsberegningsgrunnlaget for vågehval, foretas det nå årlige hvaltelling med sikte på fullstendig bestandsberegning hvert sjette år.

Program 1: Ressurs- og miljøforskning i kystsonen

Rekruttering av fisk langs kysten av Skagerrak overvåkes med årlige yngelundersøkelser. Disse feltdataene bidrar til økt forståelse av variasjon i fiskerekruttering og årsaker til dette. Intensivert forskning på leppefisk og sjøørret har gitt ny kunnskap om disse artene. Utviklingen i hummer- og ålebestanden langs kysten følges. Aspekter ved taretråling studeres, blant annet gjenvekst og effekter på forekomster av fisk.

Miljøtilstanden langs deler av kysten kartlegges og konsekvenser av større inngrep vurderes. Programmet skal være kunnskapsleverandør ved undersjøisk kartlegging av kysten.

Program 4: Populasjonsdynamikk og flerbstandsmodellering

Programmet skal forbedre det vitenskapelige grunnlaget for bestandsberegninger og prognoser. Arbeidet med utvikling av bedre bestandsberegningsverktøy ble intensivert i 1998, i første rekke for norsk-arktisk torsk, der den nye modellen Fleksibest vil bli anvendt og testet i bestandsberegningene høsten 1999. Undersøkelser har gitt ny viten om sammenhengen mellom eggkvalitet og hunntorskens alder og kondisjon, og dette blir nå anvendt i bestandsberegningene. I arbeidet med å anvende miljødata for bedre bestandsprognoser er det blant annet utarbeidet et tredimensjonalt temperaturarkiv for Barentshavet. Studier antyder at klimafenomenet "North Atlantic Oscillation" har direkte innvirkning på rekrutteringen hos torsk.

Program 5: Absolutt mengdemåling av fiskebestander

Programmet skal utvikle metodikk for mer presis mengdemåling av fiskebestander, noe som både krever bedre målemetodikk (ekkoloddeknologi og prøvetakingstråler) og større kunnskap om fiskens atferd når målingene utføres. Det er oppnådd flere metodiske fremskritt, blant annet trål for flere typer prøver i ett og samme hal, akustisk måling av fisk i situasjon upåvirket av fartøy (ved bøyer og fjernstyrt undervannsfarkost), klarlegging av fiskens fordeling i forhold til temperaturen i omgivelsene og observasjon av detaljert vandring hos fisk ved hjelp av elektroniske datalagringsenheter på fisken. Det er videre utviklet metodikk for kartlegging av marint biologisk mangfold i Nordsjøen.

Program 6: Ansvarlig fiske

Programmet skal levere kunnskap og metoder for lønnsom, men samtidig ansvarlig, skånsom og selektiv høsting av fiskeressursene. Utviklingen av mer selektive fangstmetoder har i stor grad vært rettet mot bruk av sorteringsrist i trål, der det er dokumentert gode resultater med en enklere rist for bunntral i Barentshavet. Forsøk med sorteringsrist har også vist god utsortering av konsumfisk i industritrålfisket i Nordsjøen og god utskilling av småfisk i makrelltral. Et større prosjekt er igangsatt for videreutvikling av rist-teknologi i trålfisket i Nordsjøen. Miljøeffekter av fiske er undersøkt med hensyn til fiskedødelighet forårsaket av tapte garn og trålfiskets effekt på korallrev. Blekkspruten *Gonatus* utgjør en betydelig ubeskattet ressurs i Norskehavet. Innledende undersøkelser har imidlertid ikke funnet fangstmengder av kommersiell interesse.

Det er utført forundersøkelser som vurderingsgrunnlag for eventuell deponering av overflødige oljeinstallasjoner som kunstige fiskerev. Forsøk har vist at reketral ikke kan anvendes over oljeledninger overfylt med stein, mens det for fisketral synes å være mindre problematisk.

Prioriteringer for 2000

Forskning, overvåking og rådgivning for de økonomisk viktigste fiskebestandene vil ha hovedprioritet. Utviklingen av metoder for en økosystem- og føre-var tilnærming i ressursrådgivningen vil kreve innsats for utvikling av metodene for bestandsovervåking, bestandsberegning og prognoser, med spesiell vekt på kvantifisering av usikkerhet. I nye modeller for bestandsberegning vil det bli satset på økt anvendelse av miljødata, data fra fiskeflåten og annen relevant informasjon. Det øremerkes 5,5 mill. kroner til dette formålet. I tillegg skal Havforskningsinstituttet omprioritere ressurser innenfor egen ramme til dette området.

Innsatsen på sel og kongekrabbe skal reduseres etter hvert som rådgivningsansvaret overtas av Fiskeriforskning. Fiskeridepartementet legger til grunn at innsatsen omprioriteres til andre sentrale oppgaver innenfor ressursforskning og forbedring av grunnlaget for bestandsvurdering.

Forskning innenfor fangstrelevant fiskeatferd og fangstteknologi prioriteres for å sikre ansvarlig, miljøriktig fiske.

MARINT MILJØ**Mål**

Hovedmålet er å fremskaffe oppdatert kunnskapsgrunnlag for faglig rådgivning om livsbetingelsene til levende marine ressurser. Dette gjøres gjennom forskning, overvåking og tilstandsvurdering av utviklingen i havklima, produksjonsforhold og forurensning i norske kyst- og havområder.

Et viktig delmål er å bruke informasjon om variabilitet i havklima og produksjonsforhold i vurderingene av fiskebestandene for å kunne gi bedre prognoser og rådgivning til ressursforvaltningen.

Et annet delmål er å vurdere virkningene av menneskelig aktivitet på de marine økosystemer. Ny kunnskap må fremskaffes om belastningen og effekten av forurensning i våre kyst- og havområder for å bedre kunne dokumentere hvordan marin forurensning påvirker miljøkvaliteten og livsbetingelsene for fisk. Det må også fremskaffes dokumentasjon av fiskeredskapenes påvirkning på dypvannskorallrev og andre bunnhabitater. Kunnskap og dokumentasjon vil være en nødvendig forutsetning for en helhetlig vurdering og forvaltning av våre marine økosystemer.

Resultater 1998-99*Linjeprogram 92: Havmiljøovervåking og tilstandsvurdering*

Resultatene fra overvåking av havmiljøet i 1998 viser at temperaturen i atlantisk vann i den østlige delen av Norskehavet har økt betydelig siden 1996, og den var i 1998 den høyest observerte siden 1978. Sentrale og vestlige deler av Norskehavet og nord-islandske

kystområder var fortsatt preget av tilførsler av kaldt, ferskt arktisk vann. I den vestlige delen av Barentshavet var det også tilførsler av varmt vann på slutten av året, mens det fortsatt var kaldt i østlige områder. Etter 1995 har det vært en gradvis økning i temperatur og saltholdighet i bunnære lag i nordlige Nordsjøen og i innstrømmende atlantisk vann.

I april måned i 1998 ble det registrert store mengder sildelarver på sokkelen. Sildelarvene hadde gode næringsforhold og var i rask vekst. Senere i sesongen må forholdene ha vært suboptimale siden årsklassen var blitt redusert til middels styrke da den ble målt i august-september i Barentshavet. Det ble i juni 1998 registrert et rekordhøyt antall nyklekkede loddelarver utenfor Finnmarkskysten. Antallet loddelarver ble imidlertid sterkt redusert utover sommeren, og en loddeårsklasse av middels styrke ble målt i august-september. Den sterke reduksjonen av sild- og loddelarver utover sommeren 1998 må skyldes kraftig nedbeiting. Planktonmengden i Norskehavet tidlig i sesongen var klart høyere enn i foregående år, mens den lå litt under det normale i Barentshavet. Den økte produksjonen av dyreplankton i Norskehavet førte til betydelig bedre beiteforhold for silda. Da det fortsatt var relativt kaldt i østlige Norskehavet var silda fordelt omtrent som de siste par årene da bare en liten del av bestanden trakk inn i islandsk sone.

Våren 1998 var det masseoppblomstring av en ny skadelig alge, *Chatonella*, i sørøstlige deler av Nordsjøen og i Skagerrak. Algen har tidligere vært knyttet til fiskedød i Japan. Algeoppblomstringen førte til tap av om lag 350 tonn oppdrettslaks i Vest-Agder og det ble observert død villfisk i Skagerrak og langs vest- og nordkysten av Jylland. Denne unaturlige blomstringen var forårsaket av overgjødslede vannmasser med opphav i sørlige Nordsjøen. Skjellgiftalger var relativt tallrike i Skagerrak i 1998, mens forholdene nord for Rogaland var normale. Resultater fra algeovervåking som er utført ved Havforskningsinstituttet og andre institusjoner sammenfattes og gis ut som en ukentlig *Algeinfo* som er tilgjengelig for publikum via Internett.

Program 2: Økosystem Norskehavet

Den overordnede målsettingen for program 2 er å identifisere de viktigste faktorene og mekanismene som forårsaker variabilitet i økosystemet i Norskehavet. Gjennom studier av klimaet og det fysiske miljøet har en kunnet vise at det skjer store omskiftninger i utbredelse av de kalde og varme vannmassene i nordiske havområder som en følge av mellomårslige og mer langsiktige endringer i de atmosfæriske forholdene. Det er også vist at det er en sammenheng mellom kondisjonen hos sild og mengden av dyreplankton i Norskehavet. Den foreløpige forklaringsmodellen er at varierende beiteforhold for fisk i Norskehavet skyldes endringer i starttidspunkt for den sesongmessige produksjonssyklusen hos dyreplankton. Det synes også som at dette kan koples til de atmosfæriske forholdene og vertikal stabilisering av vannmassene, som igjen bestemmer planteplanktonets produksjonssyklus. Basert på målte dyreplanktonmengder i juli 1998 ga en i år for første gang en konkret prognose for veksten hos sild i 1999. En nærmer seg dermed det andre hovedmålet for programmet, som er å forbedre prognoser for utvikling i fiskebestandene basert på kunnskap om havmiljø og klima.

Program 3: Reproduksjon og rekruttering

Målet for programmet er å bedre bestandsberegningene på våre fiskebestander ved økt kunnskap om prosessene som regulerer reproduksjon og rekruttering. De sentrale artene i programmet er sild og torsk. For sild er det de senere årene gjort undersøkelser av hvor mange egg hver hunnfisk produserer per sesong, og hvordan dette påvirkes av fiskens kondisjon og størrelse. Bakgrunnen er at historiske data viser at den voksne silda har store variasjoner i kondisjon mellom år. Det gjennomføres også undersøkelser av sildas gyteområder utenfor Møre og Helgeland og hvordan karakteristiske fysiske og biologiske egenskaper virker inn på drift, spredning, vekst og beiting av larver. Når det gjelder torsk, har det vært utført mange typer studier, både i tidlige livsstadier og av voksen fisk. Et sentralt prosjekt har over flere år studert effekten av torskens alder på eggproduksjon, overlevelse og vekst hos larver. Problemstillingen inngår direkte i en rekrutteringsmodell. Forskningsaktiviteten innenfor programmet på torsk vil nå dreies mer mot effekter av varierende fiskekondisjon som synes sterkt influert av tilgjengelig mengde lodde. Nylig har

undersøkelser av blåkkeite kommet med i programmet. Dette skyldes bekymring for rekrutteringen og et klart behov for bedre grunnlagsdata.

Program 10: Marin forurensning

Utviklingen av en matematisk modell for beskrivelse av transport av næringssalter og forurensning benyttes nå for å beskrive utviklingen av ulike miljøsituasjoner i norske havområder. Modellen er blant annet benyttet i arbeidet med å kartlegge status for næringssalts situasjonen for Skagerrak- og Vestlandskysten. Undersøkelser av oljeforurensning i fisk fra norske havområder har vist at fisken inneholder sporbare, men svært lave mengder av oljehydrokarboner i lever. Undersøkelser pågår for å avklare om stoff i de store og kontinuerlige utslippene av prosessert vann fra oljeinstallasjonene på norsk sokkel medfører biologiske effekter på fisk. Laboratorieeksperimenter med såkalte hormonhermere fra produksjonsvann har så langt vist at disse spesielle stoffene, i små mengder, sannsynligvis ikke påvirker kjønnsutviklingen hos avkommet til torsk. Derimot kan eksperimentene tyde på at stoffene kan forandre cellemembranens kjemiske sammensetning. Hvilken betydning dette har er ikke avklart.

Prioriteringer for 2000

Arbeidet med å øke bruken av miljødata i vurdering av fiskebestandene vil bli gitt høy prioritet for å styrke grunnlaget for helhetlig forvaltning og bærekraftig utnyttelse av levende marine ressurser. Dette gjelder bruk av miljødata ved beregninger av fiskebestander og bruk av prognoser for utviklingen i miljøforholdene. Arbeidet i Norskehavsprogrammet (program 2) er nå i sin avsluttende fase med vekt på sammenfattende analyser og rapportering. Videre undersøkelser av havklimavariabilitet og effekter på fiskebestandene planlegges i et nytt klima-fisk program. Undersøkelsene av reproduksjon og rekruttering hos sild og torsk vil bli videreført. Fiskerienes påvirkning på bunnhabitater vil bli gitt økt oppmerksomhet. Det vil bli gjennomført videre kartlegging og tilstandsvurdering av korallrev. Det er også planlagt å starte undersøkelser av andre bunnhabitater som fastsittende svampsamfunn.

Med bakgrunn i oppstart av oljevirkosomhet på dypt vann i Norskehavet og mangelfullt grunnlag for vurdering av konsekvensene for miljø og fiskebestander, vil en i samarbeid med flere andre statlige etater medvirke til gjennomføring av en detaljert kartlegging av bunnforhold, bunnhabitater og forurensning på sokkel og skråning mot Norskehavet. Utslipp av store mengder giftstoffer i prosessert vann fra oljevirkosomheten gir grunn til bekymring. Undersøkelser av de biologiske virkningene av disse utslippene vil bli prioritert av Havforskningsinstituttet. Undersøkelser av nivåer, transport og effekter av organiske miljøgifter og radioaktive stoffer på de marine ressursene vil bli videreført.

Algeovervåking i Skagerrak og overvåking av dyreplankton i Barentshavet og Norskehavet skal videreføres.

HAVBRUK

Mål

Hovedmålet er å utføre havbruksforskning og forvaltningsrådgivning som skal sikre en positiv utvikling av norsk havbruksnæring når det gjelder oppdrett av laksefisk og andre marine arter. Det skal produseres forskningsmateriale på produksjonslinjer for laks, regnbueørret, kveite, kamskjell og torsk, slik at rådgivningsgrunnlaget for akvakultur til enhver tid er så godt som mulig.

Et viktig delmål er å utvikle bærekraftige og økonomisk rasjonelle produksjonsmetoder av oppdrettsorganismer hvor konsumklare matvarer av høy kvalitet er sluttproduktet. Innenfor området marin yngel skal intensive metoder for årstidsuavhengig produksjon videreutvikles og yngelproduksjonen oppskaleres.

Et annet viktig delmål er å utvikle og tilpasse metoder og strategier for analyse og overvåking av marint biologisk mangfold. Det skal dessuten gis forvaltningsråd innenfor helse og sykdom, miljø og etikk og vedrørende genetiske spørsmål knyttet til biodiversitet.

Resultater 1998-99

Linjeprogram 93: Havbruk og rådgivning

Det produseres laksesmolt for utsetting gjennom store deler av året i Norge, slik at lakseoppdrett er blitt nesten uavhengig av årstiden. Ved Matre havbruksstasjon gir produksjonslinjer for laks og regnbueørret grunnlag for videreutvikling av miljøvennlige og lønnsomme oppdrettsmetoder. Linjeaktiviteten ved Matre havbruksstasjon er redusert ved å slakte ut røyelinjen, og linjen for halvårssmolt og steril laks er avsluttet.

Innenfor marine arter er aktiviteten konsentrert om kveite, kamskjell og torsk. Austevoll havbruksstasjon prioriterer forskning på de tidlige stadier hos kveite. Stasjonen gjennomførte tre uavhengige sesonger i 1998; normal vårgyting, 3 måneder fremskjøvet og 6 måneder forsinket. Det er gjort store fremskritt når det gjelder å optimalisere egg- og larvefasen. I 1999 er det bare utført forsøk i forbindelse med normal vårgyting.

Havforskningsinstituttet har i samarbeid med andre fagmiljøer utviklet et miljø- og overvåkingsprogram som kan tilpasse miljøvirkninger fra oppdrettsanlegg etter bæreevnen i området der de ligger (MOM). Dette vil bidra til bedre miljøforhold i merdene og til en bedre utnyttelse av oppdrettslokalitetene, noe som i mange områder er en forutsetning for økt produksjon. På grunnlag av MOM utarbeides det en Norsk Standard for miljøovervåking av oppdrettsanlegg. Standarden ble sendt på høring i juni 1999 og vil foreligge høsten 1999. MOM som verktøy er da klar til eventuell innføring i forvaltningen.

Skjellnæringen i Norge er nå inne i en aktiv oppstartfase. Forskning på området er høyt prioritert for at forskningsmiljøet som er bygget opp ved Havforskningsinstituttet skal kunne fungere som en samlet kunnskapsbase for skjellnæringen i Norge. I oppstartfasen har det vært tett kontakt mellom instituttet og næringsutøvere.

Parisvatnet var det eneste anlegget som produserte torskkeyngel i Norge i 1998. For å stimulere til næringsutvikling ble 100 000 yngel av størrelse 10-30 gram solgt til kommersielle oppdrettere. Det er også i 1999 lagt opp til å produsere torskkeyngel for salg for å stimulere til næringsutvikling av torskoppdrett.

Instituttet har blant annet bidratt med forvaltningsråd om helse og miljøforhold, og det er gitt veiledning til næringsutøvere.

Program 7: Yngelproduksjon i havbruk

Hovedsatsingen ved Austevoll havbruksstasjon har i perioden vært rettet mot kveite, men også yngelproduksjon av kamskjell har hatt høy prioritet. En har fått god overlevelse av kveitelarver som bare er gitt tørrfôr. En videre utvikling av et ernæringsmessig riktig mikropartikulært fôr vil være med på å fremme kostnadseffektiv produksjon av settefisk. Det er også påvist at en vellykket produksjon av kveiteyngel er avhengig av en svært god vannkvalitet.

Arbeidet med å bedre gyting hos kamskjell har fortsatt, og tiltak som kan bedre helse og hygiene i yngelproduksjonen gjennomføres. Forskningen på kamskjell har vært konsentrert om å løse problemer med bakteriell yngeldødelighet. Prøvedyrking i mellomkultur pågår hos en rekke skjelldyrkere langs kysten. For å oppnå en høy overlevelse i bunnkultur bør dyrkede kamskjell være 6-7 cm når de settes på bunnen. Det er også mulig å beskytte dyrkede kamskjell mot krabbe ved bruk av forskjellig utstyr. Dette vil kunne gi en bedre utnyttelse av mulige dyrkingsområder, og være en god løsning i forhold til arealbruk og forvaltning.

Nye arter bearbeides gjennom tilgang på ekstern finansiering. Et eksempel er berggylte som brukes til avlusing av laks. Det er gjort store fremskritt når det gjelder gyting, klekking og startforing av berggylte. For andre år på rad har en i 1999 startforet berggylte.

En har lykket med å befrukte egg ved å fiske gyteklar lysing. Eggene er klekket og larvene ble startfôret.

Program 8: Oppdrettsorganismer - miljø, vekst og kjønnsmodning

Innenfor laksefisk er grunnleggende studier av atferd, vekstfysiologi, kjønnsmodning og kvalitet, og utprøving av miljøvennlige oppdrettsmetoder prioritert. Det er vist at triploid laks har tilnærmet like gode produksjonsegenskaper i oppdrett som vanlig laks,

men kan være mer utsatt for problemer ved dårlige miljøforhold. Triploid hunnfisk synes å ha mye lavere tendens til å vandre opp i elvene enn vanlig laks.

Innenfor marine arter er det lagt vekt på grunnleggende studier av adferd, vekstbiologi, kjønnsmodning og kvalitet hos kveite og torsk. Det er blant annet vist at lysstyring kan øke veksten hos kveite og utsette kjønnsmodningen hos torsk med ett år, slik at den når markedsstørrelse på 4-5 kg før modningen stanser veksten.

Forsøk med levende lagring og oppføring av makrell indikerer at dette kan være en gunstig metode for å øke verdiskapingen og utvide sesongen for makrelleveranser.

Det er satt i gang prosjekter for forskning på problemstillinger rundt etisk forsvarlige oppdretts- og slaktemetoder.

Program 9: Marint biologisk mangfold

Programmet ble startet opp i 1998, og har som mål å utvikle og tilpasse metoder og strategier for analyse og overvåking av marint biologisk mangfold. Biologisk mangfold i havet er direkte eller indirekte påvirket av menneskelig aktivitet, og habitatødeleggelse er en betydelig trussel i det marine miljøet.

Den stadig økende verdenshandelen fører til introduksjoner av fremmede arter, for eksempel gjennom ballastvann. Det er vist at bakterier og alger er introdusert i Norge med ballastvann. Mulige metoder for rensing av ballastvann har derfor vært vurdert og det er gjennomført forsøk med blant annet lavtrykk hydrosyklon og UV-anlegg.

Det er vist at ødeleggelsene av korallrev langs norskekysten er betydelig. Bortsett fra den skaden som allerede er forårsaket, kan ødeleggelsen også ha en negativ innvirkning på flere fiskearter.

Program 12: Fiskehelse og bioteknologi

Innsatsen i dette programmet er rettet mot å forebygge sykdom hos fisk ved å utvikle vaksiner og vaksinasjonsstrategier. For å redusere virkningen av lakselus har innsatsen vært rettet mot optimal bruk av leppefisk og antilusemidler.

Probiotikakonseptet innebærer at gunstige bakterier tilføres fiskens tarm, der de bidrar i forsvaret mot sykdom. Det er utviklet et konsept for tilsetning av slike bakterier til kveitelarver.

En rekombinant vaksine, som er et vanlig konsept innenfor humanmedisin, er tatt i bruk mot virussykdommen IPN hos laks, og flere slike vaksiner er på forskningsstadiet. Et annet vaksinekonsept, såkalte DNA-vaksiner, vil bli prøvd ut under laboratorieforhold. Hovedaktiviteten innenfor virusforskning er rettet mot VER-viruset hos kveite. I samarbeid med industrien har en startet arbeidet med å utvikle en vaksine mot denne type virusinfeksjoner, og resultatene så langt er gode.

Kunnskap om bruk av antibakterielle midler er en nødvendighet. Aktiviteten innenfor dette området skal fremskaffe kunnskap om egenskaper ved utvalgte antibiotika som er eller kan benyttes i produksjon av sjømat.

Prioriteringer for 2000

Målet med innsatsen innenfor havbruksforskning er fortsatt å kunne gi gode forvaltningsråd og bidra til en optimal utvikling av marin sjømatproduksjon. Igangsatte prosjekter vil bli videreført. En økning av den eksterne finansieringen vil bli søkt gjennomført blant annet med bidrag fra EUs 5. rammeprogram, annen internasjonal aktivitet og oppdrag fra industri.

Forskning på laksefisk er fremdeles det viktigste området innenfor havbruk. Grunnleggende biologi, helse og miljøvennlige oppdrettsmetoder vil bli prioritert. For å ivareta fiskens trivsel og sikre optimale oppdrettsforhold og kvalitet på det endelige produktet, vil det bli lagt vekt på forskning som kan gi økt kunnskap om vekstprosessen, kjønnsmodning og trivselsatferd. Interaksjoner mellom oppdrettslaks og villaks er et område hvor det er spesielt behov for videre forskning. I den forbindelse vil problemstillinger rundt rømming og genetisk påvirkning mellom villaks og oppdrettslaks være særlig prioritert. Det vil også bli lagt vekt på problemstillinger knyttet til miljøeffekter av havbruksvirksomhet.

Lakselus er sannsynligvis det økonomisk største problemet i norsk oppdrettsnæring i dag, og det er liten tvil om at lusa representerer et miljø- og helseproblem. Forskningsinnsatsen vil her bli rettet mot grunnleggende lakselusbiologi i nært samarbeid med oppdrettsnæringen og andre forskningsinstitusjoner.

Det vil bli opprettholdt operative produksjonslinjer for laks, regnbueørret og kveite.

En vil søke å bidra optimalt til den oppbyggingen av næringsvirksomhet innenfor skjell som pågår.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Havforskningsinstituttets bevilgning til lønn og kjøp av varer og tjenester, og utgjør i realiteten instituttets grunnbevilgning sammen med tilsvarende post på kap. 1021 Drift av forskningsfartøyene. Posten er delt i tre, der en del er avsatt til lønn og andre godtgjørelser, en del til faste utgifter som husleie og drift og vedlikehold av bygninger og anlegg, og en mer fri del som benyttes som støtte til forskningsprosjekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 142,5 mill. kroner på posten i 2000.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter utgifter i tilknytning til instituttets eksterne oppdragsprosjekter, og blir motsvart av tilsvarende oppdragsinntekter under kap. 4020 post 03 Oppdragsinntekter. Omfanget av oppdragsvirksomheten har vært stigende over flere år.

Regnskapstallene for 1998 viste utgifter på denne posten på i alt 107,7 mill. kroner. I vedtatt budsjett 1999 ble det bevilget 100,84 mill. kroner på posten. Som følge av de foreliggende anslagene på oppdragsinntekter er forslaget for 2000 økt i forhold til nivået for 1999.

Det fremmes forslag om å bevilge 115 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 (Ny) Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten gjelder kostnader knyttet til nytt sjøvannsinntak for Austevoll havbruksstasjon. Det fremmes forslag om å bevilge 7 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4020 INNTEKTER (jf. kap. 1020)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
03	Oppdragsinntekter	119 920	100 840	115 000
	Sum kap. 4020	119 920	100 840	115 000

Post 03 Oppdragsinntekter

Posten gjelder oppdragsinntekter der Havforskningsinstituttet tar på seg forsknings- og utviklingsoppgaver på prosjektbasis, som en del av den samlede virksomhetsplanen for instituttet. Inntektene kommer blant annet fra Norges forskningsråd, EU-forskningsmidler, NORAD, Statens forurensningstilsyn, andre departementer, andre offentlige fond og private bedrifter. Figuren under innledningen til Havforskningsinstituttet gir en oversikt over den relative betydningen de ulike finansieringskildene har for instituttets samlede inntekter og bevilgninger (figuren omfatter også kap. 1021 og 4021).

Forslaget for 2000 innebærer en økning av bevilgningsnivået fra 1999, jf. omtale under kap. 1020 post 21.

Det fremmes forslag om å bevilge 115 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 1021 DRIFT AV FORSKNINGSFARTØYENE (jf. kap. 4021)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	76 107	72 500	78 500
21	Spesielle driftsutgifter	45 420	30 280	31 100
45	(Ny) Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			50 000
	Sum kap. 1021	121 527	102 780	159 600

Innledning

Kapitlet omfatter driften av Havforskningsinstituttets forskningsfartøy "G. O. Sars", "Johan Hjørt", "Michael Sars" og "G. M. Dannevig", og ett innleid erstatningsfartøy for "Fjordfangst". Driften av "G. M. Dannevig" blir delvis finansiert med bevilgning over dette kapitlet, og delvis med leieinntekter. Kapitlet omfatter også driften av "Dr. Fridtjof Nansen", som NORAD eier og finansierer fullt ut.

Mål

Forskningsfartøyene skal være en plattform for forskning og overvåking av hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse. Virksomheten skal bidra til å legge grunnlaget for en langsiktig ressursforvaltning og en bærekraftig næringsutvikling. Kapasiteten og utstyret på forskningsfartøyene skal utnyttes optimalt. Driften av fartøyene skal være best mulig koordinert og kostnadseffektiv, og samtidig gi et veltilpasset tilbud for å kunne gjennomføre Havforskningsinstituttets virksomhet på sjøen.

Resultater 1998-99

Etter opprettelsen av egen rederiavdeling i 1997 har det blitt foretatt en uavhengig vurdering av hvordan forskningsfartøyene drives, målt opp mot privat virksomhet. Vurderingen viser at driften ved rederiavdelingen er på høyde med effektiviteten som finnes i private rederier. Havforskningsinstituttet har en meget høy utnyttelsesgrad av fartøyene, med over 300 tokt døgn (ikke medregnet transittid og tid til mannskaps-/toktskift mv.) på de store fartøyene. Det arbeides løpende med å forbedre rutiner og drift på fartøyene for å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av kapasiteten.

For fartøyene som omfattes av kapitlet er drift og utnyttelse planlagt og samordnet gjennom årlige toktplaner og samarbeid med andre institusjoner for å gi en best mulig utnyttelse av forskningstiden på havet. Bruken av "Jan Mayen" og de øvrige fartøyene samordnes gjennom årlig toktplanlegging. Forskere og medarbeidere fra andre institusjoner kan dermed delta på planlagte tokt.

Samarbeidet med Kystvakten er stadig under utvikling. Utstyr for oseanografiske målinger som er plassert om bord i K/V "Lance" og K/V "Ålesund", og vil kunne gi viktige tilskudd til målinger foretatt av egne fartøy. Det er inngått avtale med Sjøkartverket og Det norske meteorologiske institutt om utveksling av henholdsvis hydrografiske og meteorologiske data. Utstyr for innsamling av nevnte data er plassert om bord i de tre store fartøyene.

Driften av "G. M. Dannevig" er fortsatt delvis basert på utleie, noe som de siste årene har gjort det mulig å styrke den langsiktige forvaltningsrettede ressursforskningen i linjeprogram 91 "Ressursovervåking og rådgivning" ved omprioritering av midler fra kap. 1021 til kap. 1020. Utleiemarkedet er imidlertid begrenset og gjør det vanskelig å drive dette fartøyet i økonomisk balanse.

De lokale datanettene på forskningsfartøyene er oppgradert og fungerer nå som en forlengelse av datanettet på land. Det nyutviklede referansedatasystemet er innført om bord på fartøyene, slik at de har direkte tilgang til enhetlige og kvalitetssikrede referansedata. Fartøyene er også utstyrt med elektroniske målebrett sammenkoblet med elektroniske vektorer, som forbedrer effektivitet og kvalitet på prøvetakingen. Radio og sikkerhetsutstyr

på "G. O. Sars", "Johan Hjort" og "Michael Sars" ble i løpet av 1998 oppgradert i henhold til GMDSS-reglementet som trådte i kraft 1. februar 1999.

I løpet av høsten 1999 vil Havforskningsinstituttet inngå kontrakt for langtidsleie av en kystsjark til erstatning for "Fjordfangst". Fartøyet leies for en periode på om lag 190 dager per år, avhengig av behov. Midler som tidligere gikk til driften av "Fjordfangst", benyttes nå til leie av nevnte fartøy.

I revidert budsjett 1999 ble det bevilget midler til prosjektering av ny "G. O. Sars", jf. St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999 og Innst. S. nr. 236 (1998-99). Prosjekteringen er igangsatt. Det er utarbeidet en intensjonsavtale om driftssamarbeid for ny "G. O. Sars" mellom Universitetet i Bergen og Havforskningsinstituttet.

Det føres i tillegg forhandlinger med Universitetet i Bergen (UiB) om en avtale om dagens fartøypark med sikte på å overta driften av "Håkon Mosby" i løpet av 2000.

Prioriteringer for 2000

Forvaltningsmessige brukerbehov skal være styrende for driften av forskningsfartøyene. Når det gjelder resultatkrav og prioriteringer innenfor miljø- og ressurovervåking, vises det også til nærmere omtale under kap. 1020 Havforskningsinstituttet.

Samarbeidet med andre institusjoner vil bli prioritert for å få best mulig samfunnsmessig nytte av de norske forskningsfartøyene. Det vil fortsatt bli arbeidet med sikte på å få til flere driftsavtaler enn den Havforskningsinstituttet har med NORAD for driften av "Dr. Fridtjof Nansen". Det vil bli arbeidet for å inngå en avtale med UiB for driften av "Håkon Mosby".

Arbeidet med prosjektering og bygging av et nytt havforskningsfartøy til erstatning for "G. O. Sars" vil ha prioritet i 2000. Ved behandling av budsjettet for 1999 ba Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen Fiskeridepartementet om en redegjørelse vedrørende fornyelse av forskningsfartøy Budsjett-innst. S. nr. 12 (1998-99). I 1999 har Havforskningsinstituttet og UiB forhandlet om en avtale om dagens fartøypark. UiB deltar også aktivt i forprosjekteringen av det nye fartøyet. Det er en forutsetning at det nye fartøyet kan benyttes både av Havforskningsinstituttet og UiB. Det nye fartøyet vil bli hurtigere, mer stillegående og med flere bruksmuligheter enn dagens fartøy. Dette vil gi grunnlag for sikrere forskningsdata.

Det er forutsatt at det nye forskningsfartøyet også skal erstatte UiB sitt fartøy "Håkon Mosby". Dette krever et tett samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og UiB i prosjekteringsfasen. Formålet med samarbeidet er å legge til rette for en mer effektiv drift av den samlede fartøyparken og at totale driftskostnader på sikt kan reduseres. Forskningsfartøyenes anvendelse og behovet for fornyelse vil bli vurdert fortløpende.

Prosjekteringen er planlagt slik at kostnadsoverslag basert på konkrete tilbud skal foreligge sommeren 2000 og at byggestart skal skje i 2000. Kostnadsrammen er foreløpig beregnet til 250 mill. kroner, og det er planlagt at fartøyet skal ferdigstilles i 2002. Endelig kostnadsramme vil bli lagt frem for Stortinget i 2000. Det foreslås avsatt 50 mill. kroner til første byggetrinn i 2000 under kap. 1021 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter utgifter til lønn til de ansatte på forskningsfartøyene og avtalelønnen skipspersonell, og dessuten utgifter til drift og vedlikehold av Havforskningsinstituttets fartøy. Vedlikeholdet som dekkes er ordinært vedlikehold for å holde fartøyene i samme stand som tidligere. Ekstraordinære utgifter til større utskiftninger og oppgraderinger, dekkes bare delvis under denne posten.

Det er forutsatt at 6,9 mill. kroner skal benyttes til grunnleie av "Jan Mayen" i minst 75 døgn, fordelt med 25 døgn for Havforskningsinstituttet (2,3 mill. kroner) og 50 døgn for Fiskeriforskning i Tromsø (4,6 mill. kroner). Avsetningen bygger på avtalen fra 1992 mellom Fiskeridepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet om at

Fiskeridepartementet på årlig basis skal leie "Jan Mayen" av Universitetet i Tromsø og Norges fiskerihøgskole en fjerdedel av tokt døgnene. Dette vil normalt utgjøre 75 døgn.

Det fremmes forslag om å bevilge 78,5 mill. kroner på posten i 2000.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen er bruttoføring av forskningsoppdrag og blir motsvart av tilsvarende inntekter under kap. 4021 post 01 Oppdragsinntekter. Utgiftene omfatter lønn og drift for "Dr. Fridtjof Nansen", drift av "G. M. Dannevig" og noe innleie av fiskefartøy til fangst- og ressursforskning.

Det fremmes forslag om å bevilge 31,1 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Nytt forskningsfartøy til erstatning for «G. O. Sars» er foreløpig kostnadsberegnet til 250 mill. kroner. Prosjekteringen av fartøyet er igangsatt. Det tas sikte på byggestart i 2000.

Det fremmes forslag om å bevilge 50 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4021 INNTEKTER (jf. kap. 1021)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Oppdragsinntekter	45 419	30 280	31 100
	Sum kap. 4021	45 419	30 280	31 100

Post 01 Oppdragsinntekter

Posten er motsvart av tilsvarende utgifter under kap. 1021 post 21 Spesielle driftsutgifter. Det fremmes forslag om å bevilge 31,1 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 1023 FISKERI- OG HAVBRUKSFORSKNING (jf. kap. 4023)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	13 545	13 500	13 700
21	Spesielle driftsutgifter	14 757	5 630	8 000
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	170 000	182 000	179 500
51	Tilskudd til havbeiteprogrammet PUSH, <i>kan overføres</i>	879		
70	Tilskudd til Fiskeriforskning i Tromsø, <i>kan overføres</i>	15 040	16 000	19 200
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	33 794	20 500	26 000
	Sum kap. 1023	248 015	237 630	246 400

Innledning

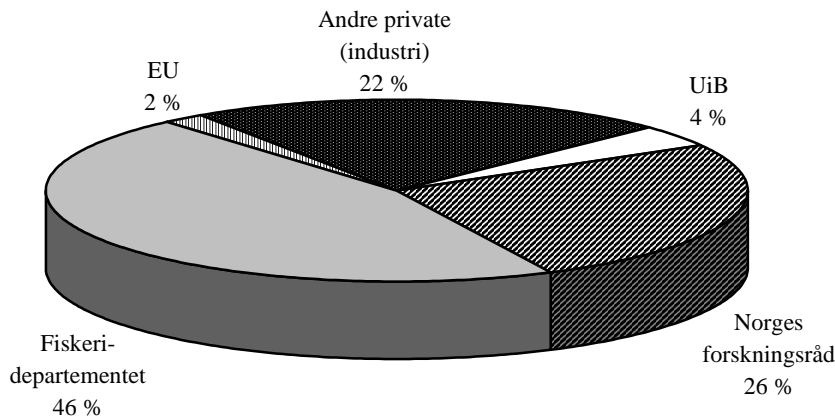
Kapitlet omfatter Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt (postene 01 og 21), tilskudd til fiskeri- og havbruksforskning og forskning innenfor havne- og farvannsspørsmål i Norges forskningsråd, tilskudd til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning) og ordningen Tilskudd til utviklingstiltak.

FISKERIDIREKTORATETS ERNÆRINGSINSTITUTT (jf. postene 01 og 21)

Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt er administrativt tilknyttet Fiskeridirektoratet. Instituttets direktør rapporterer til Fiskeridirektøren, og er organisatorisk sidestilt med direktørene for direktoratets avdelinger. Instituttet har et faglig råd som har i oppgave å

drøfte ulike sider ved instituttets virksomhet og drift og gi råd til Fiskeridirektøren og Fiskeridepartementet.

Oversikt over finansieringskildene til Ernæringsinstituttet i 1998

Mål

Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt skal drive forskning og utvikle analysemetoder innenfor hovedområdene sjømat i human ernæring og ernæring, og fôr og fôrressurser til oppdrettsfisk.

Instituttet skal drive forskning på et høyt internasjonalt nivå og bistå fiskeri- og havbruksnæringen og forvaltningen i spørsmål som angår disse områdene. Instituttet skal formidle forskningsresultater både nasjonalt og internasjonalt og bidra til oppbygging av kunnskap i næringen og forvaltningen.

Resultater 1998-99

Ernæringsinstituttet har bygd opp høy internasjonal kompetanse innenfor ernæring, kvalitet og bruk av sjømat, fôring av akvatiske organismer og næringsmiddelkjemiske metoder. Instituttets forskere, hvorav samtlige fast ansatte har doktorgrad, er involvert i nasjonalt og internasjonalt arbeid knyttet til analysemetoder og har publisert et høyt antall internasjonale publikasjoner. Instituttet er nå akkreditert for 42 ulike analysemetoder. Instituttet bidrar også til kompetanseoppbygging for fiskeri- og havbruksnæringen, blant annet ved at hoved- og doktorgradsstudenter er knyttet til instituttets forskning, og gjennom undervisning i ernæringsbiologiske fag ved Universitetet i Bergen. I tillegg har instituttet lærlinger knyttet til kjemilaborantutdannelsen.

Overvåkingsprogram som inngår i "Miljødatabasen" dokumenterer at norsk sjømat ikke inneholder fremmedstoffer som kan virke negativt på folkehelsen. Det er også igangsatt forskningsaktivitet knyttet til foredlingsprosessenes betydning for den ernæringsmessige betydningen av sjømat i kostholdet. Det har blant annet foregått kliniske studier i samarbeid med Universitetet i Tromsø.

Instituttets forskning innenfor ernæring til fisk, fôr og fôrressurser har fokusert på omsetning av og samspill mellom næringsstoffer i organismer, betydning av ernæring for fiskehelse og ernæringsbetingede produksjonslidelser innenfor oppdrett og produktkvalitet. Dette har resultert i anbefalinger som gir bedre fôr til laks. Resultatene fra årets forskning på startfôring av kveiteyngel viser at det er mulig med en betydelig kortere levendefôr-fase, noe som kan gi mer lønnsom produksjon av kveiteyngel. Arbeidet med produksjon av fiskefôr fra biprodukter av pelagisk fisk, spesielt innenfor feltet optimering av sesongavhengig lakse- og kveitefôr, er videreført og rapportert. Instituttet fikk også innvilget et strategisk program i Norges forskningsråd innenfor ernæring av kveitelarver/yngel, og har dermed sikret mer grunnleggende studier innenfor dette feltet.

Instituttet er kompetansesenter og rådgiver for fôrforskrifter til fisk. Forskingen for å bedre det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningen er konsentrert om effekter av toksiske nivåer av ulike mikronæringsstoffer i fôr.

Prioriteringer for 2000

Innenfor sjømat i human ernæring vil forskning knyttet til sjømat som sunn og sikker mat bli prioritert. Fiskeridepartementet legger vekt på at Ernæringsinstituttets arbeider representerer aktualitet og beredskap i forhold til overvåking av innholdet av uønskede stoffer i norsk sjømat. Spesielt skal det gjøres en aktiv innsats for å bygge "Miljødatabasen" videre ut som dokumentasjonssystem i forhold til markedets krav og en bærekraftig marin miljø- og ressursforvaltning. Som grunnlag for "Miljødatabasen" vil forskningsbasert kunnskap omkring grenseverdier for aktuelle stoffer være viktig. I tillegg vil forskning knyttet til sammenhengen mellom fôr og ernæringskvalitet til fisk, ernæringskvalitet av sjømat til mennesker og betydningen av foredlingsprosesser bli prioritert. Fiskeriforvaltningen skal ha høy kompetanse innenfor feltet sunn og trygg sjømat. Over tid vil en derfor ta sikte på styrke den strategiske kompetanseoppbyggingen og forskningsinnsatsen innenfor disse områdene.

For å øke det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningen av fôrforskriftene vektlegges feltet ernæringstoksikologi. Vedlikehold av akkrediterte analysemetoder videreføres på samme nivå som i 1999. Forskningsaktivitet knyttet til laksefisk og marine arter skal opprettholdes for å videreutvikle kompetansen innenfor ernæring hos akvatiske organismer. Forskning knyttet til utnyttelse av biprodukter vil også bli vektlagt, siden dette er et område med muligheter til økt verdiskaping og bedre utnyttelse både i forhold til akvatiske organismer og som ernæring for mennesker. Basisaktiviteten innenfor ernæring, fôr og fôrressurser vil bli opprettholdt.

NORGES FORSKNINGSRÅD (jf. post 50)

Fiskeridepartementets strategiplan "FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport" inneholder mål for forskningen innenfor sektoren og overordnede prioriteringer av områder og tema. Planen er førende for Forskningsrådets prioriteringer i årene fremover. Forskningsrådet har dessuten utarbeidet strategiplaner for den overordnede forskningsinnsatsen de kommende årene. Midlene fra Fiskeridepartementet til Norges forskningsråd går i hovedsak til forskningsprogrammer og strategiske programmer. Det er utarbeidet programplaner og handlingsplaner for forskningsprogrammene, der mål og prioriteringer innenfor programmene fremgår.

Området bioproduksjon og foredling, som forvalter store deler av midlene fra Fiskeridepartementet, legger om sin virkemiddelstruktur og programstruktur fra 2000.

Mål

Fiskeridepartementets midler til Norges forskningsråd skal bidra til å utvikle kunnskap, teknologi og metoder som kan danne grunnlag for en bærekraftig utnyttelse av de biologiske ressursene i havet og en lønnsom næringsvirksomhet med basis i disse ressursene. Den markeds- og industrirettede forskningen skal bidra til å øke utnyttelsesgraden av ressursene og styrke lønnsomheten og konkurranseevnen gjennom markedsorientert omstilling og industriell utvikling. Den ressurs- og miljørettede forskningen skal sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser og sjøområder. Havbruksforskningen skal bidra til å styrke eksisterende næringsvirksomhet, åpne nye muligheter for næringsutvikling og sikre en bærekraftig forvaltning. Forskning og utvikling innen havner og infrastruktur for sjøtransport skal medvirke til et bedre beslutningsgrunnlag for tiltak i sektoren og bidra til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser.

Den aktiviteten Norges forskningsråd finansierer innenfor Fiskeridepartementets ansvarsområde skal bidra til å supplere og støtte opp under den aktivitet som drives ved øvrige forskningsinstitutter innenfor Fiskeridepartementets ansvarsområde.

Resultater 1998-99

*Oversikt over områder i Norges forskningsråd som er finansiert av
Fiskeridepartementet i 1998 og 1999*

(i 1 000 kr)

	Vedtatt budsjett 1998	Vedtatt budsjett 1999
Industri- og markedsrettet forskning	15 400	17 230
Teknologi	18 800	19 800
Tiltak for nyskaping og næringsutvikling	13 800	13 800
Ressursforskning	29 700	31 120
Havbruksforskning	54 000	55 250
Samfunnsforskning	4 000	4 000
Basisbevilgning institutt, stipend mv	27 000	30 000
Diverse	7 300	10 800
Sum	170 000	182 000

Nedenfor følger en omtale av resultater for perioden for den forskningen Fiskeridepartementet finansierer i Forskningsrådet.

Industri- og markedsrettet forskning

Et større prosjekt om vertikal integrering i norsk fiskeindustri er gjennomført i perioden 1995-1998. Målet har vært å fremskaffe helhetlig informasjon og forståelse av de ulike driftsformene i et verdikjede- og lønnsomhetsperspektiv. Prosjektet har ikke påvist at det er en fordel med integrering mellom fangst, industri og salg innenfor fiskeforedlingen, men det motsatte er heller ikke påvist. I prosjektet er det heller ikke funnet noen sammenheng mellom lønnsomhet og bedriftenes størrelse. Analysen indikerer at tilpasning til svingninger i bedriftens omgivelser er viktigere enn bedriftens størrelse.

Fiskemelnæringen har i lang tid arbeidet aktivt for å øke foredlingsgraden på norskprodusert fiskemel fra fôr til næringsmiddel. Det er gjennomført et prosjekt innenfor forbedring av sensorisk kvalitet av fiskepulver, der det er utviklet prosessbetingelser for hygienisk fremstilling av fiskepulver som gir produkter med vesentlig forbedrede egenskaper både teknisk og sensorisk. Som en konsekvens av dette, er det nå igangsatt to nye prosjekter med basis i det fiskepulveret som ble utviklet.

Norsk produksjon av torskerogn i lake representerer en verdi i størrelsesorden 100 mill. kroner per år. Et prosjekt innenfor modernisering og kvalitetssikring av norsk kaviarproduksjon identifiserer og kvantifiserer råstoff- og produksjonsparametre som er kritiske for kvaliteten med hensyn til å kunne effektivisere prosessen og sikre riktig kvalitet.

Teknologi

Utnyttelse av marine ressurser, diagnostikk og immunologi er sentrale forskningsområder innenfor marin bioteknologi. Svært interessante resultater med relevans innenfor medisin, farmasi og kosmetikk er generert gjennom studiene av kitin og kitosaner fra reke- og krabbeskall. Forskning er i ferd med å løse spørsmålet om proteiner hos laks som kan hemme formeringen av IPN- og ILA-virus, som forårsaker betydelige økonomiske tap for norsk oppdrettsnæring. Bruk av genteknologiske metoder til å bekrefte ektheten av råstoff i fiskeprodukter, har vist at noen av disse metodene er betydelig bedre enn tradisjonelle metoder som baserer seg på analyse av proteiner.

Etter grunnleggende studier av fiskeatferd har en i 1998 satt fokus på anvendelsessiden med prosjekter innenfor biologisk produsert lyd brukt til artsselektiv fangst og utvikling av luktbaserte fiskemetoder for selektiv fangst. Det vil imidlertid ta tid før kunnskapen på disse områder kan komme til praktisk anvendelse i aktivt fiske. Innenfor forskningsfeltet ressursvennlig fiske har det vært fokusert på selektivt industritrålfiske i Nordsjøen og på utsortering av reke- og fiskeyngel i reketrål. Disse aktivitetene fortsetter i 1999 med en målsetting om å dokumentere kvantitative resultater.

Det har vært stor aktivitet innenfor temaet fangstbehandling, og det er fokusert på utnyttelse av nye dyphavsarter som diverse haiarter, isgalt, skjellbrosmme og morafisk. Fangsten av disse blir vanligvis kastet overbord. Gjennom forskning har en oppnådd å få omsatt produkter av disse artene til lønnsomme priser. Innenfor den pelagiske sektoren har en i et prosjekt som omhandler nytt kjølesystem for fiskefartøyer, lagt grunnlaget for større anvendelse av pelagisk fisk til humant konsum. Aktiviteten innenfor flåteforskningen har blant annet fokusert på å forbedre datagrunnlaget for en flåte- og fartøymodell. Forskningsrådet håper i løpet av 1999 å komme frem til en brukbar modell som antas å bli et viktig redskap i strategien for å finne frem til mer bærekraftig utnyttelse av havets fiskeressurser.

Prosjektet "Eksport av norsk fisk" ble avsluttet i 1998. Ved superkjøling av fersk laks er det oppnådd en dobling av holdbarhetstiden, noe som gir interessante perspektiver for sjøtransport av ferskvarer til fjernere markeder. Superkjøling eliminerer behov for is i kassene og reduserer lastevolumet. Temperering av ferskt eller frosset råstoff til produksjon har blitt utviklet, testet og patentert. Dette gir økt kvalitet, produktivitet og utbytte.

Tiltak for nyskaping og næringsutvikling

Det er utviklet en patentert prosess for tining og kjøling av fisk. Fordeler med den nye prosessen er at bedre temperaturkontroll og kaldere fisk gir økt filetutbytte og lenger holdbarhetstid. Et pilotanlegg blir nå utprøvd av en bedrift i Vesterålen.

Det er utviklet en effektiv screening test for laksesykdommen ILA, som nå tilbys lakseoppdrettere og eksportører. Utbrudd av ILA i Norge og i EU-land har aktualisert behovet for testen. Det har vært gjennomført flere prosjekter for å utvikle startfôr til marin yngel. Et prosjekt ved Norsildmel/SSF har vist at deres yngelfôr er egnet som startfôr til yngel av sjøtunge. Prosjektet har åpnet nye markedsmuligheter for Norsildmel/SSF for et godt betalt spesialprodukt.

Ressursforskning

Innenfor bestandsestimering har prosjektet "Fleksibest" stått sentralt. Arbeidet tar sikte på å etablere en modell for blant annet bestandsestimering, i første omgang for norsk-arktisk torsk.

Vågehalvbestandens årlige konsum langs norskekysten og i Barentshavet er beregnet til om lag 1,8 mill. tonn biomasse. Konsumet varierer geografisk, og sammensetningen har også gjennomgått til dels store endringer i takt med variasjoner i økosystemet. Etter at loddebestanden brøt sammen i 1992-1993 har krill dominert hvalmenyen i de nordlige delene av Barentshavet.

Industrifisken i Nordsjøen, blant annet etter tobis, er kontroversielt fordi det er basert på ressurser som også er mat for annen fisk, sjøfugl og pattedyr. Forskning har belyst populasjonsbiologien til tobis og analysert responser på fiskepresset. Analysene er basert på sammenligninger mellom beskattede og ubeskattede områder og dessuten historiske data. Forskjeller i aldersstruktur, vekst og kjønnsmodningsalder kan være responser på beskatningspresset.

En individbasert modell for hele livssyklusen til lodde er utviklet. Modellen er basert på at individer med gode egenskaper klarer å reproducere seg selv, mens de med dårlige egenskaper vil dø ut. De modellerte fordelingene stemmer godt overens med fordelingsmønsteret til lodda i Barentshavet. Metoden kan anvendes til å modellere fordeling og populasjonsdynamikk hos fiskebestander.

Det er gjort en karakterisering av kolmulebestander som vil ha stor betydning for forvaltningen av kolmule. Videre er det påvist at spesielle pigment i hjernen på hummeren kan brukes for å bestemme alderen. Det er fremskaffet informasjon om sildestimenes vandringsdyp og -hastighet, og reaksjoner på predasjon og temperatur. Det er også fremskaffet tall for sildas konsum, og informasjon om sammenhengen mellom næringstilgang og gytesuksess. Det er utviklet en tidevannsmoell for kystområdet fra Træna til Senja. Modellsimuleringene er verifisert ved sammenligningende målinger, og strømfeltene er brukt til å beregne drivbaner i området ved Lofotodden. Funn som er gjort

angående effekter av fiske på korallrev på den norske kontinentalsokkelen har resultert i en forskrift om beskyttelse av korallrev.

Det er utarbeidet analysemetoder for å kvantifisere sårbarheten ved radioaktiv forurensning, og områder i Norge kartlegges med hensyn på sårbarhet for radioaktivt nedfall. Informasjon og resultater blir systematisert for å produsere kart over sårbare områder i Norge.

Havbruksforskning

Satsingen innenfor kveiteyngelproduksjon har gitt en metode for helårlig produksjon av larver. Sesongen for tilgang på startfôringsklare larver er utvidet, men det gjenstår betydelig innførings- og oppskaleringsarbeid før kveiteyngelproduksjonen i Norge blir helårlig. Forskningsresultater viser at det er mulig å oppnå en forutsigbar overlevelse på om lag 50 pst. fra egg til yngel. En lønnsomhetsundersøkelse for matfiskoppdrett av kveite har vist at kritiske faktorer for suksess er knyttet til pris i markedet, produksjonsvolum, evne til samarbeid mellom kveiteoppdrettere og yngelpris. Ingen teknologi (sjø eller land) peker seg ut som mest kostnadseffektiv.

Kvalitetssikring av alle ledd i yngelproduksjonen i 1997 førte til høy yngelproduksjon av stort kamskjell i 1998 for utsett i sjø. Det ble registrert høyere overlevelsesprosent ved mellomlagring i sjø enn i poll, og pollsystemet har delvis vært avviklet i 1998. Et prosjekt vedrørende kontroll av predatorer rundt utsett av kamskjell har gitt lovende resultater ved bruk av gjerder med spesiell utforming. Når det gjelder samspillet mellom fiskeri og oppdrett, er det etablert en metode for overlevelse og vekst av langtidslagret makrell, og det er oppnådd forbedret kvalitet ved oppfôring av kråkeboller. Kartlegging av kvalitetsendringer av låssatt sei, flekksteinbit, rødspette og lomre er underveis.

Markedsmulighetene for kveite, kamskjell, steinbit og blåskjell er evaluert. Foreløpige resultater viser at det vil kreve godt planlagt markedsføringsarbeid dersom prisen for artene skal holde seg etter hvert som produksjonsvolumene øker. I tillegg vil sikre leveranser med kjent og etterspurt kvalitet være en forutsetning.

De ulike kvalitetskriteriene for laks og ulike målemetoder er utprøvd. Dette har resultert i en kvalitetsmanual. Kartleggingen av årsakene til beindeforøsninger hos laks har kommet svært langt, med relativt gode og uventede resultater. Det ser ut som om mye av årsakene ligger i hva som skjer svært tidlig i laksens liv (blant annet for høy temperatur). Det var på forhånd forventet at mye av årsakene lå i fôr og ernæring, men her er det foreløpig ikke registrert pålitelige funn.

Virusene IPN og ILA på laks forårsaker betydelige økonomiske tap for norsk havbruksnæring. Det er etablert diagnostiske tester for påvisning av ILA som vil være et godt supplement til eksisterende tester. Det er blant annet vist at andre marine arter som sild kan være mulige reservoarer for ILA. Forskning på virussykdommen IPN er blitt styrket ved at det nå finnes en god smittemodell. Videre er det vist at nodavirus, som gir store tap i yngelproduksjon av kveite og piggvar, også kan smitte flekksteinbit. De relativt alvorlige bieffektene forårsaket av oljevaksinene understreker behovet for satsing på andre typer vaksiner, og interessante resultater er oppnådd. Det er etablert et bredt samarbeid mellom grupper som arbeider med lakselus, noe som er viktig for en optimal utnyttelse av ressursene. I områder med oppdrettsvirksomhet og lakselusproblemer er det gjort funn som indikerer økt smittepress på vill laksefisk.

Samfunnsforskning

Undersøkelser av entreprenørskap og nyskaping i kyst- og bygdeområder viser blant annet at næringsmessige nyetableringer i første rekke kommer innenfor næringer der det fra før er flest bedrifter i den enkelte region. Studier av sammenhengen mellom strukturendringer og kompetanse i fiskeoppdrettsnæringen viser at norsk fiskeoppdrett har gjennomgått en kraftig integrasjonsprosess i løpet av 1990-tallet, og det åpne læringssystemet mellom bedriftene er blitt svekket.

Ny virkemiddel- og programstruktur i Forskningsrådet - prioriteringer for 2000

Området Bioproduksjon og foredling, som forvalter størstedelen av midlene fra Fiskeridepartementet, legger om sin virkemiddel- og programstruktur fra 2000. For å sikre langsiktig kompetanseoppbygging og bidra til å etablere en hensiktsmessig infrastruktur med god arbeidsdeling mellom FoU-miljøene, økes de økonomiske rammene for strategiske programmer på bekostning av satsing på forskningsprogrammer. Antallet forskningsprogrammer i Bioproduksjon og foredling blir redusert til følgende 6 forskningsprogrammer innenfor fiskeri og havbruk fra år 2000: *Marked og samfunn, Bioteknologi, Næringsmidler, Marine ressurser, miljø og forvaltning, Fiskeriteknologi, Havbruk - produksjon av akvatiske organismer*. I tillegg bidrar Fiskeridepartementet til finansiering av forskningsprogrammer innenfor områdene *Industri og energi* og *Miljø og utvikling*.

Fiskeridepartementets FoU-strategi og prioriteringene i St.meld. nr. 51 (1997-98) vil ligge til grunn for Forskningsrådets innsats innenfor Fiskeridepartementets ansvarsområde i 2000.

Fiskeridepartementet ser det som viktig at forskningssamarbeidet med EU styrkes. Bevilgningen til forskningsrådet skal dekke Norges andel av kostnadene for en nasjonal ekspert på feltet fiskeriforskning, inkludert akvakultur, knyttet til DG XIV i EU (Generaldirektoratet for fiskeri).

Markedsforskning

Forskningen organiseres fra 2000 i det nye programmet *Marked og samfunn* (2000-2004). Programmet skal styrke det samfunnsvitenskapelige kunnskapsgrunnlaget til støtte for ressurs- og miljøforvaltning, næringsutvikling og dessuten produksjon, distribusjon og omsetning av varer og tjenester innenfor fiskeri og havbruk. Programmet har et hovedansvar for den næringsrettede markedsforskningen som er knyttet til utviklingstrekk, omgivelsesforhold og forbrukerperspektiver og den del som baseres på samfunnsøkonomi, produktivitet og internasjonal handel. Programmet skal også fortsette satsingen for å styrke markedskompetansen i de forskningsmiljøene som betjener de bioproduserende næringene.

Forskning rettet mot utvikling av markedskunnskap vil fortsatt være prioritert innenfor marin FoU i 2000.

Produkt-, teknologi- og prosessutvikling

Forskningen organiseres fra 2000 i de nye programmene *Bioteknologi* (2000-2004) og *Næringsmidler* (2000-2004).

Programmet *Bioteknologi* tar utgangspunkt i Forskningsrådets "Strategi for bioteknologi", og omfatter bioteknologi i landbruket, marin bioteknologi og avledet industriell virksomhet. Programmets mål er å oppnå høyt internasjonalt nivå i norsk bioteknologisk forskning, økt verdiskaping ved bruk av bioteknologi i primærnæringene og ved utnyttelse av marine ressurser, økt videreforedling og industriell anvendelse og dessuten økte kunnskaper om konsekvenser for sikkerhet, miljø og samfunn ved bruk av genteknologi i matproduksjonen. Det anses som spesielt viktig å styrke og utvikle kompetansen innenfor området marin bioteknologi.

Norsk næringsmiddelindustri står overfor store utfordringer. Fiskeindustrien har en høy eksportandel, og må forholde seg til sterke svingninger i råstoffgrunnlag og marked. Kravet til kompetanse når det gjelder økt videreforedling av fisk vil stige. Det vil dessuten bli økte krav til samarbeid på tvers av tradisjonelle sektorgrenser, mellom primærproduksjon, industri og kompetansemiljøene. Programmet *Næringsmidler* har som mål å bidra til at forbrukeren tilbys trygg mat med riktig kvalitet, produsert og distribuert under konkurransedyktige betingelser med basis i en bærekraftig utvikling.

Forskning rettet mot produkt- og prosessutvikling og bedre utnyttelse av råstoffet, blant annet gjennom marin bioteknologi, vil fortsatt være prioritert innenfor marin FoU i 2000.

Fiskeridepartementet vil videreføre sitt bidrag til finansieringen av Sars International Center (laboratorium for molekylær marinbiologi) i Bergen i 2000.

Fiskeindustrien har i dag mangelfull tilgang på arbeidskraft med kompetanse av høyere utdanning innenfor produktutvikling og prosessering av fisk. Det er følgelig et behov for en

utvidelse av utdannings- og forskningskapasiteten på dette feltet. Fiskeridepartementet vil søke å bidra til at det opprettes en ny stilling ved Norges fiskerihøgskole som medvirker til en styrking av undervisningstilbudet innenfor fagområdet.

Det er viktig at arbeidet med å integrere forskningsresultater i bedriftenes virksomhet fortsetter. Fiskeridepartementet legger til grunn at samarbeidet mellom Forskningsrådet og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond blir utviklet videre i 2000.

Det marine fjord-, kyst- og havmiljøet

Forskningen organiseres fra 2000 i de nye programmene *Marine ressurser, miljø og forvaltning* (2000-2004) og *Forurensning* (2000-2005), og i de igangværende programmene *Biologisk mangfold* (1998-2007) og EU-programmet *Strålevern* under EUs 4. rammeprogram, og under det kommende 5. rammeprogram.

Programmet *Marine ressurser, miljø og forvaltning* har som mål å fremskaffe ny viten om økosystemers struktur, prosesser, produksjon, variabilitet i tid og rom og effekter av menneskeskapt påvirkning. Videre er det et mål å utvikle kunnskapsbasis og metodisk grunnlag for kommersiell høsting av marine ressurser innenfor en bærekraftig utvikling, utvikle bioøkonomiske modeller for langsiktige forvaltningsstrategier og dessuten utvikle målesystemer og modeller for å oppnå grunnleggende innsikt i våre marine økosystemer og for å effektivisere marin ressurs- og miljøovervåking.

Forskning om kjemikalier og miljøgifter står sentralt i programmet *Forurensning* med fokus på de nasjonalt prioriterte miljøgiftene. Forskningen vil omfatte farlighet og risiko, kilder, transport og effekter/samspilleffekter i terrestre og akvatiske miljøer. Programmet *Biologisk mangfold* har som hovedmål å bedre kunnskapsgrunnlaget for bærekraftig bruk av biologiske ressurser og bevaring av naturens egenart og mangfold. Programmet vil også konsentrere seg om ikke-kommersielle arter.

EU-programmet *Strålevern* under EUs 4. og 5. rammeprogram skal fremskaffe vitenskapelig kunnskap for objektivt å kunne vurdere effekter av radioaktiv stråling og utvikle metoder for å bedre beskyttelsen mot stråling. 4. rammeprogram er inne i slutfasen, og de siste prosjektene vil løpe ut år 2000. Strålevernprogrammet videreføres under 5. rammeprogram, og er kostnadsberegnet til 1 mill. kroner per deltagende departement. Fiskeridepartementets andeler til både 4. og 5. rammeprogram dekkes over tilskuddet til Norges forskningsråd.

På bakgrunn av internasjonale avtaler er Norge forpliktet til å utføre tellinger av sjøpattedyrbestander med seks års intervall. Forskningsrådet har ansvaret for å finansiere talletoktet på vågehval i 2000.

I henhold til avtale av 9. juni 1992 mellom Norge, Grønland og Danmark om gjensidige fiskeriforbindelser er det i 1999 et forskningssamarbeid mellom Norge og Grønland innen ressursforskning. Fiskeridepartementet legger til grunn at et eventuelt forskningssamarbeid med Grønland i 2000 finansieres innenfor Fiskeridepartementets bevilgning til Forskningsrådet.

Det er et behov for å kartlegge de biologiske konsekvensene av introduksjonen av kongekrabbe i fjordene i Øst-Finnmark, og konsekvensene av den sterke økningen i bestanden for den marine fauna. Fiskeridepartementet vil derfor prioritere forskning på disse problemstillingene i 2000.

Fiske og fangst

Forskningen organiseres fra 2000 i det nye programmet *Fiskeriteknologi* (2000-2004). Programmets hovedmål er å bidra til at fiskeflåten kan øke verdiskapingen og beskatte ressursene på en bærekraftig måte. Det er videre et mål å styrke grunnlaget for at Norge kan være et foregangsland både i praktisk fiske og når det gjelder konkurransedyktige produkter og systemer fra norsk leverandørindustri.

Havbruksforskning

Forskningsrådets innsats innenfor havbruksforskning skal danne grunnlaget for økt verdiskaping i alle ledd av havbruksnæringen, jf. St.meld. nr. 48 (1994-95) Havbruk - en

drivkraft i norsk kystnæring. Forskningen skal gi økt kunnskapsgrunnlag for å sikre en bærekraftig forvaltning av næringen.

Forskningen organiseres fra 2000 i det nye programmet *Havbrukproduksjon av akvatiske organismer* (2000-2004). Videre utvikling av moderne havbruk setter økte krav til kunnskapsbasert næringsutvikling der forskning og utvikling vil være en vesentlig drivkraft. Hovedmålet for programmet *Havbruk – produksjon av akvatiske organismer* er å frembringe kunnskap som kan bidra til å sikre og videreutvikle norsk havbruksnæring. Dette innebærer å frembringe ny kunnskap for å utvikle oppdrett av laksefisk gjennom optimering av produksjonsmetoder, utvide det faglige grunnlaget for kommersiell produksjon av marine og andre arter ved å fremskaffe sikker kunnskap om artenes biologi og behov i oppdrett, frembringe kunnskap som kan sikre kvaliteten på produktet gjennom hele verdikjeden i forhold til markedenes ønsker, frembringe kunnskap som sikrer trygghet i matvareproduksjon, det omgivende miljø og dyrets velferd og bidra med kunnskap som kan åpne nye muligheter for næringsvirksomhet innenfor havbruk.

Det er viktig å opprettholde innsatsen innenfor lakseforskningen. Forskningsrådets innsats innenfor forskning på marine arter skal ses i sammenheng med innsatsen innenfor programmet NUMARIO, som er omtalt under kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak.

Havner og infrastruktur for sjøtransport

Forskningen organiseres i 2000 i de igangværende programmene *Program for maritim virksomhet (MARITIM)* (1996-2002) og *LOGITRANS* (1997-2001). *MARITIM* omfatter hele den maritime sektor, inkludert tjenestesektoren og verfts- og utstyrsindustrien, herunder også de fiskeribaserte delene av disse. Programmets mål er å bidra til lønnsomhet i de maritime næringene. Programmet skal bidra til økt konkurransekraft for å styrke de maritime næringenes markedsmessige stilling og gi grunnlag for lønnsom vekst. *LOGITRANS* tar utgangspunkt i den sterke utviklingen som skjer innenfor IT og etablering av elektroniske infra- og infostrukturer på land og sjø, som åpner opp for en stadig mer vidtgripende anvendelse på transportområdet og i logistikkammenheng. Programmets mål er å bidra til økt verdiskaping gjennom utvikling av effektiv og miljøvennlig logistikk og til økt anvendelse av IT-baserte løsninger for logistikk og transport.

Det er behov for økt kompetanse både når det gjelder havner og infrastruktur for sjøtransport og når det gjelder den samlede logistikkjeden. Fiskeridepartementet vil videreføre innsatsen på sjøtransport/logistikk. Fiskeridepartementet vil videre bidra til utvikling av gode maritime IT-løsninger for økt sikkerhet i tilknytning til sjøtransport og bedre beskyttelse av det marine miljøet. Fiskeridepartementet legger til grunn at innsatsen koordineres med innsatsen i tilgrensende maritime områder i Forskningsrådet.

Samfunnsforskning

Forskningen organiseres fra år 2000 i det nye programmet *Marked og samfunn* (2000-2004), jf. omtale under *Markedsforskning* over. Den næringspolitiske forskningen innenfor programmet vil ta utgangspunkt i at næringsutvikling i tiden fremover i økende grad må baseres på forbruker- og miljøperspektiver, økonomisk effektivitet og økonomiske insentiver, konkurranseforhold og internasjonale rammevilkår. For fiskeri- og havbruksnæringen er ressursforvaltning og kostnadseffektiv produksjon hovedutfordringene, i tillegg til kystsoneplanlegging og analyser av de samfunnsmessige konsekvensene av ulike forvaltningsregimer.

Basisbevilgninger

I dette virkemidlet inngår grunnbevilgningen til Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning (Fiskeriforskning) og strategiske programmer for kompetanseoppbygging og utvikling av forskningsmiljøene innenfor fiskeri- og havbrukssektoren. Basisbevilgninger over Fiskeridepartementets budsjett administreres i sin helhet av området Bioproduksjon og foredling. Grunnbevilgningen til Fiskeriforskning videreføres på samme nivå i 2000 som i 1999.

Området Bioproduksjon og foredling tildeler strategiske programmer til institutter og forskningsmiljøer ved universiteter og vitenskapelige høyskoler innenfor sitt ansvarsområde. Formålet er å skape forskningsmiljøer av høy kvalitet gjennom målrettet grunnleggende forskning, anvendt forskning og kompetanseoppbygging slik at de utvikles til et godt redskap for forskning, forvaltning og næringsliv innenfor sektoren. Programmene skal bidra til faglig styrking og spesialisering av sentrale forskningsmiljøer innenfor områder som er aktuelle for næringsutvikling. Forskerutdanning, i første rekke doktorgradsstipend, skal være et sentralt element i et strategisk program. De strategiske programmene kan brukes til å utvikle kompetanse innenfor prioriterte forskningsfelt og felt der det er behov for rekruttering, stimulere til samarbeid mellom forskningsmiljøer med sikte på styrket tverrfaglighet og bedre utnyttelse av spisskompetanse, etablere og videreutvikle faglige tyngdepunkt og til å finansiere større og strategisk viktige utstyrsinvesteringer.

NORSK INSTITUTT FOR FISKERI- OG HAVBRUKSFORSKNING AS - FISKERIFORSKNING (jf. post 70)

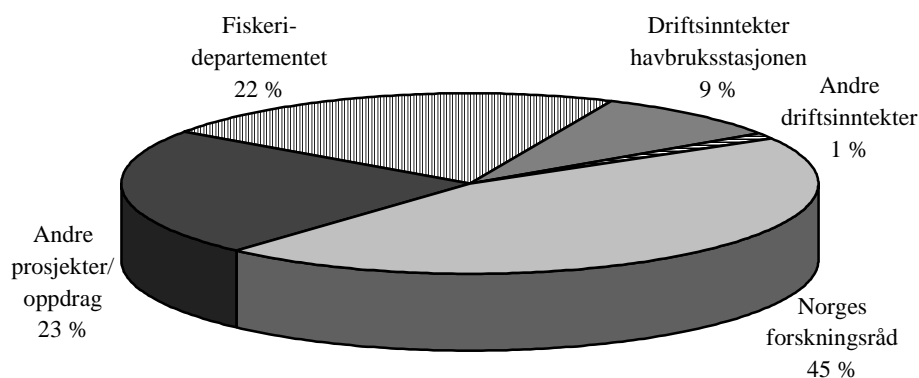
Fiskeriforskning er en del av forskningskonsernet NORUT Gruppen AS. NORUT eier 51 pst. av aksjene i Fiskeriforskning, mens Fiskeridepartementet eier 49 pst. Fiskeridepartementet eier dessuten 1/6 av aksjene i NORUT. Det vises til omtalen av NORUT Gruppen AS under aksjekapital og fond i innledningen.

Fiskeriforskning er organisert i 5 utøvende forskningssentre; marine ressurser, havbruk, marin bioteknologi, industriell foredling og økonomi og marked.

Omtalen av resultater 1998-99 og prioriteringer for 2000 gjelder for den delen av forskningsvirksomheten ved instituttet som er finansiert eller delfinansiert av bevilgningen fra Fiskeridepartementet over kap. 1023 post 70.

Når det gjelder kompetanse, fordeler instituttets totale FoU-kapasitet seg med om lag 70 pst. på industri- og markedsforskning og 30 pst. på havbruk- og ressursbiologi. Ved utgangen av 1998 hadde Fiskeriforskning 121 ansatte, hvorav 71 personer med høyere universitetsutdanning, 24 av disse med doktorgrad.

Oversikt over finansieringskildene til Fiskeriforskning i 1998

Den direkte bevilgningen til Fiskeriforskning over kap. 1023, post 70 og indirekte som øremerket tilskudd til leie av forskningsfartøyet "Jan Mayen" over kap. 1021, var på totalt 17,84 mill. kroner i 1998 (22 pst.) og 18,8 mill. kroner i 1999. Bevilgningen for 1998 ble brukt til forvaltningsrettet ressursforskning (11,44 mill. kroner), til Fiskeriforsknings bruk av Havbruksstasjonen i Tromsø (5,8 mill. kroner) og til industri- og markedsrettet FoU-virksomhet (0,6 mill. kroner), herunder driftsundersøkelsen for fiskeindustrien.

Grunnbevilgningen fra Norges forskningsråd var i 1998 på 12,2 mill. kroner (14 pst.), og ble i hovedsak brukt til kompetanseutvikling og til prosjekter med vekt på produktutvikling, totalutnyttelse av råstoffet og fiskehelse. Bevilgningen ble videreført på samme nivå i 1999.

Driften av Havbruksstasjonen er fra 1. juni 1999 organisert i et eget driftsselskap eid av Fiskeriforskning og Universitetet i Tromsø/Norges fiskerihøgskole (50 pst. hver).

Mål

Hovedmålet for Fiskeriforskning er å drive forskning og utvikling som gir et kunnskapsmessig og teknologisk grunnlag for å øke den nasjonale verdiskapingen fra det marine ressursgrunnlaget, og for å bedre lønnsomheten og konkurransekraften i alle leddene i fiskeri- og havbruksnæringen.

Ressursforskningen skal gi kunnskap om bestandene av reker, kongekrabbe, skjell, sjøpattedyr, flatfisk og kyst- og fjordressurser, som grunnlag for forvaltningen av disse.

Havbruksforskningen skal gi økt kunnskap om havbruk generelt og om fiskehelse, og skal bidra til økt kvalitet og lønnsomhet for norsk oppdrettsnæring.

Industri- og markedsforskningen skal legge grunnlaget for en markedsbasert produkt- og prosessutvikling, for å imøtekomme fremtidige kunde krav og distribusjonsformer. Fiskeriforskning skal ha en sentral rolle innenfor dette feltet.

Resultater 1998-99

Innenfor ressursforskning er det foretatt bestandskartlegging og andre undersøkelser av reke, flatfisk, kongekrabbe, kysttorsk og andre kystressurser. Videre er det gjort økologiske undersøkelser på vågehval, grønlandssel og klappmyss, og det er arbeidet med metodeutvikling.

Bestandskartleggingen har vist at rekebestanden fortsatt øker, og mengdeindeksen for reker i Svalbardsonen og Barentshavet viser det høyeste nivået siden 1984. En nedgang i bestanden kan forventes ettersom 1996-årsklassen er meget svak. Når det gjelder kongekrabbe er bestanden i Varanger i hurtig vekst og sprer seg stadig lenger vestover. Bifangst av kongekrabbe har blitt et økende problem langs kysten av Øst-Finnmark.

Økologiske undersøkelser viser at det årlige matkonsumet til vågehval i norsk farvann og grønlandssel i Østisen/Barentshavet er henholdsvis 1,8 og 3,5 mill. tonn. Fiskeriforskning har medvirket i arbeidet med utarbeidelse av et DNA-register for vågehval, jf. kap. 1050 post 78.

Innenfor metodeutvikling er det konstruert en kongekrabbetrål til forskningsbruk som oppdager nye sterke årsklasser på et tidlig stadium. Det er utviklet en matematisk modell for beskrivelse av utviklingen av rognkjeksbestanden, og det er innført et tidsbesparende samplingsdesign på reker. Resultater fra eksperimentelle studier av lodde ved Havbruksstasjonen i Tromsø gir viktig informasjon til flerbestandsmodeller.

Havbruksforskningen har fortsatt hovedaktiviteten rettet mot lakseoppdrett, med vekt på årstidsuavhengig produksjon og fiskehelse. Det er påvist sammenheng mellom klekketemperatur og ryggmargsdeformasjoner hos lakseyngel. Det har vært arbeidet med slaktemetoder og slaktekvalitet. Aktiviteten på marine arter har økt, spesielt innenfor startfôring av kveite og flekksteinbit. Det er utviklet et spesialfôr for oppfôring av villfanget kongekrabbe og kråkeboller med betydelig kommersielt potensiale. Teknologi for mottak og mellomlagring av fisk er videreutviklet.

Fiskeriforsknings arbeid har dannet grunnlag for kommersielle utviklingsprosjekter for fiskeindustri og biokjemisk industri. Etter forskningsarbeid på produkt- og prosessutvikling, blant annet ved Fiskeriforsknings industrielle forsøkshall, ble det høsten 1998 etablert en fabrikk i Tromsø for produksjon av chitosan fra rekeskall til kosmetikk. Fiskeriforskning har mottatt tilleggsmidler for å styrke instituttets tjenestetilbud overfor industrien innenfor produktutvikling (jf. omtale under kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak).

Den årlige driftsundersøkelsen gir grunnlagsdata om den økonomiske og strukturelle utviklingen i fiskeindustrien og danner grunnlag for en rekke næringsøkonomiske analyser. Tallene for 1997 viser at fiskeindustrien bedret sin inntjening betydelig sammenlignet med foregående år, og at bedringen i særlig grad fant sted i hvitfisksektoren.

Prioriteringer for 2000

Fiskeridepartementets bevilgninger til Fiskeriforskning går til forvaltningsrettet ressursforskning, til Fiskeriforsknings bruk av Havbruksstasjonen i Tromsø og til industri- og markedsrettet forskning. Prioriteringene som er omtalt under mål og utfordringer i programkategoriomtalen vil være retningsgivende for Fiskeriforsknings innsats i 2000.

Ressursforskningen i 2000 videreføres generelt og styrkes for sel og kongekrabbe som en følge av Fiskeriforsknings overtakelse av rådgivningsansvaret for disse bestandene, jf. programkategoriomtalen om arbeidsdeling mellom Fiskeriforskning og Havforskningsinstituttet. Det gis økt tilskudd til leie av forskningsfartøyet "Jan Mayen" over kap. 1021 post 01.

Fiskeridepartementet ser det som viktig at den industri- og markedsrettede forskningen ved instituttet gis prioritet. Forskningen innenfor områder som produkt- og prosessutvikling, bedre totalutnyttelse av råstoffer gjennom utnyttelse av biprodukter, bruk av bioteknologiske metoder og oppbygging av markedskunnskap, vil fortsatt ha prioritet. Det vil bli lagt vekt på at instituttet videreutvikler sin rolle som tilrettelegger og utvikler i arbeidet med produktutvikling og markedsorientering av industrien. Det vises for øvrig til omtale av produktutviklingssenter under kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak. Den årlige driftsundersøkelsen forutsettes gjennomført også i 2000.

Når det gjelder virksomheten ved havbruksstasjonen vises det til de overordnede prioriteringene for havbruksforskningen.

Fiskeridepartementet ser det som viktig at det fiskerifaglige forskningsmiljøet i Tromsø styrkes. I den forbindelse legges det vekt på at Fiskeriforskning videreutvikler samarbeidsrelasjonene med Norges fiskerihøgskole og Norsk Polarinstitutt for å sikre en strategisk koordinering av fremtidig innsats.

TILSKUDD TIL UTVIKLINGSTILTAK (jf. post 71)

Kap. 1023 post 71 Tilskudd til utviklingstiltak har vært forbeholdt områder som er gitt særskilt prioritet, og som ikke faller naturlig inn under andre budsjettposter. Innsatsen har dels vært organisert gjennom egne ordninger og større programmer, og dels i form av enkelttiltak.

Mål

Ett av målene med de tiltakene som finansieres under denne posten, er å bygge opp større markedskunnskap i fiskerinæringen, og å sette næringen bedre i stand til å etterspørre og utnytte FoU-resultater på dette området. Arbeidet er organisert med utgangspunkt i et prosjekt om markedsrettet produktutvikling ved Fiskeriforskning.

Et annet prioritert innsatsområde er næringsutvikling av nye marine arter i oppdrett (kveite, skjell, steinbit), som er organisert i programmet NUMARIO. Programmet skal fokusere på faktorer som er kritiske for næringsutvikling, som å løse flaskehalsen i produksjonen, markedsarbeid og fremme kontakt og utveksling av erfaringer i næringen. I tillegg er det en særlig oppgave å bygge ut analysekapasitet og kontrollvirksomheten for skjellnæringen i takt med forventet produksjonsøkning.

Det er et mål å utvikle næringsvirksomhet basert på marin bioteknologi. Bioteknologien gir store muligheter for utvikling av nye produkter og anvendelser av fiskeråstoff.

Det er også for 2000 aktuelt å gå inn med støtte til særlig prioriterte enkeltprosjekter.

Resultater 1998-99

Nedenfor er det gitt en oversikt over de hovedområdene som dekkes av tilskuddet i 1999.

	(i 1 000 kr)
	1999
Markeds- og industriell FoU	4 000
NUMARIO (Næringsutvikling for marine arter i oppdrett)	10 000
Skjellovervåking	1 000
Algegiftskontroll	500
MABIT (Marin bioteknologi i Tromsø)	4 000
Posisjons- og fangstrapperingsystem	500
Diverse prosjekter og ufordelte midler	3 378
Sum	23 378

Samlet disponibelt beløp for 1999 utgjorde 23,378 mill. kroner, som omfatter bevilgning over Fiskeridepartementets budsjett for 1999 på 20,5 mill. kroner og overførte ufordelte midler fra 1998 på 2,878 mill. kroner.

Innsatsen på markeds- og industriell FoU har dels vært rettet mot markedsprosjekter i regi av Eksportutvalget for fisk (EFF) og dels markedsrettet produktutvikling i regi av Fiskeriforskning. Det er i 1999 besluttet at Fiskeridepartementet i samarbeid med Landbruksdepartementet skal gå inn med midler til etablering av et produktutviklingssenter for næringsmiddelindustrien. Senteret skal fungere som en koordineringsenhet for flere institutter (Norconserv, Fiskeriforskning, Matforsk, SINTEF) i arbeidet med produktutvikling, og sikre at industrien får tilgang på den samlede kompetansen i disse miljøene.

Gjennom EFF har Fiskeridepartementet støttet oppbygging av markeds kunnskap på strategiske områder knyttet til produksjonsstatistikk, handelsdata, konsumentinformasjon og analyse av globale trender og enkeltmarkeder. I tillegg er det gitt støtte til EFFs arbeid med markedsadgang og oppbygging av informasjonssystemer for tariffære og ikke-tariffære handelshindre. Det er i 1999 lagt særlig vekt på å igangsette analyser i tilknytning til kommende forhandlinger i WTO. Aktørene i næringen og myndighetene har nå tilgang til EFFs statistikk og informasjon om markedsadgang på Internett.

Satsingen på markedsbasert produktutvikling i regi av Fiskeriforskning har i 1998 blant annet omfattet en spørreundersøkelse i fiskeindustrien som kartlegger barrierer for produktutvikling. Det er i løpet av 1998 blitt utviklet et etter- og videreutdanningskurs innenfor produktutvikling beregnet for ledere og produktansvarlige i fiskeindustrien. Instituttet har også gjennomført markedsbaserte forskningsprosjekter som gir grunnlag for å bedre forbrukernes tilfredshet ved kjøp av sjømat.

Innenfor NUMARIO ble produksjonsmålet for kveiteyngel nesten nådd ved at produksjonen økte fra 300 000 yngel i 1997 til 450 000 yngel i 1998. NUMARIO har finansiert en markedsundersøkelse på steinbit, som viser at oppdrettssteinbit har gode egenskaper med hensyn til farge, lukt og konsistens og et høyt filetutbytte (50 pst.). Produksjonsmålet på 3 mill. kamskjellyngel ble nådd i 1998. Det har vært en positiv utvikling i salg og eksport av skjell, og det ble i 1998 solgt om lag 600 tonn blåskjell, hvorav 200 tonn ble eksportert. Næringen har gjort nye erfaringer innenfor forskning og drift, men bedriftene sliter økonomisk.

Skjell er et potensielt risikoprodukt, hvor kravene til offentlig tilsyn og kontroll er strengere enn for annen sjømat. Som ledd i å bygge ut den offentlige infrastrukturen for skjellnæringen har det offentlige særlig fokusert på å styrke kontrollkapasiteten i forvaltningen, og på å utvikle nye og bedre metoder for kvalitetskontroll.

Programmet Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT) har samlet fått 9,5 mill. kroner fra Fiskeridepartementet i perioden 1997-1999. Programmet varer til og med 2002. I 1998 ble det igangsatt aktiviteter innenfor to av programmets hovedsatsingsområder; "marine lipider" og "bioaktive stoffer". Blant annet på bakgrunn av at programmet ble styrket med 4 mill. kroner over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, ble det i 1999 satt i gang aktiviteter innenfor det tredje hovedsatsingsområdet; "Akvakultur - fiskehelse".

Mulighetene for å bidra til økt verdiskaping innenfor næringen vurderes som lovende. Det er høy grad av brukermedvirkning til prosjekter, og det arbeides med utvikling av flere potensielle produkter.

Et forprosjekt om bredere forvaltningsrettet rådgivning i ressursforvaltningen har i 1999 særlig fokusert på hvilke mål fiskerimyndighetenes forvaltningsvedtak skal fremme, og hvilke former for faglig kompetanse og datagrunnlag dette forutsetter.

Prioriteringer for 2000

Fiskeridepartementet vil delta i EFFs videreføring av arbeidet med markedsadgang og oppbygging av et markedsovervåkingssystem også i 2000. Innenfor satsingen på markedsrettet produktutvikling vil det bli lagt særlig vekt på å bidra til utvikling av Fiskeriforsknings tjenestetilbud til industrien, kompetanseformidling og nettverksbygging. Departementet vil følge arbeidet med etablering av et produktutviklingssenter for næringsmiddelindustrien, og bidra med midler i etableringsfasen. Fiskeridepartementet vil bidra til at det blir opprettet en stilling ved Norges fiskerihøgskole innenfor næringsmiddelteknologi, blant annet med sikte på utvikling av et undervisningstilbud, slik at næringens kunnskap og kompetanse på dette feltet heves. Det forutsettes en samordning med Sintef, NTNU og Tromsømiljøet. Samlet er det avsatt 4,5 mill. kroner til en innsats på markeds- og industriell FoU i 2000.

Generelt er arbeidet med å kommersialisere oppdrett av marine arter kjennetegnet av høy biologisk-/produksjonsrisiko koblet med usikre markedsutsikter. I henhold til den reviderte standarden for NUMARIO for 1999-2000, er markedsarbeidet og optimering av produksjonen viktige satsingsområder. På denne bakgrunn er behovet for særskilt offentlig tilrettelegging og FoU-innsats derfor fortsatt til stede. Programmet var i første omgang planlagt å vare i fire år, med avslutning etter 2000. På bakgrunn av erfaringene vunnet gjennom programmet, og behovet for ytterligere konsentrert innsats på området, tar departementet sikte på å forlenge programmet i to år. Departementene vil evaluere programmet, både i forhold til dets overordnede mål og i hvilken grad det har vært en vellykket måte å organisere FoU-innsatsen med hensyn til næringsutvikling av nye arter. Det vil i 2000 bli satt av 10 mill. kroner over kap. 1023 post 71 til NUMARIO. Dette er en videreføring av den økte bevilgningen fra 1999. NUMARIO finansieres også i 2000 i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet og Landbruksdepartementet.

Fiskeridepartementet vil prioritere arbeidet med å bygge ut et offentlig tilsynsapparat og kvalitetssikringssystemer for skjellproduksjonen, herunder algegiftkontroll, nye testmetoder for skjell til konsum og sykdomsspørsmål. En oppprioritering av dette området må blant annet ses i sammenheng med Fiskeridepartementets ansvar for utnyttelse av de ville skjellbestandene. Det vil i 2000 bli satt av 5 mill. kroner til skjell.

Fiskeridepartementet vil i 2000 sette av 4 mill. kroner til MABIT-programmet, som er en videreføring av den økte bevilgningen i 1999. De tre hovedsatsingsområdene, marine lipider, bioaktive stoffer og fiskehelse, videreføres, med sikte på kommersialisering av resultater.

Innenfor arbeidet med forvaltningsrettet rådgivning vil en søke å konkretisere nærmere innhold og rutiner ved en utvidet forvaltningsrådgivning med utgangspunkt i et prosjekt om seireguleringene nord for 62°N, og utrede spørsmål knyttet til markedsstyrte forvaltningsstrategier og vertikal integrasjon.

Det vil under denne posten også kunne bli aktuelt å støtte prosjekter blant annet knyttet til havner og infrastruktur til sjøtransport.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter ved Ernæringsinstituttet. Det fremmes forslag om å bevilge 13,7 mill. kroner på posten i 2000.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Midlene på denne posten skal dekke driftsutgifter knyttet til Ernæringsinstituttets oppdragsvirksomhet og blir motsvart av tilsvarende inntekter over kap. 4023 post 01 Inntekter Ernæringsinstituttet.

Det fremmes forslag om å bevilge 8 mill. kroner på posten i 2000.

Post 50 Tilskudd Norges forskningsråd, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 179,5 mill. kroner på posten i 2000. Innenfor denne bevilgningen settes det av midler til dekning av Fiskeridepartementets bidrag til strålevernprogrammet Nuclear Fision Safety i EUs 4. og 5. rammeprogram og kostnader knyttet til nasjonal ekspert til DG XIV (Generaldirektoratet for fiskeri).

Post 70 Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 19,2 mill. kroner på posten i 2000. Dette er en økning på 3,2 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen skal dekke utgifter knyttet til utvidelse av instituttets rådgivningsansvar i ressursforvaltningen. I tillegg er 4,6 mill. kroner foreslått øremerket under kap. 1021 Drift av forskningsfartøylene, post 01 Driftsutgifter, til dekning av de faste utgiftene i forbindelse med Fiskeriforsknings leie av forskningsfartøyet "Jan Mayen", jf. omtale under kap. 1021 post 01.

Post 71 Tilskudd til utviklingstiltak, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 26 mill. kroner på posten i 2000. Dette er en nominell økning på 5,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen skal blant annet brukes til en økt satsing på skjell.

KAP. 4023 INNTEKTER (jf. kap. 1023)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Inntekter Ernæringsinstituttet	15 748	5 630	8 000
	Sum kap. 4023	15 748	5 630	8 000

Post 01 Inntekter Ernæringsinstituttet

Inntektene under denne posten knytter seg til Ernæringsinstituttets oppdragsvirksomhet, blant annet prosjektoppdrag som blir finansiert av andre enn Fiskeridepartementet. Det fremmes forslag om å bevilge 8 mill. kroner på posten i 2000.

Programkategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning

Kategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	236 543	239 300	250 300	4,6
1040	Til gjennomføring av fiskeri- avtalen	82 212	105 000		-100,0
1050	Diverse fiskeriformål	19 075	22 810	23 860	4,6
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	78 220	52 500	52 000	-1,0
	Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning	416 050	419 610	326 160	-22,3

Kategori 16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
01-20	Driftsutgifter	234 093	238 500	248 800	4,3
30-49	Nybygg, anlegg	2 450	800	1 500	87,5
70-89	Overføringer til private	179 507	180 310	75 860	-57,9
	Sum 16.30 Fiskeri- og havbruks- forvaltning	416 050	419 610	326 160	-22,3

Innledning

Programkategorien omfatter Fiskeridirektoratet i Bergen og den ytre fiskerietat. Kategorien omfatter videre utgifter knyttet til virkemidler overfor fiskeri- og havbruksnæringen, herunder de fiskeripolitiske tilskuddsordningene som kanaliseres gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeriavtalen og kvinneverdende og kompetansehevede tiltak. Når det gjelder den årlige fiskeriavtalen, blir det fremmet en egen proposisjon om denne etter at det eventuelt er ført forhandlinger mellom staten og Norges Fiskarlag, og bevilgningsforslaget inngår derfor ikke i St.prp. nr. 1.

Mål og utfordringer

Ressursforvaltning og strukturtiltak

Fiskeripolitikken skal legge til rette for en lønnsom utvikling av fiskerinæringen. En bærekraftig ressursforvaltning er en forutsetning for å oppnå dette. Forvaltningen skal være basert på vitenskapelige tilrådinger. Fiskerimyndighetene vil videreutvikle reguleringene i 2000. Ressurskontrollen vil bli opprettholdt på et høyt nivå, og det skal legges vekt på en bærekraftig beskatning av bestandene. I den forbindelse er det nødvendig å beskatte sjøpattedyr, herunder hval og sel, for å begrense disse artenes konsum av kommersielt viktige fiskeslag.

Fiskeridepartementet vil utforme strategier og tiltak med formål å styrke selfangstnæringen. Målet er å stimulere til en lønnsom selfangstnæring, slik at en i fremtiden kan ha operative selfangstfartøy som beskatter sel både i Østisen og i Vestisen.

Fiskeridepartementet legger vekt på at de fangstmetodene som anvendes innenfor fiskeriene skal ivareta behovet for beskyttelse av biologisk mangfold og de marine leveområdene, blant annet gjennom fortsatt utvikling av skånsomme og selektive fiskeredskaper og sorteringsmekanismer, og gjennom regelverk som hindrer yngelbeskatning, utkast mv., herunder videreføring av overvåkingsprogrammet som går ut på å stenge og åpne felt i takt med innblandingen av fisk under minstemål. Fiskeridepartementet arbeider for at dette følges opp både nasjonalt og internasjonalt.

Det er et mål å fremme totalutnyttelse av de marine ressursene ved å ta vare på og utnytte biproduktene. For å nå målet om lønnsom totalutnyttelse må flåten bli i stand til å håndtere og bringe på land betydelig mer av dette råstoffet enn i dag. Dette er avhengig av teknologi, fartøyer, infrastruktur, markeder og rammebetingelser som gjør det mulig å produsere kostnadseffektivt og bevare kvaliteten på biproduktråstoffet.

Departementet vil arbeide for å bedre driftsvilkårene for fiskeflåten, blant annet ved en bedre tilpasning av kapasiteten i fiskeflåten til ressursgrunnet. Det er fremdeles nødvendig å redusere den totale fangstkapasiteten for å få en bedre struktur- og kapasitetstilpasning. Dette vil bidra til å bedre lønnsomheten til fartøyene og legge til rette for større grad av fornyelse. En stram forvaltningspraksis og oppfølging, og kontroll av vilkår som kreves ved tildeling av konsesjon, videreføres.

I forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 21 (1998-99) Om lov om endring av lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (enhetskvoteordning) ba næringskomiteen regjeringen utrede hvorvidt det bør innføres en enhetskvoteordning for fartøy under 28 meter, og hvilken nedre metergrense som i så tilfelle vil være naturlig, jf. Innst. O. nr. 55 (1998-99). Fiskeridepartementet har redegjort for dette i et eget vedlegg til proposisjonen, vedlegg I "Om enhetskvoteordningene i reguleringen av fisket".

Internasjonalt samarbeid om ressursforvaltning

Uregulert fiske i internasjonalt farvann utgjør en betydelig trussel mot bærekraftig ressursforvaltning. Slikt fiske vil øke presset på ressursene og vil ikke være i tråd med en ansvarlig og kontrollert beskatning.

Over 90 pst. av norsk fiske foregår på bestander som forvaltes i samarbeid med andre land. Norge deltar aktivt i ulike internasjonale fora for å ivareta norske fiskeripolitiske mål og prioriteringer. Forpliktende internasjonalt samarbeid er således avgjørende for mulighetene til å forvalte ressursene på en bærekraftig måte og for å holde kontroll med det totale uttaket av fisk. Fiskeridepartementet vil arbeide for å stanse uregulert fiske i internasjonale farvann. I den forbindelse ble det 13. mai 1999 inngått en fiskerisamarbeidsavtale mellom Norge, Russland og Island ("Smutt hullavtalen") som vil gjøre slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestander i "Smutt hull". Denne avtalen innebærer at Norge har avtaler med alle store fiskerinasjoner i nordøst-Atlanteren, slik at alt fiske på regulerte bestander skjer innenfor vedtatte reguleringer.

Norge har inngått bilaterale rammeavtaler om fiskerisamarbeid med Russland, EU, Island, Grønland, Færøyene og Polen. I tillegg har Norge, EU, Færøyene, Island og Russland høsten 1998 inngått en kvoteavtale om forvaltningen av norsk vårgytende sild i 1999. Innenfor disse avtalene forhandles det om årlige kvotereguleringstiltak. I denne sammenheng arbeider en fra norsk side for å få aksept for reguleringsprinsipper som legger vekt på en forsvarlig ressursutnyttelse.

20. mai 1998 inngikk Norge en ny trepartsavtale med Grønland og Island om fiske etter lodde ved Jan Mayen. Avtalen sikret Norge 8 pst. (96 000 tonn) av totalkvoten i 1999-sesongen.

Når det gjelder ressursforvaltningen i Nordsjøen vil Norge arbeide aktivt innenfor det bilaterale fiskerisamarbeidet med EU for å medvirke til gode forvaltnings- og kontrollordninger. I dette forvaltningssamarbeidet er det en økende forståelse for at et samarbeid på kontrolliden er et viktig bidrag til en bedre forvaltning i Nordsjøen. Derfor vil samarbeidet mellom EU-kommisjonen og Norge bli styrket i tiden fremover. I tillegg til kontrollsamarbeidet med EU-kommisjonen har Norge inngått kontrollsamarbeidsavtaler med Danmark, Irland, Sverige, Nederland, Island, Frankrike, Færøyene og Storbritannia. Det tas videre sikte på å inngå kontrollavtale med Tyskland.

De viktigste fiskeslagene i Barentshavet befinner seg både i russisk og norsk jurisdiksjonsområde. Det er derfor av avgjørende betydning å videreføre samarbeidet mellom fiskeri- og kontrollmyndighetene i Norge og Russland. Gjennom Den blandede fiskerikommisjonen fastsetter Norge og Russland kvoter og reguleringer for fisket i Barentshavet, herunder avsetninger til tredjeland. De felles reguleringstiltakene gjelder blant annet kriterier for stenging av områder på grunn av for stor innblanding av småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfisket. I 1999 er det arbeidet for å integrere de russiske

grensestyrkene som ny kontrollmyndighet i det etablerte forvaltnings- og kontrollsamarbeidet mellom Norge og Russland. 23. juni 1999 ble det undertegnet en felles norsk-russisk plan for gjennomføring av et pilotprosjekt for satellittsporing av fiskefartøy for bruk i forvaltnings- og kontroll øyemed.

Siden slutten av 1996 har norske fiskeriforskningsfartøyer hatt en lavere forskningsaktivitet i den østlige delen av Barentshavet. Den reduserte forskningen har medført større usikkerhet om bestandsstørrelsen på viktige fiskeslag i Barentshavet. I en tid da fiskekvotene er på vei nedover, vil ufullstendig vitenskapelig grunnlag for bestandsvurderingen gi som konsekvens at en bestandsrådgivning som søker å innpasse en føre-var tilnærming vil tilrå reduserte kvoter i Barentshavet for å ta hensyn til den økte usikkerheten. Norge har vært i kontinuerlig kontakt med Russland med sikte på å få gjenopptatt adgangen til russisk sone for de norske forskningsfartøyene, slik at en igjen kan få et mer fullstendig vitenskapelig grunnlag for fastsettelse av kvoter.

Integrering av miljøregler i handelspolitikken vil bli et viktig felt i forhold til fremtidig fiskeriforvaltning, og Fiskeridepartementet vil videreføre arbeidet for å få miljømerking forankret i etablerte internasjonale organisasjoner.

Havbruksforvaltning

Fiskeridepartementet vil arbeide for at havbruksnæringen blir en bærekraftig, balansert, lønnsom og livskraftig distriktnæring. Fiskeridepartementets mål er å legge rammebetingelser og konkurransevilkår til rette, slik at Norges naturgitte forutsetninger kan utnyttes fullt ut og bidra positivt til verdens matvareproduksjon. Det vil bli arbeidet videre med å utvide spekteret av norske oppdrettsarter og å utvikle nye markeder. Økt verdiskaping står sentralt i Fiskeridepartementets målsettinger.

Lakseavtalen mellom Norge og EU av 2. juli 1997 er med på å sikre næringen stabile rammebetingelser overfor land i EU de nærmeste årene.

Oppdrettsnæringen har selv hovedansvaret for å skape balanse i produksjonsveksten i næringen, men Fiskeridepartementet vil bidra til at veksten blir mest mulig balansert og bærekraftig. Fiskerimyndighetene vil også i 2000 sette rammebetingelser for næringen som vil medføre produksjonsregulerende tiltak og kontroll for å sikre at tiltakene overholdes. Ordningen med førkvoter vil derfor bli videreført.

Problemet med rømming og lakselus er fortsatt en stor utfordring for fiskeriforvaltningen. Lakselus er anslått å påføre næringen årlige tap på flere hundre mill. kroner. I tillegg til direkte tap ved redusert tilvekst og kvalitet, økt mottakelighet for andre sykdommer (sekundære infeksjoner) og direkte dødelighet, medfører lakselus store behandlingskostnader og en trussel også for villfisken. Fisk som rømmer representerer i seg selv store tap for næringen, men utgjør også en faktor i forhold til ville bestander av anadrom laksefisk og fisk i oppdrett, både ved potensiell sykdomsspredning og genpåvirkning. Fiskeriforvaltningen arbeider for å løse disse utfordringene, og vil styrke innsatsen på dette området i 2000 i samarbeid med Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet.

Videre vil en innføre og videreutvikle bestemmelser og systemer som kan bidra til ytterligere forbedring av helse- og miljøtilstanden i næringen. Dette betinger også en gjennomgang av lov- og forskriftsverket for havbrukssektoren. Fiskeridepartementet tar sikte på å fremme en odelstingsproposisjon i vårsesjonen 2000.

Skjell dyrking er en næring i vekst. Fiskeridepartementet vil arbeide for å legge forholdene til rette for fortsatt utvikling i næringen, og vil vurdere de forvaltningsmessige problemstillingene av betydning i denne sammenheng. En viktig utfordring er arbeidet med å sikre en næringsmiddelhygienisk omsetning av skjell. Fiskeridepartementet tar sikte på å styrke innsatsen på området i 2000, ved at overvåkingsprogrammet på skjell blir utvidet og den nasjonale kompetansen på marine biotoksiner økes.

Det vil bli fremmet en odelstingsproposisjon om lov om havbeite. Loven gjelder for skalldyr, bløtdyr, og pigghuder og er i første omgang mest aktuell for hummer og skjell. Hovedinnholdet i loven gjelder konsesjonærens eksklusive gjenfangstrett og virksomhetens forhold til miljø, allemannsrett og andre næringsinteresser.

Langsiktige nasjonale strategier for norsk oppdrettsnæring

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, vedtok Stortinget følgende, jf. Innst. S. nr. 93 (1998-99):

”Stortinget ber regjeringa utarbeide langsiktige nasjonale strategiar for norsk oppdrettsnæring, der formålet er å sikra dei næringspolitiske rammevilkåra næringa treng for å kunne utvikle seg i Noreg. Det må særleg leggjast vekt på å betre marknadstilgangen for norsk oppdrettsfisk i dei ulike marknadene.”

Under henvisning til dette gir Fiskeridepartementet følgende orientering:

Havbruksnæringens samlede rammebetingelser er et samspill mellom forhold fastlagt i internasjonale avtaler, nasjonale tiltak som er nødvendig for å overholde disse og reguleringer av entydig nasjonal karakter.

Markedsadgang er i hovedsak fastsatt gjennom handelsavtaler hvor oppdrettsprodukter inngår som en del av en større helhet. Av de store handelsblokkene er EU det klart viktigste markedet, da om lag 70 pst. av norsk lakseeksport går til dette markedet. Betingelsene for adgang til EU-markedet er fastlagt gjennom EØS-avtalens Protokoll 9 og gjennom Lakseavtalen som varer frem til 1. juli 2002. Lakseavtalen har bidratt til forutsigbare rammebetingelser og sikrer markedsadgang for norsk laks til EU-markedet. Overholdelse av avtalen og fortsatt balansert produksjonsvekst vil være av betydning for hvordan EU forholder seg når Lakseavtalen løper ut. Det er et opplagt mål for myndighetene at Norge fortsatt skal ha tilfredsstillende markedsadgang og forutsigbare rammebetingelser for laks på EU-markedet etter utløpet av Lakseavtalen.

I samsvar med ovennevnte stortingvedtak og de mål som er angitt for havbrukspolitikken, jf. St.meld. nr. 48 (1994-95), har Fiskeridepartementet igangsatt et særskilt arbeid for å tydeliggjøre sammenhenger mellom næringens adgang til ulike markeder og de nasjonale rammebetingelsene. Siktemålet er å få frem de strategier som ut fra en samlet vurdering best antas å fremme norsk havbruksnæring.

Fiskeridepartementet vurderer at forhold knyttet til miljø, helse og matsikkerhet i stigende grad vil få betydning både for markedsadgang og oppdrettsprodukters mulighet for å konkurrere på internasjonale matvaremarkeder. Konsumentenes opplevelse av både matglede og trygghet ved å spise oppdrettet sjømat fra Norge, vil være viktig for næringen. Det er departementets oppfatning at norsk oppdrettsnæring i dag har komparative fortrinn på dette området. Fiskerimyndighetene står imidlertid overfor en stor utfordring når det gjelder å utvikle forvaltningsordninger som viderefører norske konkurransefortrinn. I dette arbeidet vil blant annet næringsstrukturen være et element.

Det er Fiskeridepartementets mål innen utgangen av 2000 å ha utviklet strategier for markedsrettede forvaltningsordninger på utvalgte områder, og hvordan dette tenkes gjennomført i en handlingsplan.

Marked, omsetning og industri

Fiskeridepartementet har som mål å legge til rette for økt verdi av norsk fiskeeksport og økt verdiskaping i Norge. Det vises til St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, som legger et verdikjedeperspektiv til grunn for fiskeripolitikken. Med utgangspunkt i markedsutfordringen drøftes blant annet behovet for forbedringer i verdikjeden.

Arbeidet med internasjonale handelsavtaler, økt satsing på felles markedsføring, forskning og utvikling, tilrettelegging for større foredlingsgrad og bedring av produktens kvalitet er sentrale elementer for å nå dette målet. Fra myndighetenes side vil det bli arbeidet aktivt for å bedre handelsvilkårene generelt.

Sårbarheten for norsk fiskeeksport i forhold til EU er blitt illustrert gjennom den såkalte laksesaken. Lakseavtalen mellom Norge og EU av 2. juni 1997 sikrer norsk oppdrettsnæring forutsigbare rammebetingelser overfor land i EU. Avtalen gjelder frem til 30. juni 2002 og omfatter blant annet indikative eksporttak til EU, prisklausuler, overvåkingsmekanismer og økning av eksportavgiften. Det har i 1999 vært drøftinger med EU-kommisjonen knyttet til tekniske spørsmål i EØS-avtalen (protokoll 9). Drøftingene har

foregått bilateralt og mellom EFTA (Norge og Island) og EU. I tillegg til oppfølging av lakseavtalen vil iverksetting av avtalen om veterinær grensekontroll få høy prioritet i arbeidet mot EU.

Selv om EU også på lang sikt vil utgjøre hovedmarkedet for norsk fisk, er det et mål for myndighetene å gjøre norsk eksport mindre avhengig av dette markedet. Når det gjelder markeder utenfor EU, vil særlig arbeid for å bedre adgangen til land i Asia og Øst-Europa bli vektlagt, men også Latin-Amerika er av betydning. Fiskeridepartementet er aktivt med i forhandlinger om nye avtaler med EFTA-tredjeland. I 1999 har arbeidet med ferdigstillelsen av avtalen med Canada og Kypros vært prioritert, mens land som Palestina og Israel vil være blant de aktuelle land det satses på fremover i EFTA-sammenheng. Viktige ansvarsområder for myndighetene vil være aktiv deltakelse ved nye lands søknadsprosesser til Verdens handelsorganisasjon (WTO). Russland, Ukraina, Estland, Latvia, Kina, Taiwan og Vietnam er blant søkerlandene. Av disse er det bare Estland som vil bli tatt opp som medlem i nær fremtid, men myndighetene følger bevegelsene i tiltredelsesforhandlingene nøye og deltar der Norge har interesser.

I henhold til det nye WTO-regelverket skal antidumping- og subsidiekontroll oppheves etter fem år, med mindre det er sannsynlig at dumping og subsidiering fortsatt vil finne sted og at næringen i vedkommende land blir påført skade. Derfor har USA i juli i år startet arbeidet med å vurdere dumping- og subsidiesaken på norsk hel laks i en såkalt "sunset review". Denne saken følges opp av Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet i samarbeid med næringens organisasjoner.

Tollreduksjoner for industrivarer inkludert fisk og fiskeprodukter blir etter alt å dømme en del av den nye forhandlingsrunden i WTO. Forhandlingene starter i 2000 og vil ventelig vare i 3-4 år. Norge har ved skriftlig prosedyre i WTO fremmet områder som bør inngå i forhandlinger om markedsadgang. Disse omfatter blant annet tariffære og ikke-tariffære forhold og forenkling av kontrollprosedyrer ved grensepassering. Rammene for forhandlingene vil bli avklart frem mot ministerkonferansen i WTO i desember 1999.

Svingninger i naturlige råstoffleveranser fører til særlige og vedvarende utfordringer for fiskeindustrien. Mangel på kontinuitet i tilgjengeligheten på råstoff gjør det vanskelig å planlegge produksjonen, og dermed også vanskelig å tilfredsstille markeder hvor stabile leveranser er en forutsetning. I tillegg skaper det en vanskelig og lite forutsigbar arbeidssituasjon for de ansatte. Det er et mål å legge til rette for stabile arbeidsplasser som gir trygge arbeidsvilkår for industrien. Som et ledd i dette må det legges vekt på markedsbaserte høstingsstrategier og det må etableres gode betingelser for å bedre bedriftenes arbeidsforhold. Dette er viktig for at industrien skal være konkurransedyktig internasjonalt. Samtidig vil bedre arbeidsvilkår føre til at fiskeindustrien fremstår som en mer attraktiv arbeidsplass, slik at bosettingen kan opprettholdes i mange kystsamfunn.

Bruk av kystsonen

Målet for fiskeriforvaltningens engasjement innen kystsoneforvaltning er å sikre tilgangen på tilstrekkelige sjøareal for utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen. Videre er det et mål for Fiskeridepartementets engasjement innen kystsoneforvaltning å sikre fremkommelighet og sikker sjøverts ferdsel langs kysten, og å sikre tilstrekkelige havnearealer.

Arealplanlegging i medhold av plan- og bygningsloven og arbeid med verneområder i kystsonen er prosesser som påvirker tilgangen på areal for fiskeri- og havbruksnæringen. Disse prosessene legger også føringer for tilgangen på areal til havner og sjøverts ferdsel. Fiskeridepartementet vil videreføre arbeidet med å styrke deltakelsen i denne typen prosesser.

Fiskeridepartementet vil delta i arbeidet med oppfølging av St.meld. nr. 43 (1998-99) *Bruk og vern av kystsona*, blant annet når det gjelder det videre arbeidet med marine verneområder og gjennomgang av eksisterende verneområder.

Fiskeridepartementet tar sikte på å følge med i kommunenes og fylkeskommunenes arealdisponering i og rundt våre viktigste havner, for å sikre de nasjonale havnene tilstrekkelige arealer og en tilfredsstillende integrasjon med samferdselsnett for øvrig.

Fiskeridepartementet deltar også i den interdepartementale referansegruppen til Planlovutvalget.

Diverse fiskeriformål - kvinnerettede og kompetansehevende tiltak

Styrking av kompetanse, høyere kvinnedeltakelse og rekruttering av ungdom til fiskeri- og havbruksnæringen er grunnleggende forutsetninger for økt verdiskaping i næringen, og dermed for utvikling av kystdistriktene som attraktive bo- og arbeidsplasser for både kvinner og menn.

Målene med Fiskeridepartementets tilskuddsordninger til kvinnerettede og kompetansehevende tiltak er henholdsvis å bedre kvinnes situasjon i fiskerinæringen og i fiskeriavhengige kystsamfunn, og å legge til rette for å sikre og styrke kompetansen i næringen. Tiltakene skal samtidig bidra til økt verdiskaping innenfor hele verdikjeden.

Status på området

Ressursforvaltning og strukturtiltak

Førstehåndsverdien i den fangstbaserte næringen er økt fra 9,2 mrd. kroner i 1997 til 10,4 mrd. kroner i 1998. Samlet fangstmengde fra norske fartøy var om lag 2,8 mill. tonn både i 1997 og 1998. Fangstmengden landet fra utenlandske fartøy i Norge har vært relativt stabil på om lag 390 000 tonn siden 1997.

Ressurssituasjonen

Bestandssituasjonen for norsk arktisk torsk er av Det internasjonale råd for havforskning (ICES) anslått å ligge nær nedre akseptable grense for gytebestanden (500 000 tonn), og bestanden er karakterisert av relativt mye ungfisk. Etter 1997 har det vært en betydelig nedskrivning av bestandsstørrelsen for norsk-arktisk torsk. Foreløpige signaler tilsier at forskerne vil anbefale en ytterligere sterk reduksjon i 2000.

Bestanden av sei nord for 62°N antas å være innenfor sikre biologiske grenser, og fisket er preget av god tilgjengelighet.

I de siste årene har bestandssituasjonen for norsk vårgytende sild vært svært god. Det antas at bestanden var på sitt maksimum i 1998, og at bestanden vil avta i størrelse i de kommende årene.

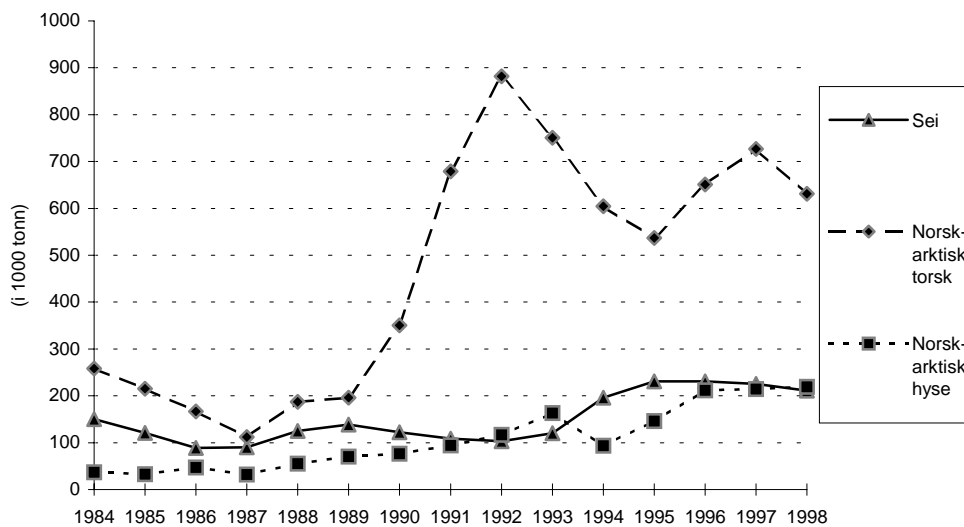
Bestanden av lodde i Barentshavet var høsten 1998 innenfor sikre biologiske grenser. Norge og Russland åpnet derfor et begrenset eksperimentelt loddefiske vinteren 1999 på 80 000 tonn.

Sildebestanden i Nordsjøen og bestanden av makrell i Norskehavet har bedret seg de senere årene.

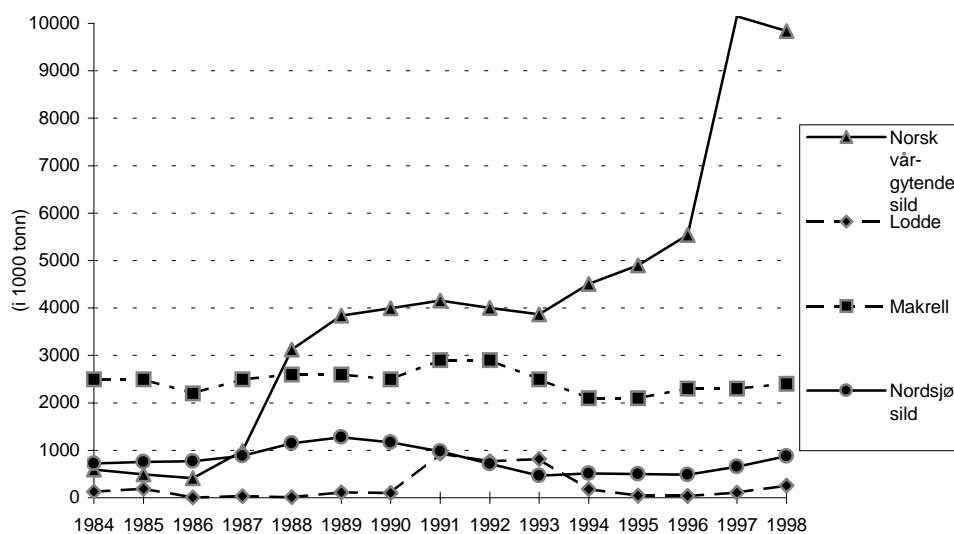
Vågehvalbestanden er på et tilfredsstillende nivå. Bestanden av grønlandssel i Østisen og Vesterisen antas å være i vekst, og bestandene har nådd et faretruende høyt nivå.

Hysebestanden regnes nå for å være utenfor sikre biologiske grenser. Gytebestanden ligger godt over den foreslåtte biologiske minimumsgrense, men bestanden vil avta etter hvert som den meget sterke 1990-årsklassen reduseres.

Utvikling i gytebestanden for bunnfisk i
Barentshavet i perioden 1984 - 1998

Utvikling i gytebestanden for pelagisk fisk
i perioden 1984 - 1998

Med bakgrunn i de økte fangstene av torsk under minstemål i Barentshavet fant Fiskeridepartementet det nødvendig å foreslå en omdisponering av 1,7 mill. kroner i revidert budsjett 1999 til en ekstraordinær inspektørordning i 1999, jf. St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99).

For å legge til rette for en bedre kapasitetstilpasning ble det i 1999 innført en deltakerbegrensning i notfisket etter sei for fartøy fra 13 meter og over.

Interessen for investeringer i fiskeflåten har økt de siste årene. Etter at Statens Fiskarbank ble integrert i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) har Fiskeridepartementet arbeidet for å samordne virkemiddelbruken i alle ledd av fiskerinæringen, og for å gi flåten tilgang på det samme virkemiddelapparatet som andre norske næringer. Fiskeridepartementets overordnede fiskeripolitiske retningslinjer til SND for virkemiddelbruken overfor fiskeri- og havbruksnæringen ble sist revidert 7. april 1999.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring har Fiskeridepartementet i 1998-1999 arbeidet med revisjon av

konsesjonsregelverket. Det tas sikte på at de reviderte utskiftningsbestemmelsene for torskestrålerne, reketrålerne og ringnotfartøy skal tre i kraft fra årsskiftet.

Det er i 1999 fastsatt forbud mot fiske med bunnredskap i et område utenfor Trøndelag (Sularevet). Det er også fastsatt et generelt forbud mot å ødelegge korallrev ved fiskeaktivitet i norsk økonomisk sone.

Næringsmessige konsekvenser av forskrift om produktavgift

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har bedt regjeringen vurdere den næringspolitiske virkningen av de presiseringer som er foretatt i produktforskriftsvedtaket for 1999, og på egnet måte forelegge konklusjonen for Stortinget, jf. Innst. S. nr. 102 (1998-99). Under henvisning til dette rapporterer Fiskeridepartementet følgende:

Regjeringen har funnet det riktig å la den reviderte forskriften virke over noe tid før en slik vurdering er blitt foretatt. Det foreligger nå blant annet en rapport fra Fiskeridirektoratet over kontrollvirksomheten for produktavgiften i 1. halvår 1999. Denne rapporten er et viktig grunnlagsmateriale for å kunne foreta den vurdering som kontroll- og konstitusjonskomiteen har bedt om.

Ombordproduksjon av kjøpt fisk foregår i det alt vesentlige innenfor seinotfisket, sildefisket, og i 1999 i loddefisket. I Råfisklagets distrikter har fabrikktrålere i perioden 1995-1998 kjøpt 55 166 tonn sei fra seifiskere. Norges Sildesalgslag har i løpet av perioden 1996-1998 solgt 68 345 tonn sild til ombordproduserende fartøy. Deler av dette kvantumet er solgt til rene produksjonsfartøy.

I vinterloddefisket i 1999 ble 12,2 mill. kg anvendt til sildemel og olje. Landanlegg bearbeidet 25 mill. kg til ulike konsumprodukter. Kjøpefartøy stod for kjøp og bearbeidelse av 14,5 mill. kg, mens selvproduksjon fra egen fangst utgjorde 5,1 mill. kg. Samme fartøy kan ha operert som både kjøpefartøy og drevet selvproduksjon. Andelen anvendt til godt betalte konsumprodukter ville vært vesentlig lavere dersom det bare var landanlegg som drev denne produksjonen.

Etter regjeringens vurdering ville en eventuell regel som innebærer at det skal beregnes arbeidsgiveravgift for deler av aktiviteten om bord på et fartøy, og produktavgift for andre deler av aktiviteten, være svært administrativt kostnadskrevenende for rederiene, og det ville også kreve uforholdsmessig store ressurser i kontrollsammenheng fra det offentlige for å påse at et slikt regelverk blir overholdt.

Mannskapet om bord på disse fartøyene opparbeider rettigheter i forhold til ytelser som a-trygd for fiskere, tilleggsdekning innenfor sykestrygden og øvrige ytelser som produktavgiften finansierer innenfor en selvfinansieringsmodell hvor avgiftssatsen fastsettes i forhold til forventede utgifter. Ved å betale produktavgift er det derfor samsvar mellom avgiftsform og de rettigheter som opparbeides. I forskriften er det videre bestemt at rene produksjonsfartøy skal betale arbeidsgiveravgift. De avgiftsmessige rammevilkår er dermed like for rene produksjonsfartøy og landbaserte bedrifter. Innenfor pelagisk sektor utgjør rene produksjonsfartøy en betydelig del av den totale kapasiteten for ombordproduksjon.

Konsekvensene for fordeling av produksjon mellom sjø og land er redusert ved iverksettelse av den nye forskriften, ved at rene kjøpefartøy er likestilt med landbedrifter.

Produktavgift på dagens nivå innebærer en betydelig avgiftsbelastning ettersom den beregnes av total førstehåndsverdi. For fartøy hvor utbetalinger av lott og hyre utgjør en liten del av totale kostnader, vil derfor avgiftsbelastningen ved produktavgift tilsvare en relativt høy arbeidsgiveravgift. For fartøygruppen ringnotsnurpere med kolmulesesong innebar for eksempel innbetalingen av produktavgift 12,2 pst. av den totale arbeidsgodtgjørelsen i 1997. Dette innebærer at avgiftsbelastningen er høyere enn avgiftssatsen for arbeidsgiveravgiften for store deler av kysten hvor fiskeindustrien er lokalisert.

Ombordproduksjon av fisk kan tilføre den totale fiskerinæringen en verdiøkning og aktivitet som ellers ikke ville funnet sted. Eksempler på dette er kjøp av fangst fra utenlandske fartøy på fiskefeltet som ellers ville levert fangsten til utenlandsk havn, og ombordproduksjon av lodde til konsum i 1999 i en situasjon hvor landindustrien ikke hadde kapasitet til å utnytte tilgangen av råstoff, samtidig som flere fartøy hadde produksjonsanlegg tilrettelagt for dette fisket.

Regjeringens vurdering er at beregning av produktavgift for fartøy som kjøper fangst i kombinasjon med eget fiske i dagens situasjon ikke har vesentlig betydning for forholdet mellom ombordproduksjon og landindustri innenfor de områder hvor denne industrien har størst betydning for bosetting og sysselsetting. Dette har blant annet sammenheng med regelverkets avgrensinger av rene produksjonsskip, og den reelle høye avgiftsbelastningen som produktavgift representerer for kapitalintensive fartøytyper sammenlignet med satsene for arbeidsgiveravgift på de deler av kysten hvor fiskeindustriens betydning for sysselsetting og bosetting er særlig stor. Ombordproduksjon på disse fartøyene kan også ha en positiv effekt for næringens samlede verdiskaping.

En omlegging av regelverket som innebærer vekselvis beregning av arbeidsgiveravgift og produktavgift på et fartøy vil være svært ressurskrevenende både for aktører og for offentlige myndigheter.

Regjeringen vil imidlertid følge utviklingen videre på dette området, og iverksette nødvendige tiltak, dersom det viser seg at dagens regelverk for produktavgift over tid får uheldige konsekvenser med hensyn til den vedtatte arbeidsfordelingen mellom sjø og land.

Internasjonalt samarbeid om ressursforvaltning

Norge har arbeidet aktivt for og det har lyktes å få etablert et forvaltningsregime for norsk vårgytende sild. Dette arbeidet er basert på de prinsipper som er nedfelt i FN-avtalen om fiske på det åpne hav.

Når det gjelder de regionale forvaltningsorganisasjonene NAFO og NEAFC, arbeides det for tiden med flere ulike prosesser for å tilpasse organisasjonene til den seneste utviklingen i internasjonal havrett, blant annet FN-avtalen om fiske på det åpne hav og FAOs flaggavtale om fremme av fiskefartøyers overholdelse av internasjonale bevarings- og forvaltningstiltak på det åpne hav. 1. juli 1999 iverksatte NEAFC et internasjonalt kontroll- og håndhevelsesregime for internasjonalt farvann i det nordøstlige Atlanterhavet. Det er også nødvendig å følge utviklingen i andre regionale forvaltningsorganisasjoner som CCAMLR, ICCAT og Den sørøstatlantiske fiskeriorganisasjonen (SEAFO). Når det gjelder Fiskeridepartementets engasjement i internasjonale organisasjoner vises det for øvrig til omtale under kap. 1001 Deltakelse i internasjonale organisasjoner.

Medlemslandene i FNs matvareorganisasjon (FAO) vedtok i 1999 at det skulle utarbeides nasjonale handlingsplaner for forvaltning av flåtekapasitet, haifiske og reduksjon av uønsket bifangst av sjøfugl i linefiske. Oppfølging fra norsk side vil i første omgang innebære en kartlegging av omfanget av de tre problemområdene og utarbeidelse av nasjonale oppfølgingsplaner hvis det er behov for dette. Oppfølgingen vil bli rapportert til FAO annet hvert år.

Fiskeridepartementet deltar aktivt i nordisk fiskerisamarbeid.

Gjennom Det permanente utvalg for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren samarbeider Norge og Russland for å sikre en best mulig kontroll og forvaltning av felles ressurser i Barentshavet. 23. juni 1999 ble det undertegnet en felles norsk-russisk plan for gjennomføring av et pilotprosjekt for satelittsporing av fiskefartøy. Det er også arbeidet for å integrere de russiske grensestyrkene som ny kontrollmyndighet i det etablert forvaltningssamarbeidet mellom Norge og Russland.

Det fiskerifaglige samarbeidet med EU har økt i omfang i de siste årene. I tillegg til samarbeid om håndhevelse og kontroll har det vært arbeidet med nye forvaltningsregimer for nordsjøsild og makrell. For nordsjøsild ble partene enige om å iverksette et nytt regime fra 1. januar 1998, med bedre vern av ungsild som et sentralt element.

I henhold til kvoteavtalen mellom Norge og EU for 1999 er det enighet om å fortsette arbeidet med forbedring av fiskeriforvaltningen og gjenoppbygging av nøkkelbestander i Nordsjøen. Det er blant annet vedtatt flerårige forvaltningsstrategier for nordsjøsild, makrell og rødspette. Norge og EU har dessuten innledet samarbeid med sikte på å utarbeide langtidstrategier for makrell og sentrale bunnfiskarter i Nordsjøen basert på føre-var prinsippet. I avtalen for 1999 er det enighet om å få etablert et satellittbasert sporingssystem for fartøy som fisker i hverandres soner. Partene har videre forpliktet seg til å drøfte et pilotprosjekt om observatører i makrellfisket.

Ved partsmøtet i CITES i juni 1997 foreslo Norge å nedliste sentralbestanden av nordatlantisk vågehval fra Appendix 1 til Appendix 2. Norge fikk flertall for sitt forslag, men flertallet var ikke stort nok til å få vågehvalen nedlistet. Norge vil intensivere arbeidet med nedlisting av vågehval i CITES frem mot neste partsmøte i 2000.

Som en del av arbeidet med forvaltning av hval, deltar Norge i den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC). Det er særlig arbeidet i IWCs vitenskapskomite som er viktig for Norge. I 1999 møttes arbeidsgruppen som har til oppgave å forbedre avlivningsmetodene. Norge spiller en sentral rolle i dette arbeidet. I selve kommisjonen står arbeidet i stampe. Det er lite fremgang i drøftingen av formannens forslag til et kompromiss som vil åpne for begrenset hvalfangst i fremtiden. Som følge av dette er heller ikke arbeidet med den reviderte forvaltningsordningen (RMS) fullført.

Havbruksforvaltning

Verdiskapingen i norsk havbruksnæring har hatt en uavbrutt vekst i over 20 år. Produksjonen i 1998 var 343 000 tonn laks og 47 000 tonn ørret. Eksportverdien alene utgjorde 9,7 mrd. kroner i 1998. I 1999 forventes det en ytterligere vekst på om lag 10 pst. på laks og 20 pst. på ørret.

Fôrkvoteordningen, som ble innført for å stabilisere produksjonsveksten, har fungert tilfredsstillende og bidratt til en jevn produksjonsvekst. Fôrkvoteordningen er videreført med økning på henholdsvis 15, 2,2 og 4,6 pst. i 1997, 1998 og 1999. Ordningen følges opp med anleggsmessige og regnskapsmessige kontroller i kombinasjon med de ordinære inspeksjonene av driftsmessige- og tekniske forhold.

Helse- og miljøtilstanden på oppdrettsanleggene er fortsatt under god kontroll og det er generelt lite omfang av sykdomsutbrudd. Dette er en følge både av næringens bevisstgjøring på helse- og miljøområdet og myndighetenes kontroll av konsesjonsvilkårene.

Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet utarbeidet ny forskrift om etablering, drift og sykdomsforebyggende tiltak ved oppdrettsanlegg, som ble gjort gjeldende fra 1. januar 1999. Forskriften er hjemlet i oppdrettsloven og fiskeesykdomsloven og vil bidra til en bedre koordinering av bestemmelser som har med drift og helse å gjøre, og til samordning av forskrifter av hensyn til brukerne. Driftsforskriftene vil bidra til en hensiktsmessig fordeling av tilsynsoppgaver og mer optimal utnyttelse av kompetanse og ressurser i forvaltningen. Driftsforskriftene har også innlemmet nye bestemmelser relatert til miljø og helse.

Ny revidert settefiskforskrift ble gjort gjeldende 19. februar 1999. I forskriften ble det tillatte produksjonsvolumet økt fra 1 mill. til 2,5 mill. sjødyktig settefisk per konsesjon. Fiskeridepartementet fastsatte ny forskrift om fôrvarer til fisk i mars 1999. Hensikten med de nye bestemmelsene er i større grad å sikre at fiskefôret ikke skal utgjøre noen risiko for skade på fisk, mennesker eller miljø. Forskriften innfører et utvidet krav til godkjenning og registrering av produsenter og til merking og kontroll av fôret.

Sikringssoner for laksefisk er besluttet videreført i 5 år frem til ut 2004, samtidig som virkningen av disse sonene vil bli evaluert i løpet av perioden. I tillegg er forslag til lov om havbeite og forslag til innføring av en godkjennelsesordning for flytende oppdrettsanlegg sendt på høring.

Departementet sluttførte i 1999 sitt arbeid med retildeling av 31 matfiskkonsesjoner i Troms og Finnmark, og konsesjonene er nå kommet i drift.

Arbeidet med gjennomgang og revidering av oppdrettsloven er igangsatt.

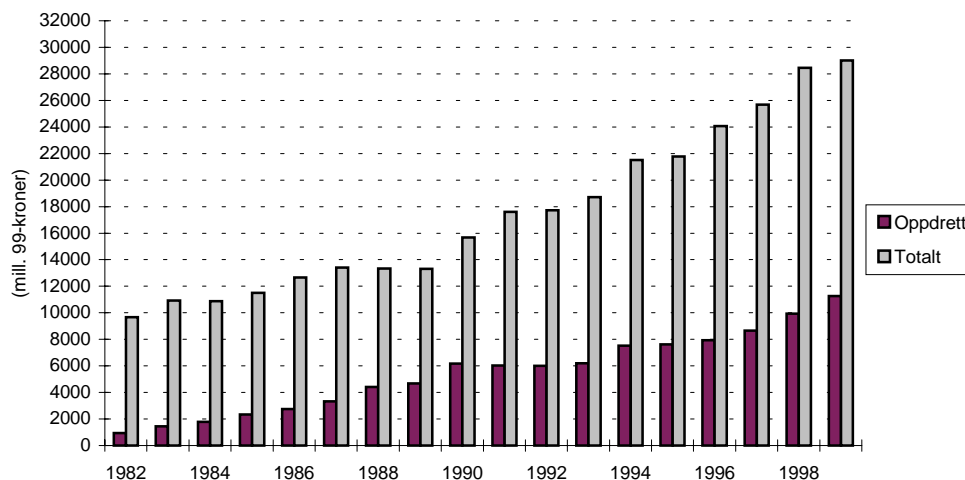
Fiskeridepartementet har videreført arbeidet med ny næringsutvikling for å realisere vekstpotensialet i havbrukssektoren, i tråd med St.meld. nr. 48 (1994-95) Havbruk - en drivkraft i norsk kystnæring. Særlig er det satset på næringsutvikling av marine arter i oppdrett, gjennom programmet NUMARIO.

Flere store dyrkingsanlegg for skjell er etablert de siste årene, og Fiskeridirektoratets regionkontorer melder om stor pågang av søknader for nye skjellkonsesjoner. Det ble i 1999 etablert et overvåkingsprogram på skjell, for å bidra til å sikre en næringsmiddelhygienisk omsetning.

Marked, omsetning og industri

Eksporten av fisk og fiskeprodukter har økt gjennom hele 1990-tallet, og denne utviklingen fortsatte i 1998, målt i verdi. I 1998 ble det samlet eksportert fisk og fiskevarer for 28 mrd. kroner. Målt i kvantum gikk eksporten ned med 3,8 pst. fra 1997 til 1998, mens gjennomsnittsprisen hadde en sterk økning. I de åtte første månedene av 1999 utgjorde eksporten av fisk en verdi på om lag 19 mrd. kroner, en økning på i overkant av 11 pst. sammenlignet med samme periode i 1998. Økningen skyldes i stor grad økte priser og økt kvantum i lakseekporten.

Total eksportverdi 1982 - 1999 ¹⁾

1) Tallene for 1999 er anslag.

EU er det viktigste markedet for norsk fisk. Om lag 63 pst. av eksporten, målt i verdi, gikk til EU i 1998. De viktigste enkeltmarkedene dette året var Danmark, Storbritannia og Japan.

Eksporten til Øst-Europa, som i 1997 hadde en positiv utvikling, fikk en knekk i 1998. Den samlede eksporten til Øst-Europa ble på om lag 2,5 mrd. kroner i 1998, mot om lag 3 mrd. kroner i 1997. Bare til Russland var nedgangen i verdi fra 1997 til 1998 på om lag 10 pst., i hovedsak på grunn av den vanskelige økonomiske situasjonen. Russland er fremdeles det største markedet for norsk fisk i Øst-Europa med en samlet eksportverdi på i underkant av 1,1 mrd. kroner i 1998. Det er i hovedsak frossen sild og makrell som eksporteres til denne regionen. Mens Russland var den største mottakeren av frossen oppdrettslaks fra Norge i 1997, fikk denne eksporten i 1998 en knekk som følge av de økonomiske og politiske omveltningene i landet.

Asia-krisen i 1998 fikk negative konsekvenser for norsk eksport av sjømat til denne regionen. Japan og Kina, som regnes som meget viktige handelspartnere for den norske fiskeeksporten, fikk et økonomisk tilbakeslag dette året, og importerte mindre fisk enn antatt. Eksporten til Kina og Taiwan viste en stor nedgang målt i verdi, og den økonomiske situasjonen førte til en svakere utvikling i en rekke land. Det ser imidlertid ut til at Asia nå er på vei ut av krisen. Fiskerinæringen har vist meget gode eksporttall til de asiatiske landene så langt i 1999. I løpet av første halvår har flere av de asiatiske landene fordoblet sin import av norske sjømatvarer i forhold til samme periode i fjor.

Eksportutvalget for fisk (EFF) har spesielt hatt suksess med sin satsing i Kina, men også India er et marked det satses sterkt på i fremtiden. EFF har i inneværende år gjennomført kampanjer for norsk fisk i India, hvor det spesielt er satt fokus på laks tilberedt på indisk vis.

Norge importerte fisk og skalldyr til en verdi av om lag 4,9 mrd. kroner i 1998, hvorav henholdsvis 1,3 mrd. kroner og 900 mill. kroner ble importert fra Russland og Danmark. En stor del av importen fra disse landene bestod i direkte landinger fra utenlandske fartøy til norske tilvirkningsanlegg. Når det gjelder torsk, ble det i 1998 importert om lag 90 000 tonn fersk og frossen vare til en verdi av om lag 1,4 mrd. kroner. En stor del av dette kom fra Russland. Torsken fra Russland blir i hovedsak levert i Finnmark.

Fiskeindustrien hadde på midten av 1990-tallet økende produksjonsvolum og omsetning som følge av god tilgang på råstoff. Fra midten av 1997 har det vært en betydelig økning i etterspørselen etter fisk, noe som har ført til sterkt økende priser. I 1998 var det i tillegg en nedgang i råstofftilgangen på hvitfisk, som igjen har gitt utslag i høyere priser. En del av økningen i eksporten av fisk til EU er en konsekvens av at kjøttindustrien i blant annet England, Frankrike og Belgia har opplevd interne kriser. Den økonomiske

situasjonen har bedret seg og inntjeningen har derfor økt innen alle deler av fiskeindustrien. Utviklingen har ført til at fiskeindustrien den senere tid har etterspurt et betydelig større kvantum fisk enn fiskeflåtens totale kvote. Spesielt er fiskeindustrien i de nordligste fylkene blitt avhengig av fiskeleveranser fra russiske båter. Bedrifter basert på produksjon av pelagisk fisk, fiskemel og olje har hatt en god inntjening i 1998.

Mange bedrifter har problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Det er mange forhold knyttet til fiskeindustrien som gjør dette vanskelig. En av årsakene er usikkerhet med hensyn til råstoffleveranser som fører til uforutsigbar drift. Ansatte i fiskeindustrien sliter dessuten med at deler av arbeidet er ensidig og tungt, noe som kan resultere i fysiske belastninger. Fiskeindustrien står således overfor utfordringer både med hensyn til omstilling og å få til økt bearbeiding av produktene. Fiskeridepartementet avholdt sommeren 1999 et møte med næringsorganisasjonene og aktuelle forskningsmiljø der fokus ble satt på utfordringene for fiskeindustrien fremover, med særlig vekt på intensivt produkt- og prosessutvikling. Dette initiativet vil Fiskeridepartementet følge opp.

Arbeidet med oppfølging av lakseavtalen med EU, som trådte i kraft 1. juli 1997, har krevd betydelige ressurser fra myndighetene også etter at avtalen ble iverksatt. Med virkning fra 1. desember 1998 fastsatte departementet midlertidig forskrift om særlige vilkår knyttet til eksport av lakseprodukter for å kunne føre bedre kontroll med omsetningsleddene i laksenæringen. Bakgrunnen for forskriften var at det var blitt påvist flere brudd på Lakseavtalen mellom Norge og EU. Oppfølging av avtalen vil fortsatt være en viktig oppgave i tiden fremover.

Revidert Vedlegg I i EØS-avtalen trådte i kraft 1. januar 1999. Revisjonen innebar at den veterinære grensekontrollen mellom Norge og EU opphørte fra samme dato. Samtidig skal Norge ved import fra tredje land gjennomføre veterinær grensekontroll på yttergrensen i samsvar med EUs regelverk. Som følge av dette er det gjort endringer i lov om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a. Noen av endringene er også begrunnet i andre forhold, eksempelvis er sanksjonsapparatet styrket. Endringene trådte i kraft 1. januar 1999. Som følge av Revidert Vedlegg I er det også gjort endringer i kvalitetsforskriften for fisk og fiskevarer. Endringene trådte i kraft 29. mars 1999. Sammen med Landbruksdepartementet og Sosial- og helsedepartementet vedtok Fiskeridepartementet 23. desember 1998 forskrift om tilsyn og kontroll ved import og eksport av næringsmidler og av produkter av animalsk opprinnelse. Forskriften trådte i kraft 1. januar 1999.

Justisministeren besluttet 28. desember 1998 å nedsette et utvalg med mandat å vurdere antall og lokalisering av godkjente grenseoverganger etter en norsk Schengen-tilslutning. Utvalget vurderte på eget initiativ også hvordan selve grensekontrollsystemet burde organiseres. Fiskeridepartementet deltok i utvalget og fokuserte særlig på å bidra til at det blir etablert systemer som sikrer at eksisterende seilingsmønstre i størst mulig grad opprettholdes.

Bruk av kystsonen

Det er lagt frem en stortingsmelding om vern og bruk i kystsonen, St.meld. nr. 43 (1998-99), som tar for seg forholdet mellom verneinteresser og fiskerinæringene i kystsonen. I meldingen er det skissert overordnede retningslinjer for fiske, tang- og tarehøsting og havbruk i verneområder. Fiskerimyndighetene deltar aktivt i naturvernmyndighetenes løpende arbeid med verneområder mv. etter naturvernloven, og i kommunale planprosesser av betydning for arealdisponeringen i kystsonen, jf. også omtale under kap. 1030 Fiskeridirektoratet.

Diverse fiskeriformål - kvinnerettede og kompetansehevende tiltak

Sekretariatene i Fiskerinæringens kvinneutvalg (FKU) og Fiskerinæringens felles kompetansestyre (FFK) fungerer som faglige rådgivere for Fiskeridepartementet i rekrutterings-, likestillings- og kompetansespørsmål. Fiskeridepartementets innsats koordineres med andre departements innsats for å oppnå en optimal utnyttelse av de totale statlige virkemidlene på området. Det vises til omtale av resultater under kap. 1050 Diverse fiskeriformål.

KAP. 1030 FISKERIDIREKTORATET (jf. kap. 4030)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	234 093	238 500	248 800
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 450	800	1 500
Sum kap. 1030		236 543	239 300	250 300

Innledning

Kapitlet omfatter Fiskeridirektoratet og dets ytre etat. Fiskeridirektoratet med Ernæringsinstituttet (jf. kap. 1023) er lokalisert i Bergen.

Den faglige virksomheten i Fiskeridirektoratet er delt på de fire områdene ressursforvaltning, havbruksforvaltning, kvalitetskontroll og bruk av kystsonen. De to tjenestegrenene Kontrollverket og Rettledningstjenesten ble slått sammen til en ytre etat under Fiskeridirektoratet i 1998, jf. omtale under avsnittet om organisasjons- og strukturendringer i innledningen.

RESSURSFORVALTNING**Mål**

Fiskeridirektoratet skal bidra til en bærekraftig forvaltning av de levende marine ressursene og derigjennom legge til rette for en lønnsom utvikling av fiskerinæringen. Direktoratet har en sentral oppgave i å kontrollere at ressursuttaket er i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser. Nødvendig statistisk materiale om fangst og lønnsomhet skal fremskaffes og bearbeides.

Videre skal Fiskeridirektoratet bidra til å tilpasse kapasiteten i fiskeflåten til det ressursgrunnet som er tilgjengelig for norske fiskere.

Resultater 1998-99

Fiskeridirektoratet har videreført arbeidet med langsiktige strategier for ressursuttaket av de kommersielt viktigste fiskeslagene. Det ble utarbeidet et strateginotat for forvaltning av lodde i Barentshavet som ble benyttet under forhandlingene i Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjonen. For norsk-arktisk torsk ble det høsten 1997 utarbeidet en treårs strategi, for å få senket fiskedødeligheten. Denne strategien ble lagt til grunn for råd om ressursuttak også for 1999.

I arbeidet med kompetanse og kunnskap om fisket i internasjonalt farvann, ble det i mars 1998 fastsatt et nytt regelverk for fiske med norske fartøy i internasjonale farvann. Dette omfatter blant annet en registreringsordning som administreres av Fiskeridirektoratet. Videre er regelverket for fiske i CCAMLR-området skjerpet. Arbeidet med å etablere en regional fiskeriforvaltningsorganisasjon for det sørlige Atlanterhav (SEAFO) har fortsatt i 1999, og i prosessen har Fiskeridirektoratet representert norske myndigheter. Fiskeridirektoratet har deltatt på årsmøter og i en rekke arbeidsgrupper nedsatt av ulike regionale fiskeriorganisasjoner som NAFO, NEAFC, SEAFO, ICCAT, CCAMLR og IWC (hvalfangst).

Det permanente utvalg mellom Norge og Russland for forvaltning og kontroll på fiskerisektoren har hatt flere møter i perioden. Russiske inspektører har ved flere anledninger deltatt som observatører ved kontroll av russiske fiskerifartøys landinger i norske havner. Fra norsk side har en fortsatt med å sende månedlige informasjon til russiske myndigheter om russiske fiskefartøys landinger av fisk i norske havner.

Som en del av arbeidet med å forebygge uregulert fiske, har Fiskeridirektoratet registrert fartøy som har deltatt i slikt fiske i Barentshavet. Registrerte fartøy blir nektet lisens i norske farvann under fremmed flagg, og for eventuelle norske kjøpere nektes ervervstillatelse/innføring i merkeregisteret. Utarbeidelsen og offentliggjøringen av svartelisten har vært et effektivt verktøy for å få stoppet det uregulerte fisket i "Smutthullet".

Av nasjonale reguleringsiltak for bunnfisk krevde reguleringen av seifisket med konvensjonelle redskap og notfisket etter sei spesiell oppmerksomhet i 1998. I 1999 har reguleringen av fisket etter sei og hyse for fartøy under 28 meter som fisker med konvensjonelle redskaper, krevd betydelig oppmerksomhet. Våren 1999 har Fiskeridirektoratet forberedt høringsnotat om deltakerbegrensning i seinotfisket nord for 62°N. Reguleringen av de pelagiske fiskeriene ble i hovedsak gjennomført uten større vanskeligheter i 1999.

Direktoratet behandlet søknader om deltakelse i hval- og selfangst, fastsatte fartøykvoter og fordelte fartøy på fangstområder. Det ble arrangert obligatoriske kurs for hval- og selfangere og for inspektørene for 1999-sesongen.

Direktoratets ytre etat har prioritert sildekontroll med spesiell vekt på å forebygge neddreping eller utslipp av fangster. Fiskeridirektoratet har et nært samarbeid med Kystvakten for å optimalisere utnyttelsen av personellet.

Fiskeridirektoratet avsluttet i 1999 arbeidet med Storskalaprojektet for utvikling av utstyr og prosedyrer ved bruk av satellittbasert kommunikasjonsrapportering. Prosjektrapportene er oversendt Fiskeridepartementet.

I kvoteavtalen mellom EU og Norge for 1999 er det avtalt at EU og Norge skal etablere en ordning med gjensidig satellittsporing fra 1. januar 2000. Det har vært avholdt en rekke ekspertmøter mellom Norge og EU om gjennomføringen av dette punktet i avtalen. Og det er enighet om at det skal iverksettes et pilotprosjekt som starter sommeren 1999, og omfatter om lag 30 fartøy fra hver av partene. Det er videre vedtatt i NEAFC at alle fartøy som skal fiske i NEAFC-området skal være underlagt satellittsporing fra 1. januar 2000. For tiden er det kun de norske fartøyene som allerede har satellittsporingsutstyr om bord (om lag 160 fartøy) som er pålagt sporing i henhold til norske forskrifter. I henhold til de ovennevnte internasjonale forpliktelsene vil om lag 470 norske fartøy (dvs. fartøy større enn 24 m) være underlagt sporingsplikt 1. januar 2000. Det er også planlagt å inngå avtaler om prøveprosjekt for sporing med Island og Russland. Fiskeridirektoratet har arbeidet med opprettelse av et sporingssenter i tilknytning til kvotekontrollsystemet. Om lag 50 fartøy er underlagt sporing ved utgangen av første halvår 1999.

Kvotekontroll gjøres på mange felter. For pelagisk fisk har etterfølgende kontroll/frysetunnelkontroll vist seg å være en godt egnet metode. Omsetningskontroll/eksportkontroll videreutvikles også, i samarbeid med tollmyndighetene og skattemyndighetene.

Under makrellfisket i 1999 har Fiskeridirektoratet gjennomført en begrenset inspektørordning på norske fartøyer.

Bestandssituasjonen i Barentshavet har nødvendiggjort en økt kontrollinnsats. Stor innblanding av torsk under minstemål har også krevd stor aktivitet fra overvåkingstjenesten for fiskefelt, og store deler av Barentshavet har blitt stengt for å begrense uttaket av småfisk. I tillegg fant Fiskeridepartementet det nødvendig å foreslå en omdisponering av 1,7 mill. kroner i revidert budsjett 1999 til en ekstraordinær inspektørordning i 1999, jf. St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Prøvetaking av landinger til industritilvirkningsanlegg ble etablert i henhold til avtale med EU om en bedret forvaltning av nordsjøsild, og er fortsatt en prioritert oppgave. Etter avtalen skal det være et forsvarlig prøvetakingssystem i alle havner hvor det landes industrifisk.

Fiskeridirektoratet mottok 827 søknader om ervervstillatelser og fartøykonsesjoner i 1998, og har prioritert en rask behandling av disse. Økning av antall konsesjons- og reguleringsformer i fiske som det skal tas hensyn til i forbindelse med behandling av ervervssøknader, medfører imidlertid at behandlingstiden har vært på om lag samme nivå i 1998 som i 1997. Opphevelse av de årlige kostnadsrammene for nybygg, import og ombygginger i juli 1998 har imidlertid redusert behandlingstiden for denne typen saker betydelig.

Fiskeridirektoratets regionkontorer har deltatt aktivt i arbeidet med de regionale utviklingsprogram (RUP). Dette gjelder både i forhold til deltakelse i- og for gjennomføringen av fiskerirelaterte prosjekt i fylkeskommunenes regi. Regionkontorene

har også bidratt ved utarbeidelse av strategiske næringsplaner som omfatter fiskeri og havbruk.

Prioriteringer for 2000

Forpliktende samarbeid med andre land, både i internasjonale organisasjoner og ved bi- og multilaterale forhandlinger, er av avgjørende betydning for å kunne lykkes i å få et optimalt utbytte av de marine ressursene. Fiskeridirektoratet skal medvirke i de internasjonale organisasjonene NAFO, NEAFC, ICCAT, CCAMLR og IWC, og i det bilaterale fiskerisamarbeidet med EU, Russland, Færøyene, Grønland, Polen og Island. Målet er å påvirke arbeidet i disse fora slik at en får etablert en forvaltning og et kontrollregime som sikrer bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene.

Høsting av ressursene må skje på en bærekraftig måte. Det skal fortsatt utarbeides beskatningsstrategier, og praksisen med overvåking av havområdene med sikte på stenging av felt med for stor innblanding av fisk under minstemål eller med for stor innblanding av bifangst, skal videreføres.

Fiskeridirektoratet skal legge til rette for å kunne ivareta en rådgivningsfunksjon på biproduktområdet, og for å være med på å legge rammebetingelsene best mulig til rette for den videre utvikling av denne sektoren.

Fiskeridirektoratet skal arbeide for å begrense uttaket av torsk under minstemål i Barentshavet. Videre skal direktoratet utøve en utstrakt ressurskontroll og landingskontroll, blant annet ved å sette inspektører om bord i fartøyene. I denne sammenheng er det særlig viktig å styrke landingskontrollen for å hindre omgåelse av kvotereguleringene. En må også samarbeide tett med russiske myndigheter både når det gjelder kontrollvirksomhet og utveksling av informasjon om resultat av foretatte kontroller.

Fiskeridirektoratet skal i 2000 videreføre den satsingen på satellittsporing som er startet opp i 1999.

Fiskeridirektoratet skal arbeide for et bærekraftig uttak av sjøpattedyrbestandene.

Sentrale opplysninger av betydning for gjennomføringen av de fiskeripolitiske målsettingene må samles og lagres på en slik måte at det er et effektivt redskap for fiskeriforvaltningen. Fiskeridirektoratet skal foreta gjennomgang og oppdatering av de ulike registrene (herunder merkeregisteret, fiskermanntallet, kvoteregisteret mv.) med sikte på å etablere en bedre samkjøring for å få en bedre utnyttelse av registrene. Fiskeridirektoratet skal etablere et register som viser hvem som har adgang til å delta i fisket, samtidig som en skal foreta en gjennomgang og modernisering av databasestrukturen.

Gjennomgang og ajourføring av både regulerings- og konsesjonsregelverket skal prioriteres også i 2000.

HAVBRUKSFORVALTNING

Mål

Fiskeridirektoratet skal ved næringsmessig regulering sikre at overordnede nasjonale og regionale mål og samfunnsinteresser blir ivaretatt. Næringen skal utvikles og drives uten å medføre fare for utbredelse av sykdom eller forurensning, og uten å komme i alvorlig konflikt med det omkringliggende miljøet, lovlig ferdsel eller annen viktig utnyttning av området.

På basis av oppdretsloven og dens forskrifter skal direktoratet, herunder regionkontorene, behandle konsesjonssøknader og konsesjonsrelaterte saker med det forannevnte for øye, og ved kontroller sikre at gjeldende regelverk overholdes. Direktoratet skal videre bidra til å ivareta helse- og miljøaspektene i havbruksnæringen, fremme en balansert næringsutvikling og bidra til å utvikle gode forvaltningsverktøy.

Resultater 1998-99

Kontroll av førkvoteordningen har krevd betydelige ressurser hos Fiskeridirektoratet i perioden. Det er avdekket flere brudd på førkvotene og det er ilagt tvangsmulkt. I tillegg er det blitt foretatt regnskapskontroller av lakseeksportører i henhold til den nye forskriften

om særlige vilkår knyttet til eksporten av lakseprodukter. Det er foretatt helse- og miljøkontroller og anleggstekniske kontroller ved mer enn 15 pst. av matfiskkonsesjonene for laks og ørret. Dette er i tråd med målsettingen for 1999.

Fiskeridirektoratet er kommet godt i gang med å revidere forskriftsverket og det er avlevert flere forskriftsutkast.

Fiskeridirektoratet har i perioden avlevert flere innstillinger til departementet fra ulike tverrsektorielle utvalg og arbeidsgrupper, blant annet forslag til innføring av miljøovervåkingsverktøyet MOM i forvaltningen.

I samarbeid med næringen er det under utarbeidelse en egen nasjonal handlingsplan mot rømming.

Arbeidet med å utarbeide nye søknadsskjema for havbruksnæringen er slutført og nye skjema som dekker både fiskeri-, veterinær- og miljøvernforvaltningens behov ble innført fra 1999.

Det er startet opp et arbeid med forenkling og samordning av den statlige datainnhenting på havbrukssektoren (Forenklingsutvalget). Utvalget vil avlegge sluttrapport i løpet av 1999.

Det er blitt avgitt en rekke høringsuttalelser relatert til planlegging og bruk av arealene i kystsonen.

I medhold av midlertidig forskrift om særlige vilkår knyttet til eksport av lakseprodukter, har Fiskeridirektoratet fått ansvar for oppfølging av journalføringsplikten som er pålagt aktørene innen lakseeksport til EU. Ordningen vil bli iverksatt høsten 1999.

Prioriteringer for 2000

Fiskeridirektoratet skal delta aktivt i arbeidet med revisjon av oppdrettsloven. Fiskeridirektoratet skal videreføre sin innsats med bidrag til gjennomgangen av forskriftsverket, deriblant innførings- og iverksettelsesarbeid i forbindelse med eventuell innføring av miljøovervåkingsverktøyet MOM, internkontroll og typegodkjenning av oppdrettsanlegg.

I tillegg til den ordinære kontroll- og tilsynsordningen av helse-, miljø- drifts- og tekniske forhold, med kontroll av 15 pst. av matfiskanleggene for laks og ørret, skal Fiskeridirektoratet videreføre kontrollen med bestemmelsene i forskriften om produksjonsregulerende tiltak, dvs. førkvoteordningen. Det skal foretas slike regnskapsmessige førkvotekontroller på minst 50 matfiskkonsesjoner i 2000.

Fiskeridirektoratet skal styrke sin innsats rettet mot rømming og rømmingssikrende tiltak. Det øremerkes 2 mill. kroner til oppfølging av Villaksutvalget og arbeidet knyttet til problemet med rømming og lakselus.

Fiskeridirektoratet skal fortsette sitt arbeid med å utarbeide nødvendig tallmateriale om havbruksnæringen, deriblant lage statistikker, produksjonsprognoser og næringsanalyser.

Fiskeridirektoratet skal gjennomføre revideringen av skaldyrforskriften. Fiskeridirektoratet skal bidra til å sikre en koordinert forvaltning av skjellnæringen.

KVALITETSKONTROLL

Mål

Fiskeridirektoratet skal sikre at forbrukere i inn- og utland får sunn sjømat av riktig kvalitet produsert av norsk og innført råstoff. Direktoratet skal medvirke til en best mulig markedsadgang for norsk sjømat, og til at Norges renommé som leverandør av sjømat som kvalitetsprodukt opprettholdes. Samtidig skal Fiskeridirektoratets regionkontorer og Fiskeridirektoratets laboratorievirksomhet sørge for at næringen kan møte kravene om dokumentasjon av kvaliteten på sjømat overfor forbrukere i inn- og utland.

Resultater 1998-99

Overgangen til det nye systemet med fravær av veterinær grensekontroll mellom Norge og EU, har i hovedsak gått bra ved eksport av sjømat til EU. Det som har vært av overgangsproblemer synes nå å være et tilbakelagt stadium. Fiskeridirektoratet etablerer 19 grensekontrollstasjoner for å kontrollere fisk og fiskeprodukter som direktoratet har ansvar

for. Virksomheter som ønsker å importere fisk og fiskeprodukter direkte fra land utenfor EØS til eget anlegg, kan etablere såkalte kontrollsentra, som blir bemannet fra nærmeste grensekontrollstasjon når det foregår slik import. Medio 1999 hadde næringen ferdigstilt, eller under planlegging, om lag 80 slike kontrollsentra.

Som følge av revidert Vedlegg I i EØS-avtalen, er det gjort endringer i regelverket for kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a. Noen av endringene er også begrunnet i andre forhold, eksempelvis er sanksjonsapparatet styrket. Videre har Fiskeridirektoratet i samarbeid med Landbrukstilsynet utarbeidet forskrift om fôrvarer til fisk som trådte i kraft 1. mars 1999.

Ny forskrift om fiskemel, fiskeolje mv. trådte i kraft 29. mars 1999. Som følge av at Fiskeridirektoratet overtar kontrollansvaret fra Sildemelkontrollen, er det gjort endringer i forskrift om gebyr for kontrollverkets tjenester.

I tillegg til den tradisjonelle virksomhetskontrollen ved anlegg og ved landing av fisk, har godkjenning og revisjon av virksomhetenes egenkontrollsystem fortsatt i 1998 og 1999. Det har vært gjennomført revisjon ved de fleste tilvirkningsanleggene.

Innsatsen til Fiskeridirektoratet er dreiet mot industri- og markedsleddet. Fra 1997 til 1998 økte andelen ressurser til kontroll av kvalitet og helse fra 49 pst. til 65 pst., mens andelen for ressurskontroll sank fra 51 pst. til 35 pst. av den samlede kontrollinnsatsen.

Fiskeridirektoratet anvender begrepet "oppgradert godkjenning" for å bekrefte at anlegg og fartøy helt ut fyller de nye forskriftskravene på bakgrunn av EØS-avtalen med hensyn til bygningsmessige og hygieniske forhold, og krav til vannkvalitet og tilstedeværelse av et egenkontrollsystem. Målsettingen for 1998 var at 20 pst. av tilvirkningsanleggene og 10 pst. av fartøyene skulle ha fått "oppgradert godkjenning" innen utgangen av året etter revisjon av egenkontrollen. Til tross for direktoratets økte satsing mot industrien, har den standardheving industrien har gjennomført, ikke vært tilstrekkelig til at målet ble nådd. Status per 1. januar 1999 var at 8,3 pst. av tilvirkningsanleggene og 1 pst. av fartøyene hadde oppnådd "oppgradert godkjenning".

Som ledd i regjeringens satsing Et enklere Norge, har Fiskeridirektoratet til vurdering hvordan dokumentasjonskravene for egenkontroll ved små anlegg og enkle produksjonsprosesser kan gjøres mindre omfattende enn i dag.

Inspektører fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har i 1998 gjennomført kontroll av norske tilvirkningsanlegg i samarbeid med Fiskeridirektoratet, for å påse at Norge oppfyller krav i henhold til EØS-avtalen. Etter avsluttede inspeksjoner har Fiskeridirektoratet fått frister på 2 og 6 måneder med å komme med tilbakemelding til ESA på hvilke tiltak direktoratet har iverksatt for å imøtekomme de mangler ESA har påpekt.

Det er iverksatt et overvåkingsprogram for skjell som tilfredsstiller internasjonale krav. Fiskeridirektoratet har utarbeidet instruks for distriktskontorenes tilsyn med dette området, for å sikre et helhetlig nasjonalt tilsyn med skjellomsetningen, i tråd med EUs regelverk.

Direktoratet har hatt et utstrakt samarbeid med andre lands kontrollmyndigheter for å lette markedsadgangen for norsk sjømat. Det er sluttforhandlet en tilleggsprotokoll til den bilaterale handelsavtalen mellom Norge og Ukraina om sertifisering av forsendelser med fisk, og avtalen er trådt i kraft. Fiskeridirektoratet har også startet arbeidet med bilateral avtale med Latvia vedrørende handel med fisk og fiskevarer. Utkast til avtale med brasilianske myndigheter på hygiene-, veterinær- og kvalitetsområdet for å lette og sikre adgangen til Brasil for norsk fisk og fiskevarer, er fortsatt under drøfting, men forventes undertegnet høsten 1999. Intensjonsavtalen (MoU) mellom Fiskeridirektoratet og amerikanske myndigheter er fortsatt til behandling hos Food and Drug Administration. For øvrig har Fiskeridirektoratet også påbegynt arbeidet med å få adgang for norsk laks til New Zealand.

For å øke tilliten til det norske kontrollsystemet, er det arrangert studieturer i Norge for andre lands kontrollmyndigheter, blant annet representanter for russiske og polske veterinærmyndigheter.

Det er oppnådd enighet om utforming av omforente sunnhets- og veterinærattester ved handel med sjømat med en rekke land, blant annet Russland, Ukraina, Polen, Slovakia, Ungarn, Romania og Bulgaria, Tyrkia, Saudi Arabia, Egypt og for spansk-talende land utenfor EU.

Det har så langt vært liten aktivitet overfor asiatiske land. Grunnet kapasitetsproblemer har direktoratet måttet prioritere arbeidet overfor andre land der en har hatt konkrete problemer. Det er imidlertid etablert kontakt med Kina og det planlegges en workshop i Kina høsten 1999.

Fiskeridirektoratet har arbeidet aktivt innenfor Codex Alimentarius ved deltakelse i arbeidet i Codex-kommisjonen og i Codex-komiteene for kontroll og sertifisering ved internasjonal handel, og i komiteen for analysemetoder og prøvetaking. Norge har formannskapet i, og er vertsland for, Codex Alimentarius sin komite for fisk og fiskeprodukter. Den 23. sesjon i Codex' komite for fisk og fiskeprodukter (CCFFP) ble arrangert av Fiskeridirektoratet i Bergen i juni 1998 med deltakelse fra 42 land. Den 24. sesjon i 2000 er lagt til Ålesund og forberedelsene har pågått i lengre tid.

Arbeidet med Fiskeridirektoratets miljødatabase (kartlegging av forekomster av fremmedstoffer i de ulike fiskeslagene) viser lavere nivåer av samtlige fremmedstoffer det er analysert for, enn de maksimumsgrenser som er fastsatt av Codex Alimentarius og helsemyndighetene i de enkelte land. Flere nye fiskearter er analysert og resultater for spormetaller, klorerte organiske forbindelser og radioaktiv cesium er lagt inn i databasen. I 1999 arbeides det med prøvetaking og analyse av sild, blåkveite, kolmule, lodde og øyepål. Ved årets utgang forventes det at miljødatabasen inneholder resultater for et tyvetalls av de kommersielt viktigste fiskeslagene.

Som en oppfølging av EUs rådsdirektiv 96/23/EC, iverksatte Fiskeridirektoratet fra 1. juli 1998 en plan for overvåking av eventuelle forekomster av rester av veterinærpreparater og andre fremmedstoffer i oppdrettsfisk. Analysearbeidet pågår nå og viser betryggende lave eller ikke påviste nivåer for PCB/DDT, tungmetaller, kjemoterapeutika og utvalgte lusemidler.

Fiskeridirektoratets laboratorier deltar i nasjonale og internasjonale sammenlignende laboratorieprøvinger for å sikre og dokumentere analysemetodenes pålitelighet. Fremdriften følger planen om at innen utgangen av 1999 skal samtlige av Fiskeridirektoratet laboratorier ha oppnådd akkreditering og arbeide i henhold til standardene NS-EN 45001 og ISO/IEC Guide 25.

Prioriteringer for 2000

Det nye importkontrollsystemet som følger av den utvidede EØS-avtalen, revidert Vedlegg I (veterinær grensekontroll), vil bli utviklet videre. Direktoratet vil videreføre arbeidet med å ferdigstille de grensekontrollstasjonene som direktoratet har ansvar for, og forbedre systemet for importkontroll ved grensekontrollstasjoner og tilsluttede kontrollsenter. Blant annet vil tilstrekkelig datastøtte og nødvendige opplæringstiltak bli prioritert. Arbeidet med tilpasninger av forskrifter, instruksjoner og rundskriv vil bli videreført.

Overvåkingsprogrammet på skjell vil bli videreført og tilpasset det antall lokaliteter som en vekst av skjellnæringen krever. Videre vil ajourføring av forskrifter og regelverk bli prioritert sammen med nødvendig regional kompetanseheving. En vil videre ta sikte på drøfting av rutiner for gjennomføring av biologiske testmetoder for algegifter og finansieringen av dette arbeidet.

Antall prøver under overvåkingsprogrammet for eventuelle fremmedstoffer i oppdrettsfisk vil bli øket for å tilpasses kvantumsveksten i oppdrettsnæringen. Videre vil ajourføring av forskrifter og instruksjoner bli prioritert.

Den nye forskriften om fiskemel, -olje mv. gir Fiskeridirektoratet tilsynsansvar for nye områder. Direktoratet vil foreta tilsyn og kontroll med virksomheter som tidligere hørte inn under Sildemelkontrollens ansvarsområde. Etter en innkjøringsperiode, skal tilsynet i henhold til denne forskriften utføres på lik linje med Fiskeridirektoratets øvrige kontroll.

I løpet av 2000 skal resultater fra kartleggingen for samtlige fiskearter som inngår i datagrunnlaget i Miljødatabasen, foreligge. Resultatene skal publiseres i et populært format lignende det som benyttes i brosjyren "Fakta om fisk".

Arbeidet med revisjon av egenkontrollen skal fortsette i 2000. Direktoratet regner med å se endringer i egenkontrolldokumentasjonen hos anleggene på bakgrunn av nytt veiledningsmaterieil. Fiskeridirektoratet skal jobbe for å oppnå tidligere gitte resultatmål

vedrørende oppgradert godkjenning som gis etter forutgående revisjon av egenkontrollsystemet. Målet er at 80 pst. av anleggene og 50 pst. av fartøyene skal ha oppnådd oppgradert godkjenning innen utgangen av 2000.

Codex Alimentarius komite for fisk og fiskeprodukter vil arrangere sin 24. sesjon i Ålesund i juni 2000.

Fiskeridirektoratet legger høsten 1999 frem et utvalgsarbeid som belyser laboratoriestruktur og -funksjon i direktoratet. Innstillingen vil bli gjenstand for en bred organisasjonsmessig behandling i 1999 med sikte på en avklaring av laboratorienes arbeidsoppgaver og organisasjonsmodell i løpet av 2000.

BRUK AV KYSTSONEN

Mål

Fiskeridirektoratet skal arbeide for en balansert og bærekraftig utnyttelse av hav og kystsoner og sikre tilstrekkelige og gode arealer og utviklingsmuligheter for næringsutøvere.

Resultater 1998-99

Fiskeridirektoratets regionkontorer har deltatt i tilnærmet samtlige kommuneplanprosesser i kystkommunene det siste året. Deltakelse i utarbeidelse av fylkesdelplaner for kystsonen har vært prioritert, da slike planer vil legge føringer for utarbeidelse av de kommunale kystsonerplanene. For tiden foregår det et prosjektarbeid med slike planer i Troms, Sør-Trøndelag og Hordaland.

Fiskeridirektoratet har gitt faglige bidrag til St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk av kystsona. Regionkontorene deltok i de fylkesvise prosjektene vedrørende arealinformasjon på digitale kart (Arealis).

Fiskeridirektoratet har siden september 1998 deltatt i en arbeidsgruppe initiert av Statens kartverk for å utvikle et nytt hovedtema i Arealis - KYST.

Prioriteringer for 2000

Fiskeridirektoratet vil delta i oppfølgingen av St.meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk av kystsona, blant annet når det gjelder videre arbeid med marine verneområder og gjennomgang av eksisterende verneområder. Fiskeridirektoratet skal være aktiv deltaker i all kommunal kystsonerplanlegging.

Fylkesplanene legger føringer for utarbeidelse av de kommunale kystsonerplanene. Fiskeridirektoratet vil derfor prioritere dette arbeidet. Det er viktig å bygge opp kompetanse innen kystsonerplanlegging i hele etaten. Alt relevant personell i Fiskeridirektoratet skal gjennomføre kurs i kystsonerplanlegging. Det vil bli lagt til rette for å implementere bruken av tematiserte elektroniske kart i Fiskeridirektoratet og levere arealinformasjon til Arealis.

Fiskeridirektoratet vil samarbeide med Kystdirektoratet i saker vedrørende forvaltning og eierskap av statlig utbygde fiskerihavner.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten dekker lønns- og driftsutgifter ved Fiskeridirektoratet. Det fremmes forslag om å bevilge 248,8 mill. kroner på posten i 2000. Dette er en nominell økning på 10,3 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Det øremerkes 2 mill. kroner til oppfølging av Villaksutvalget og arbeidet knyttet til problemet med rømming og lakselus. Posten skal videre dekke kostnader knyttet til veterinær grensekontroll, en begrenset ordning med inspektører i fiskeflåten, bidrag til Statens strålevern for overvåking av radioaktivitet i fisk og i det marine miljøet, og kostnader knyttet til norsk-russisk samarbeid om forvaltning og kontroll på fiskerisektoren.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten gjelder årlig utskifting av edb-utstyr. Bevilgningsforslaget innebærer en økning på 700 000 kroner fra 1999, begrunnet med at Fiskeridirektoratets driftspost da skal dekke tilsvarende mindre av slike kostnader. Det fremmes forslag om å bevilge 1,5 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4030 INNTEKTER (jf. kap. 1030)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Oppdragsinntekter	1 826		10
02	Salg av registre, diverse tjenester	71	80	80
03	Inntekter Fiskets Gang	222	290	300
04	Fangstinntekter overvåkingsprogrammet	866		10
06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	600	550	560
07	Inntekter ved laboratoriene	1 902	2 600	2 670
08	Gebyr akvakultursøknader	4 057	2 300	2 360
09	Gebyr Merkeregisteret	2 801	3 300	3 390
10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	19 227	20 000	22 160
11	Avgift fiskeførkontroll	3 905	1 600	1 665
12	Gebyr ervervstillatelse	85	2 350	2 420
14	Refusjoner			10
	Sum kap. 4030	35 562	33 070	35 635

Post 01 Oppdragsinntekter

På denne posten blir det ført inntekter fra blant annet oppdrag for Kystoppsynet, regnskapsgodtgjørelser, edb-tjenester og diverse refusjoner fra andre statsetater. Det knytter seg stor usikkerhet til inntektsoverslaget for denne type oppdragsvirksomhet, og det blir kun budsjettet med 10 000 kroner i 2000.

Post 02 Salg av registre, diverse tjenester

Under denne posten blir inntektene ved salg av Merkeregisteret, edb-tjenester og salg av fiskebruksregister budsjettet. Det fremmes forslag om å bevilge 80 000 kroner på posten i 2000.

Post 03 Inntekter Fiskets Gang

Posten gjelder abonnements- og annonseinntekter fra Fiskets Gang. Det fremmes forslag om å bevilge 300 000 kroner på posten i 2000.

Post 04 Fangstinntekter overvåkingsprogrammet

Det knytter seg stor usikkerhet til inntektsgrunnlaget fra overvåkingsprogrammet, og det blir derfor kun budsjettet med 10 000 kroner i 2000.

Post 06 Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet

Posten gjelder inntekter fra tvangsmulkt for ulovlig oppdrettsvirksomhet. Inntektene varierer fra år til år avhengig av utviklingen i saksmassen, klagebehandling og rettsoppgjør. Det fremmes forslag om å bevilge 560 000 kroner på posten i 2000.

Post 07 Inntekter ved laboratoriene

Posten gjelder inntekter ved Kontrollverkets sentrallaboratorium og distriktslaboratoriene. Det fremmes forslag om å bevilge 2,67 mill. kroner på posten i 2000.

Post 08 Gebyr akvakultursøknader

Posten gjelder gebyr ved behandling av akvakultursøknader. Det fremmes forslag om å bevilge 2,36 mill. kroner på posten i 2000.

Post 09 Gebyr Merkeregisteret

Posten gjelder gebyr for innføring i Merkeregisteret. Det fremmes forslag om å bevilge 3,39 mill. kroner på posten i 2000.

Post 10 Gebyr Kontrollverkets tjenester

Gebyrene er direkte knyttet til den utøvende kvalitetskontrollen. Fiskeridepartementet har vedtatt en ny forskrift om fiskemel, fiskeolje mv., og endringer i forskrift om gebyr for kontrollverkets tjenester. Fiskeridirektoratet er kontrollorgan for de forhold som forskriften omfatter. Direktoratets utgifter dekkes inn gjennom gebyrer, og post 10 får som følge av dette en økning på 1,6 mill. kroner i forhold til 1999. I tillegg kommer prisjustering. Det fremmes forslag om å bevilge 22,16 mill. kroner på posten i 2000.

Post 11 Avgift fiskefôrkontroll

Det fremmes forslag om å bevilge 1,665 mill. kroner på posten i 2000.

Post 12 Gebyr ervervstillatelse

Posten ble opprettet i 1998. Det fremmes forslag om å bevilge 2,42 mill. kroner på posten i 2000.

Post 14 Refusjoner

Posten gjelder refusjoner fra andre statsinstitusjoner. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1040 TIL GJENNOMFØRING AV FISKERIAVTALEN

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
70	Tilskudd til støtte av fiskeriene mm, <i>kan overføres</i>	82 212	105 000	
	Sum kap. 1040	82 212	105 000	

Innledning

Kapitlet dekker utgifter som følger av de offentlige støtteordningene til fiskerinæringen, med unntak av ordninger som hører inn under andre departementer.

Mål

Hovedformålet med Hovedavtalen av 1964 mellom staten og Norges Fiskarlag er å bidra til at fiskerne får en inntekt på linje med andre yrkesgrupper, og å støtte tiltak som kan medvirke til en effektivisering av fisket, slik at fiskerinæringen gradvis kan gjøres selv bærende og uavhengig av støtte.

Resultater 1998-99

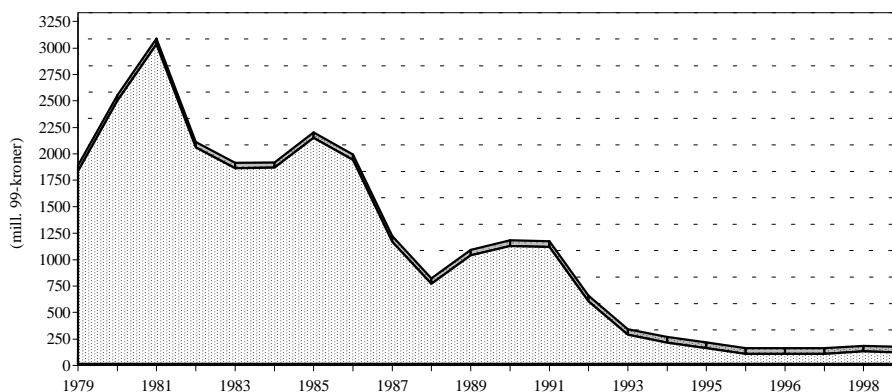
Fiskerinæringen er i dag selv bærende, men det er stor variasjon i lønnsomhet mellom ulike flåtegrupper. Flåtestruktur og sesongvariasjoner gjør at enkelte fartøy i perioder har problemer med å drive lønnsomt. Som følge av dette har en valgt å opprettholde ordningene med føringstilskudd, garantilott og lineegnetilskudd. Ordningene bidrar til å styrke fartøyenes lønnsomhet ved at det under gitte vilkår gis tilskudd til driften.

Det ble i avtalene for 1998 og 1999 avsatt midler til kondemnering fordi en ønsket å stimulere til å trekke kapasitet ut av flåten. Det ble også avsatt et reservebeløp hvor det blant annet er brukt midler til støtte av selfangst.

I 1998 ble det bevilget 115 mill. kroner på støtteavtalen for fiskerinæringen. Forbruket var på 82,2 mill. kroner, og gjenstående midler ble overført til 1999. Bevilgningen for 1999 er på 105 mill. kroner. Det er flere årsaker til at det blir overført beløp fra bevilgningsåret til året etter. Etterhvert som støttebeløpet er blitt redusert, er imidlertid overføringsbeløpene redusert.

Figuren under viser tilskudd til fiskeriene i perioden 1979 til 1999 (i 1999-kroner).

Årlig støtte til fiskeriene 1979 - 1999

Midler bevilget over fiskeriavtalen i 1999 er fordelt på seks hovedområder. Av bevilgningen på 105 mill. kroner går 31 mill. kroner til føringstilskudd, 24 mill. kroner til garantilott, 18 mill. kroner til kondemneringstilskudd, 13 mill. kroner til lineegnesentraler, 5 mill. kroner til fiskeforsøk og rettledningstjeneste og 20 mill. kroner til reservebeløp. Av reservebeløpet er 13 mill. kroner avsatt til gjennomføring av selfangsten i 1999. Når det gjelder garantilott, ble det i tillegg stilt til disposisjon udisponerte midler fra tidligere år. Samlet utgjør disponibel bevilgning til garantilott i 1999 28 mill. kroner. Ordningen med

tilskudd til kondemnering administreres av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). Tabellen under viser utbetalt, overført og bevilget beløp fordelt på de ulike tiltakene under hovedgruppene.

	Forbruk 1998	Overført til 1999	Støtte 1999
			(i 1000 kr)
<i>Strukturtiltak mv</i>		25 000	18 000
Strukturtiltak fiskeflåten, kondemnering . . .			18 000
<i>Inntektsgivende tiltak</i>	33 776	17 291	31 000
Føringstilskudd	33 067	17 127	31 000
Særskilt støtte krabbe	709		
Særskilt støtte kystbrisling		164	
<i>Sosiale ordninger</i>	17 200	10 800	18 000
Garantilott	17 200	10 800	18 000
<i>Andre tiltak</i>	31 237	18 925	38 000
Reserve		3 329	20 000
Lineegnesentraler	12 982	2 900	13 000
Selfangst	7 556	2 444	
Fiskeforsøk og veiledning		5 000	5 000
Diverse	10 699	5 252	
Sum post 70	82 213	72 016	105 000

Post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene mm, kan overføres

Tilskuddsramme for 2000 vil bli fremmet gjennom en egen proposisjon høsten 1999, etter at det eventuelt er ført forhandlinger mellom staten og Norges Fiskarlag.

KAP. 1050 DIVERSE FISKERIFORMÅL

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	1 500	2 500	2 500
73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	13 975	12 000	13 000
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	598	1 810	1 860
78	DNA-register for vågehval	2 000	4 000	4 000
79	Informasjon ressursforvaltning	1 002	2 500	2 500
	Sum kap. 1050	19 075	22 810	23 860

Kapitlet omfatter tilskuddsordninger under Fiskeridepartementet. Det blir gitt tilskudd til Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, Erstatninger, DNA-register for vågehval og Informasjon ressursforvaltning over dette kapitlet. I tillegg omfatter kapitlet tilskudd til drift av velferdsstasjoner for fiskere, jf. post 71 Sosiale tiltak.

KVINNERETTEDE OG KOMPETANSEHEVENDE TILTAK (jf. post 73)

Rekruttering av ungdom, styrking av kompetanse og høyere kvinndeltakelse i alle ledd er grunnleggende forutsetninger for økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen, og dermed for utvikling av kystdistriktene som attraktive bo- og arbeidsplasser både for kvinner og menn.

Tilskuddet til kvinnerettede og kompetansehevende tiltak forvaltes av Fiskerinæringens kvinneutvalg (FKU) og Fiskerinæringens felles kompetansestyre (FFK). FKU er et utvalg underlagt Fiskeridepartementet, mens FFK er et eget styre med representanter fra de største nærings- og arbeidslivsorganisasjonene knyttet til fiskerinæringen. Sekretariatene til FFK og FKU er samlokalisert i Tromsø.

Fiskeridepartementet ser det som hensiktsmessig med en sterkere integrasjon av sekretariatene til FFK og FKU, og vil legge dette til grunn for tildeling av midler til ordningene med kompetanse- og kvinnerettede tiltak for 2000. En slik samordning må

blant annet sees på bakgrunn av at de to sekretariatene for en del dekker samme type av tiltak, blant annet rekruttering og kompetanse, og i forhold til mer effektiv utnyttelse av personell. Etter departementets oppfatning er det også behov for å vurdere spørsmålet om en samordning eller sammenslåing av FFK og FKU, og Fiskeridepartementet vil ta initiativ til å drøfte dette spørsmålet med næringen.

KVINNERETTEDE TILTAK

Mål

Målet med ordningen er å styrke kvinners situasjon i fiskerinæringen og i fiskeriavhengige kystsamfunn, og legge grunnlaget for kvinners innflytelse og deltakelse. Viktige delmål er å stimulere flere kvinner til å velge fiskerirelatert utdanning og yrke, styrke kvinners mulighet til å få lederposisjoner i næringen og stimulere til etablering av egne fiskerirettede bedrifter.

Resultater 1998-99

I løpet av 1998 og 1999 har 132 jenter i Nordland, Troms og Finnmark i alderstrinnet 14-15 år fått kjennskap til fiskerinæringen gjennom deltakelse på en ukes jenteleir. Evaluering viser at flere jenter ser på fiskeri som et mulig utdannings- og yrkesalternativ etter gjennomført leir. Selv om andelen jenter som søker fiskerifaglig utdanning på videregående nivå fortsatt er lav, er det en økning i antall jenter som velger høyere fiskeriutdanning. Det ser også ut som at andelen jenter i nyere stillingskategorier i fiskeribedrifter er økende.

Det er gjennomført datakurs spesielt tilpasset kvinner i fiskeindustribedrifter i Hordaland og Rogaland, blant annet for å motivere til videre utvikling og formell utdanning ved bruk av IKT. 50 kvinner fra 8 bedrifter deltok på de innledende kursene og 12 av dem fortsatte med en kvalitetsstyringsmodul tilrettelagt for fjernundervisning. Det er også gjennomført andre etterutdanningskurs for kvinner i fiskeindustrien, blant annet desentralisert utdanning på mellomledernivå.

Etablererprosjektet ble satt i gang for å styrke kvinners muligheter som etablerere i fiskerinæringen. Det ble blant annet foretatt en kartlegging av kvinner som er bedriftsetablerere i næringen og av hvilke behov kvinner i målområdet hadde. Skjelletablering ble utpekt som ett av satsingsområdene i prosjektet, og kvinner fra fire fylker har deltatt på skjellkurs som gir kompetanse til å søke konsesjon. En evaluering viser at mange av deltakerne ønsker å etablere egen bedrift og skape arbeidsplasser i distriktene, enten i mindre målestokk eller som større bedriftsetableringer. Hele 16 av de 20 kvinnene som deltok har nå søkt skjellkonsesjon. Kvinner som bedriftsetablerere har blitt spesielt markert i Distriktskvinnenes år i 1999.

Prioriteringer for 2000

Rekruttering av jenter til formell utdanning og til arbeid i fiskerinæringen vil bli høyt prioritert. Kvinneutvalget og kompetansestyret samfinansierer et rekrutteringsprogram, som også vil bli videreført.

Etablererprosjektet vil bli videreført i samarbeid med Statens nærings- og distriktutviklingsfond, med vekt på videreforedling og utvikling av nye produkter og på å få kvinner med i utviklingen innenfor nye arter i oppdrett.

Det er en utfordring å få flere kvinner til å ta del i utviklingen av fremtidens fiskeribedrifter, og å få bedrifter og bransjeorganisasjoner til å arbeide for økt likestilling. Det må derfor tilrettelegges for at flere kvinner kan ta del i gode etterutdanningstilbud i fiskerinæringen og i større grad gis muligheter til å ta del i ledende posisjoner.

Gjennom ordningene med kvinnerettede og kompetansehevede tiltak drives det et strategisk og målrettet arbeid med rekruttering, likestilling og kompetanseheving i fiskerinæringen. Strategiene tilpasses de nye utfordringene næringen står overfor, som blant annet er skissert i St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Sekretariatene i FFK og FKU er faglige rådgivere for Fiskeridepartementet i rekrutterings-, likestillings- og kompetansespørsmål. Innsatsen koordineres med andre

departementers innsats for å oppnå en optimal utnyttelse av de samlede statlige virkemidlene på områdene.

KOMPETANSEHEVENDE TILTAK

Mål

Målet med ordningen er å heve kompetansenivået i fiskerinæringen og bidra til at kompetanseutvikling tas i bruk som et reelt virkemiddel for å styrke norsk fiskerinærings konkurranseevne nasjonalt og internasjonalt, og generelt bidra til å øke næringens lønnsomhet og evne til omstilling og utvikling.

Viktige delmål er å rekruttere ungdom til utdanning og arbeid i næringen, å legge til rette for etter- og videreutdanning tilpasset næringens behov og å fungere som et koordinerende ledd mellom næringen, forvaltningen og det øvrige virkemiddelapparatet.

Resultater 1998-99

Tabellen under gir en oversikt over tildelte prosjektmidler i 1998 fordelt på områder.

Prioriterte områder	Fiske/ fangst	Fiske- industri	Akva- kultur	Fiske- handler	Felles	Totalt
Rekruttering	83 000		161 000	150 000	1 575 500	1 969 500
Fagopplæring	480 269	1 236 876	892 110	142 500		2 571 755
Lederutvikling	100 000	300 370				400 370
Nyskaping		120 000				120 000
Andre	15 000	101 000			294 080	410 080
Totalt ant. kroner	678 269	1 758 246	1 053 110	292 500	1 869 580	5 651 705
Prosentvis andel	12 pst.	31 pst.	19 pst.	5 pst.	33 pst.	100 pst.

De fleste prosjektene samfinansieres med næringen og andre tilskuddsytere. Den totale ressursinnsatsen på området er dermed betydelig høyere enn Fiskeridepartementets innsats.

Området rekruttering og informasjon prioriteres blant annet gjennom et felles rekrutteringsprogram for FFK og FKU. FFK har både gjennom dette programmet og ellers i perioden hatt utstrakt kontakt med skoler og næringsliv, og drevet et systematisk informasjonsarbeid gjennom blant annet deltakelse på messer og informasjonsmøter, kurs og seminarer, og gjennom utarbeidelse og utsendelse av ulike typer informasjonsmaterieil. Til skolene har det spesielt vært satsset på utarbeidelse og distribusjon av inspirasjons- og idématerieil rettet mot lærere, og undervisningsmaterieil rettet mot de ulike trinn i skolen. Entreprenørskap i skolen har vært et satsingsområde for regjeringen. Det ble derfor arrangert en landsdekkende fiskerirettet konferanse om entreprenørskap i skolen.

Antall elever som velger fiskerifag i den videregående skolen er opprettholdt på et relativt stabilt nivå.

Innen fagopplæring er det størst aktivitet i fiskeindustrien når det gjelder gjennomføring av § 20-kurs/fagopplæring for voksne. Det er også god aktivitet innen akvakulturfaget på dette området, mens det er problematisk å få innarbeidet § 20-kurs i fiskeflåten. Det er derfor i løpet av 1998 utarbeidet et opplegg med modulbaserte kurs innenfor fagbrev for fiske og fangst. Totalt var det per april 1999 om lag 380 lærlinger i fiskerifag, og i perioden 1998-1999 er det avlagt om lag 360 fagprøver i fiskerifagene.

FFK har etablert et formelt nettverkssamarbeid mellom de 20 opplæringskontorene i fiskerifag. Det har i denne sammenheng vært arrangert fagsamlinger og møter.

Prioriteringer for 2000

Områdene rekruttering, fagopplæring, lederutvikling og nyskappingsprosjekter vil fortsatt være hovedsatsingsområdene for FFK. Rådgivning og informasjon er det viktigste virkemiddelet i dette arbeidet.

Rekrutteringsarbeidet vil bli høyt prioritert og styrket i år 2000. Arbeidet med entreprenørskap i skolen videreføres som en del av rekrutteringssatsingen. Innenfor rekrutteringsprogrammet vil en satse spesielt på å øke antall søkere til fiskerifaglig utdanning på alle nivå.

Det vil også bli lagt vekt på å få frem næringens behov for kompetanse og rekruttering med sikte på å få grunnutdanning og etterutdanning mer tilpasset næringens behov.

DNA-REGISTER FOR VÅGEHVAL (jf. post 78)

Norge vil høsten 1999 fremme et nytt forslag overfor Konvensjonene om internasjonal handel med truede dyre- og plantearter (CITES) om nedlisting av vågehval. Denne vil bli behandlet på konvensjonens neste møte i Nairobi i april 2000.

Et sentralt element i det forslaget som vil bli lagt frem, vil være etableringen av et DNA-register som dekker all fangst av vågehval fra og med 1997 og deler av fangsten fra 1996. Et slikt register vil kunne sikre kontroll med eventuell eksport av produkter av vågehval, og det vil være et nyttig redskap for å avklare om hvalkjøttet på markedet stammer fra lovlig norsk fangst eller om det kommer fra uregulert fangst. Prøvene som ble tatt under hvalfangsten 1996, er analysert av Rettsmedisinsk institutt. For analyse av de opparbeidede prøvene fra sesongene 1997, 1998 og 1999, og for prøver fra sesongene 2000-2002 inngås det høsten 1999 kontrakt med laboratorium.

INFORMASJON RESSURSFORVALTNING (jf. post 79)

Informasjonsprogrammet arbeider for å gjøre kunnskap om norsk ressursforvaltning, herunder spesielt forvaltningen av sjøpattedyr, tilgjengelig for allmennheten. Arbeidet baserer sin argumentasjon på et vitenskapelig grunnlag.

Mål

Informasjonsarbeidet vil bli innrettet mot CITES-møtet i år 2000. For øvrig vil det langsiktige arbeidet for å skape større forståelse for norske prinsipper for forvaltning av sjøpattedyr og marine arter fortsette. Det vil bli arbeidet for å unngå boikottaksjoner og lovgivning rettet mot Norges forvaltning av marine ressurser, herunder spesielt vågehval og sel. Informasjonskampanjen skal arbeide for at vitenskapelige data og kunnskap om norsk ressursforvaltning blir gjort tilgjengelig for beslutningstakere og publikum. Forvaltning av sjøpattedyr må ses i sammenheng med den øvrige ressursforvaltningen der økosystemtilnærming og balansert utnyttelse er bærende prinsipper. Den langsiktige strategien er derfor å arbeide innenfor globale miljøprosesser der vern og bærekraftig bruk er bærende prinsipper for forvaltning av naturressursene.

Resultater 1998-99

Aksjonene mot norsk hvalfangst i 1999 viser at det fortsatt er behov for høy innsats i informasjonsarbeidet om norsk ressursforvaltning. Den allmenne kunnskapen om norsk ressursforvaltning er ofte preget av påstander fra verneorganisasjonene som ikke er basert på et vitenskapelig grunnlag.

For å skape en motvekt til feilinformasjon, har Fiskeridepartementet hatt et nært samarbeid med Norges Fiskarlag og Høge Nord Alliansen i arbeidet for å vinne forståelse for en bærekraftig ressursforvaltning, spesielt når det gjelder hval og sel. Det er også gitt støtte til miljøkonferansen i Trondheim.

Fiskeridepartementet har i 1999 engasjert vitenskapelige rådgivere i forbindelse med informasjonsarbeidet.

Prioriteringer for 2000

Arbeidet for å skape forståelse for en rasjonell utnyttelse av marine ressurser må videreføres. I 2000 vil forberedelsene til neste partsmøte i CITES kreve økt innsats knyttet til arbeidet med å få nedlistet vågehval. Det er økende aktivitet rettet mot fiskeriforvaltningen generelt, der ulike fiskearter og særlig sjøpattedyr på ikke-vitenskapelig grunnlag utpekes som truede, med oppfordring om forbrukerboikott. Denne aktiviteten vil øke, og vil kreve motaktivitet for å sikre at opinionen fortsatt blir informert om våre prinsipper for å utnytte marine ressurser generelt, slik at det på sikt skapes en større aksept for norsk ressursforvaltning.

Samarbeidet med organisasjonene vil fortsatt stå sentralt i dette arbeidet. Det vil i tillegg være aktuelt å støtte eventuelle andre tiltak som kan bidra til å spre kunnskap og informasjon om norsk ressursforvaltning.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 71 Sosiale tiltak, kan overføres

Midlene på posten går til å delfinansiere velferdsstasjoner for fiskere drevet av Norges Fiskarlag, Den Indre Sjømannsmisjon og Norsk sjømannsforbund. Det fremmes forslag om å bevilge 2,5 mill. kroner på posten i 2000. Dette er en videreføring på samme nominelle nivå som i vedtatt budsjett 1999.

Post 73 Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, kan overføres

Det fremmes forslag om å bevilge 13 mill. kroner til ordningene under posten Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak i 2000. Dette er en nominell økning på 1 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen rettes primært mot rekrutteringsarbeid.

Post 74 Erstatninger, kan overføres

Ordningen skal dekke forskudd på erstatninger ved skade på fiskeredskaper, erstatninger med hjemmel i petroleumsloven kap. VI, kompensasjon ved ilandføring av skrot som ikke kommer fra oljeindustrien og tap av fiskefelt. Det fremmes forslag om å bevilge 1,86 mill. kroner på posten i 2000.

Post 78 DNA-register for vågehval

Bevilgningen går til opprettelse av et DNA-register for vågehval. Bevilgningen på posten ble i revidert budsjett 1999 redusert fra 4 mill. kroner til 3 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Det fremmes forslag om å bevilge 4 mill. kroner på posten i 2000.

Post 79 Informasjon ressursforvaltning

Det fremmes forslag om å bevilge 2,5 mill. kroner på posten i 2000. Dette er en videreføring på samme nivå som i 1999.

KAP. 2415 STATENS NÆRINGS- OG DISTRIKTSUTVIKLINGSFOND, FISKERI- OG ANDRE REGIONALPOLITISKE TILTAK

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
70	Tilskudd til kontrahering, <i>kan overføres</i>	75 372	50 000	
72	Tilskudd til fornyelse og kapasitets- tilpasning i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>			50 000
73	Rentestøtte stønadslån	2 848	2 500	2 000
Sum kap. 2415		78 220	52 500	52 000

Innledning

Statens Fiskarbank ble 1. januar 1997 integrert i Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND). SND ble dermed et virkemiddelapparat for hele fiskerinæringen. I tillegg til at Statens Fiskarbanks virkemidler er videreført i SND, kan landsdekkende og distriktsrettede låneordninger over Kommunal- og regionaldepartementets og Nærings- og handelsdepartementets budsjett som administreres av SND, nå også nyttes overfor fiskeflåten i tråd med fiskeripolitiske retningslinjer. Ordningen med tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning som finansieres over Fiskeridepartementets budsjett, administreres av SND.

Det overordnede målet for de fiskeripolitiske virkemidlene som kanaliseres gjennom SND er å skape en bærekraftig og lønnsom fiskeri- og havbruksnæring, og gjennom dette bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, sikre trygge og gode arbeidsplasser og øke næringens lønnssevne. Fiskeridepartementet ser det som viktig at SND prioriterer innovasjon og markedsorientering av fiskeri- og havbruksnæringen, herunder også skjellnæringen. SND utarbeidet i 1998 sin strategi for utviklingen av en lønnsom skjellnæring. SND mener at det eksisterer et markedsmessig potensiale for norske skjell i Europa. SND vil medvirke til en forsiktig oppbygging av næringen ved hjelp av sine ordinære midler, og påpeker spesielt behovet skjellnæringen har for risikoavlastning.

Fiskeridepartementet fastsetter årlig overordnede fiskeripolitiske retningslinjer om virkemiddelbruken overfor fiskeri- og havbruksnæringen forvaltet av SND, fylkeskommunene og kommunene. Retningslinjene, som sist ble revidert 7. april 1999, skal sikre at midlene fordeles slik at de på best mulig måte fremmer den ønskede utviklingen av næringens struktur og kapasitet.

TILSKUDD TIL FORNYELSE OG KAPASITETSTILPASNING I FISKEFLÅTEN (jf. post 72)

Mål

Fra og med 1999 er det innført en ny tilskuddsordning for fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. Ordningen inneholder elementer både fra den tidligere ordningen med tilskudd til kontrahering og ordningen med kondemneringstilskudd. Formålet er å kombinere kapasitetstilpasning med en fornyelse og strukturtilpasning av fiskeflåten slik at det skapes et bedre grunnlag for lønnsomme enheter i flåten. Stimulering til fornyelse i fiskeflåten kan bidra til at fiskeflåten i større grad blir i stand til å møte utfordringene med hensyn til høye driftskostnader, økte miljø- og kvalitetskrav og muligheten for utnyttelse av biprodukter. I tillegg er fornyelse av fiskeflåten viktig for å bedre rekrutteringen av kvalifisert og motivert arbeidskraft. Det vil også bli lagt vekt på hensynet til en tilpasning mellom fangstkapasitet og tilgjengelige ressurser innenfor de ulike fartøygruppene.

Resultater 1998-99

Det ble bevilget 50 mill. kroner til ordningen i 1999. I tillegg ble det bevilget 18 mill. kroner til kondemnering av fiskefartøy over kap. 1040 Til gjennomføring av fiskeriantalen. Restmidler fra den tidligere ordningen med tilskudd til kontrahering er overført til den nye ordningen i 1999. Det er for tidlig å rapportere på resultater og erfaringer fra ordningen siden den har virket i så kort tid.

Prioriteringer for 2000

Den kombinerte støtteordningen skal stimulere til fornyelse av fiskeflåten, samtidig som hensynet til totalkapasiteten blir ivaretatt. Ordningen gjelder fra og med 1999 og består av følgende elementer:

- Støtte til fartøyeiere som tar sine fartøyer permanent ut av fiske (ren kondemnering).
- Støtte til fartøyeiere som tar sine fartøyer permanent ut av fiske, men som tar sikte på å drive fiske videre med et annet fartøy som vil innebære en betydelig fornyelse eller standardheving i forhold til det fartøyet det søkes om kondemneringstilskudd for (kombinert kondemnering).
- Støtte til fiskere som bygger nytt fartøy.

Tildeling av tilskudd skjer i tråd med Forskrift for tildeling av tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i den norske fiskeflåten 1999, av 3. mai 1999. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) kan gi tilsagn om tilskudd innenfor bevilgningen avsatt på Fiskeridepartementets budsjett. Fordeling og prioriteringen av midlene skjer i henhold til Fiskeridepartementets overordnede fiskeripolitiske retningslinjer om virkemiddelbruken overfor fiskeri- og havbruksnæringen forvaltet av SND, fylkeskommunene og kommunene. SND vil være ansvarlig for den konkrete søknadsbehandlingen og tilskuddsforvaltningen

basert på disse retningslinjer fra Fiskeridepartementet. Retningslinjene er utformet blant annet med utgangspunkt i erfaringene fra kondemneringsordningen som gjaldt før 1999.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 72 Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten, *kan overføres*

For 1999 ble det bevilget 50 mill. kroner over post 72 Tilskudd til flåtefornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten. I tillegg ble det bevilget 18 mill. kroner til kondemneringsordningen over kap. 1040 Til gjennomføring av fiskeriavtalen, post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene mm.

Det fremmes forslag om å bevilge 50 mill. kroner på posten i 2000. Dette innebærer en videreføring av bevilgningsnivået i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Post 73 Rentestøtte stønadslån

Det fremmes forslag om å bevilge 2 mill. kroner på posten i 2000.

Programkategori 16.60 Kystforvaltning

Kategori 16.60 Kystforvaltning fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
1060	Kystadministrasjon (jf. kap. 4060)	130 440	139 300	140 830	1,1
1064	Havnetjenesten (jf. kap. 4064) . .	185 356	192 000	202 000	5,2
1065	Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)	198 209	195 600	197 000	0,7
1066	Lostjenesten (jf. kap. 4066)	337 760	326 500	333 600	2,2
1067	Trafikksentraler (jf. kap. 4067) . .	53 165	58 150	33 010	-43,2
1070	Elektroniske navigasjons- hjelpemidler (jf. kap. 4070)	27 204	32 970	33 900	2,8
	Sum 16.60 Kystforvaltning	932 134	944 520	940 340	-0,4

Kategori 16.60 Kystforvaltning fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endring 1999/2000
01-20	Driftsutgifter	622 579	623 610	630 280	1,1
21-23	Andre driftsutgifter	40			
30-49	Nybygg, anlegg	233 348	229 400	213 160	-7,1
60-69	Overføringer til kommuner	21 078	25 000	30 000	20,0
70-89	Overføringer til private	55 089	66 510	66 900	0,6
	Sum 16.60 Kystforvaltning	932 134	944 520	940 340	-0,4

Innledning

Programkategori 16.60 omfatter drift, vedlikehold og investeringer for Kystverket og de elektroniske navigasjonssystemer som forvaltes av Fiskeridepartementet. I kategorien inngår også tilskuddet til Redningselskapet.

Et godt utbygd transportnett er av vesentlig betydning for næringslivets konkurransevne, verdiskaping og sysselsetting. Med hovedtyngden av befolkningen og næringslivet lokalisert nær kysten er sjøtransporten viktig i denne sammenheng.

Havnene er bindeledd mellom sjøtrafikken og landtrafikken. God tilknytning til havnene, både landverts og sjøverts, er nødvendig for at havnene skal fylle funksjonen som knutepunkter i transportkorridorer.

Sjøtransport har en dominerende rolle i utenriks godstransport, og står ved innførsel for om lag 75 pst. (målt i tonnkm) og ved utførsel for om lag 95 pst. av transportarbeidet på norsk område. Utenriks sjøtransport har vist en jevn vekst de senere årene.

Innenriks står sjøtransporten for om lag 35 pst. av transportarbeidet (tonnkm) eksklusive transport av olje og gass, og 53 pst. av transportarbeidet inklusive transport av olje og gass. Sjøtransportens andel, eksklusive olje og gass, har vist en svakt nedadgående tendens de senere årene.

Sjøtransport står for en meget liten andel (om lag 1 pst.) av den innenlandske persontransporten. Som andel av kollektivtransporten står båttransport (ferger, hurtigbåter mv.) for om lag 5 pst. av transportarbeidet (passasjerkm) og vel 8 pst. av transporterte passasjerer. I mange regioner og lokalsamfunn er båtforbindelser meget viktige. Det samme gjelder passasjertrafikk med utenlandsferger. Omfanget av persontransporten til sjøs har holdt seg forholdsvis konstant over en lengre periode.

I tillegg til den kommersielle skipsfarten er det stor trafikk av fiskefartøy, særlig på Vestlandet og i Nord-Norge.

Kystverket

Kystverket er et ordinært forvaltningsorgan underlagt Fiskeridepartementet, med ansvar for utbygging, drift og vedlikehold av fiskerihavner, farleder, fyr og merkeinstallasjoner, lostjenester og trafikksentraltjenester. Kystverket består av Kystdirektoratet sentralt og fem distriktskontorer med underliggende operative enheter.

Virksomheten omfatter:

- forvaltningsoppgaver i tilknytning til lover og regelverk for havner, farleder og losplikt
- tjenesteyting i form av lostjenester, trafikksentraltjenester og fyrtjenester
- produksjonsoppgaver gjennom utbygging og vedlikehold av infrastruktur for sjøtransport og fiskerihavner.

NOU 1999:5 Det nye Kystverket har vært på høring med frist for merknader 14. juni 1999. Fiskeridepartementet har nå til vurdering Kystverkets virksomhet og hvordan den fremtidige organisering og tilknytningsform bør være for å ivareta Kystverkets oppgaver på en best mulig måte.

Mål og utfordringer

Fiskeridepartementets overordnede mål for virksomheten under programkategori 16.60 er å ivareta sikkerheten og fremkommeligheten i norske farvann og havner. Etablering, drift og vedlikehold av maritim infrastruktur og tjenester inngår som sentrale oppgaver i realiseringen av havne- og farvannspolitikken.

Velfungerende havner og god infrastruktur for sjøtransport er av vesentlig betydning for effektiviteten i transportsystemet. Fiskeridepartementet ser det som meget viktig at næringslivet har et transporttilbud som kan bidra til å styrke dets konkurranseevne. Dette er også en forutsetning for sysselsetting og økt verdiskaping i kystnæringene.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 32 (1995-96) Om grunnlaget for samferdselspolitikken ble det strategiske grunnlaget for samferdselspolitikken i årene fremover trukket opp. Dette er fulgt opp med St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport, hvor det blant annet er lagt vekt på følgende utfordringer:

- Redusere næringslivets transportkostnader og styrke sjøtransporten gjennom utvikling av effektive havner, bedre tilknytningen mellom havnene og det landbaserte transportnettets og arbeide for at havnene sikres tilstrekkelige arealer i samspill med lokale myndigheter.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping i fiskerinæringen gjennom utbygging og vedlikehold av fiskerihavner.
- Øke sikkerheten og bedre fremkommeligheten til sjøs gjennom utbedring av farleder og oppmerking av disse.

Nasjonal transportplan skal etter planen legges frem for Stortinget våren 2000. I planen vil det være viktig å se de ulike transportsektorene i sammenheng. I den forbindelse vil sjøtransportens tilknytning til de øvrige transportformer være et moment.

Økonomistyring og -forvaltning i Kystverket

Det er de senere år avdekket mangler ved økonomistyringen i Kystverket. Dette gjelder spesielt manglende rutiner for avstemming og kontroll av regnskapet. I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (1996-97) for Fiskeridepartementet ble det vedtatt opprettet en stilling som økonomidirektør i Kystdirektoratet. Stillingen ble besatt i 1998, og en egen økonomiavdeling ble opprettet. Det er etablert et økonomiprojekt som omfatter installering av ny og år 2000-sikker versjon av økonomisystemet, utarbeidelse av rutiner og retningslinjer i henhold til økonomireglementets krav, innføring av konsernkontoordningen mv.

Det er nedlagt et stort arbeid både i økonomiprojektet og i forbindelse med oppfølgingen av Riksrevisjonens antegnelser vedrørende manglende avstemminger mv., jf. blant annet Dokument nr. 1 (1994-95) og Dokument nr. 1 (1995-96). Det gjenstår fremdeles et betydelig arbeid før det er etablert tilfredsstillende rutiner. Dette arbeidet skal

fortsatt gis høy prioritet i Kystdirektoratet, og det vil bli fulgt nøye opp av Fiskeridepartementet.

I budsjettet for 1999 ble Kystdirektoratet tildelt 4,4 mill. kroner øremerket til styrking av økonomi- og planfunksjonen i Kystdirektoratet og kostnader knyttet til meldings- og informasjonssystemet. Midlene ble brukt til innføring av nytt økonomisystem, forbedring av planfunksjonen, stillinger i den nye økonomiavdelingen og til meldings- og informasjonfunksjonen. Midlene er videreført i budsjettet for 2000, og vil i hovedsak bli brukt til styrking av økonomi- og planfunksjonen i Kystdirektoratet.

Havnetjenesten

Effektive og trygge fiskerihavner er en forutsetning for verdiskapingen i fiskerinæringen, og dermed også for bosettingen langs store deler av kysten. Satsingen på utbygging av fiskerihavner og infrastruktur skal bidra til bedre logistikk-løsninger og redusere kostnadene forbundet med avstanden til markedene, og slik legge til rette for næringslivet i distriktene, jf. St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring. Kystverket står for utdyping og molobygging i fiskerihavner. Videre forvalter Kystverket en tilskuddsordning for utbygging av kommunale anlegg i fiskerihavner.

Det er i dag et stort behov for modernisering og opprusting av eksisterende farleder og fiskerihavner. Behovet er knyttet både til utdypingsarbeid og molobygging. Behovet for tilrettelegging av komplette havner med gode fortøyningsmuligheter og tilfredsstillende infrastruktur er også stort.

Farledsnett med tilstrekkelig dybde, bredde og manøvreringsrom er nødvendig for tilfredsstillende fremkommelighet og sikkerhet til sjøs. Kystverket utbedrer både trafikk- og fiskerileder langs kysten.

Utvikling i retning av større fartøy, både når det gjelder fiskefartøy og passasjer- og godsfartøy, har gjort at seilingsløp og leder etterhvert ikke alltid har tilstrekkelig dybde og bredde.

I St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport blir det for perioden 1998-2001 lagt til grunn en økonomisk ramme på om lag 854 mill. kroner til utbygging og vedlikehold av fiskerihavner og farleder, med hovedvekt på fiskerihavner. Det foreslås bevilget 202 mill. kroner til havnetjenesten i 2000. Med dette er det totalt bevilget 596 mill. kroner til havnetjenesten i perioden 1998-2000, noe som tilsvarer om lag 70 pst. av planrammen for 1998-2001.

Fyrtjenesten

Fyr og merker er en viktig del av infrastrukturen for sjøtransport langs norskekysten. Under fyrtjenesten ligger drift og vedlikehold av og nyinvesteringer i fyr, lykter og lanterner.

I St.meld. nr. 46 (1996-97) blir det for perioden 1998-2001 lagt til grunn en økonomisk ramme på om lag 833 mill. kroner til drift, vedlikehold og investeringer i fyr og merker. Det foreslås bevilget 197 mill. kroner til fyrtjenesten i 2000. Med dette er det totalt bevilget 584,555 mill. kroner til fyrtjenesten i perioden 1998-2000, noe som tilsvarer om lag 70 pst. av planrammen for perioden 1998-2001.

I tråd med St.meld. nr. 46 (1996-97) vil det i 2000 bli lagt vekt på vedlikehold av fyr, lykter og faste merker. God standard på vedlikeholdet er viktig for å ivareta sikkerheten og fremkommeligheten til sjøs. Det er fremdeles et betydelig vedlikeholdsbehov i fyrtjenesten.

Lostjenesten

Kystverket tilbyr lostjenester til fartøy som enten er pliktig til eller som frivillig velger å benytte los. Ved innførsel og utførsel av varer forestår sjøtransporten 95 pst. av transportarbeidet (tonnkm) på norsk område. Størstedelen av denne trafikken er pliktig til å benytte los. Det er en målsetting å gi denne gruppen og øvrige fartøy som benytter los, et dekkende og kvalitativt godt tilbud av lostjenester.

Losgebyret skal dekke utgiftene til lostjenesten. I St.meld. nr. 46 (1996-97) er det lagt opp til at losaktiviteten kan økes ut over det som inngår i den økonomiske rammen for

perioden når den dekkes av tilsvarende økte inntekter fra losgebyrene. Stortinget har ved behandlingen av St. prp. nr. 5 (1998-99) Forslag om tilleggsbevilgning på kap. 1066 Lostjenesten og inndekning av inntektsbortfall på kap. 4067 Trafikksentraler i statsbudsjettet for 1998, sluttet seg til forslaget om at budsjettunderskuddet for lostjenesten i 1998 skal dekkes inn over perioden 1999-2001, jf. Innst. S. nr. 57 (1998-99).

Trafikksentraler

Det er i dag tre trafikksentraler i operativ drift, Horten i Vestfold, Brevik i Telemark og Fedje i Hordaland. Det er en målsetting at trafikksentralene skal bidra til sikkerheten i de aktuelle farvann ved å drive en effektiv trafikkovervåking og -veiledning.

Arbeidet med trafikksentralen på Kvitsøy vil bli videreført med sikte på ferdigstilling i 2001.

Elektroniske navigasjonshjelpemidler

Forsvarets tele- og datatjeneste står for drift og videreutvikling av navigasjonssystemer knyttet til Loran-C, som er et sivilt radionavigasjonssystem. Systemet brukes i tillegg til satellittsystemer som det amerikanske Global Positioning System (GPS). Gjennom samarbeidsorganet Det nordvest-europeiske Loran-C systemet (NELS), et samarbeid mellom Norge, Danmark, Tyskland, Nederland, Frankrike og Irland, utvikles og drives et felles europeisk radionavigasjonssystem.

Det er behov for økt satsing på dette området, blant annet knyttet til de forpliktelsene Norge har påtatt seg gjennom utvikling av et felleseuropeisk radionavigasjonssystem gjennom NELS-samarbeidet, til videre utvikling av det norske kontrollsenet i Bø i Vesterålen og til mer generell norsk navigasjonspolitik.

Status på området

Havnetjenesten

I forbindelse med høststormene i 1997 oppstod det store moloskader og forverring av tidligere oppståtte skader, særlig i Finnmark. Reparasjonsarbeidene forventes ferdigstilt i 1999. Reparasjon av moloskader og forsert fremdrift ved enkelte igangværende anlegg har hatt konsekvenser for den øvrige anleggsvirksomheten i 1998, herunder aktiviteten på nyanlegg.

For å sikre en effektiv utnyttelse av Kystverkets mannskap og materiell er det også for 2000 lagt vekt på å ferdigstille igangværende anlegg fremfor å starte opp nye.

I forbindelse med revidert budsjett 1999 vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner til økte fiskerihavneinvesteringer under havnetjenesten, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999.

Fyrtjenesten

Det er fortsatt et stort vedlikeholdsbehov på mange fyrbygninger, fyrinstallasjoner og merkesystemet. En av årsakene til dette er at anleggene og installasjonene er utsatt for store påkjenninger og slitasje, samtidig som det kun er mulig å utføre vedlikehold deler av året. Det akkumulerte vedlikeholdsbehovet i fyrtjenesten er forårsaket av at drift og slokningsberedskap har vært prioritert fremfor vedlikehold, samtidig som det er gjennomført moderniseringsplaner som har gitt bedre tjenester for brukere og effektivisering av egen drift. Det er også tatt i bruk elektroteknisk materiell som gir mer stabil drift, men som samtidig har kortere levetid enn tidligere tiders utstyr.

I henhold til Nasjonal verneplan for fyrstasjoner er 84 fyrstasjoner og 5 tåkeklokkeanlegg fredet eller varslet fredet etter kulturminneloven.

Lostjenesten

Utenriks sjøtransport har vist en jevn vekst de senere årene. Veksten i skipstrafikken på norsk område gjenspeiles også i økningen i antall losoppdrag, som har vist en jevn stigning de senere årene.

Våren 1999 la Fiskeridepartementet frem St.meld. nr. 47 (1998-99) Om evaluering av losplikt- og losgebyrsystemet, der det er foretatt en evaluering av de nye reglene som ble innført med virkning fra 1. mai 1995. Fiskeridepartementet ønsker å vurdere nærmere flere sider ved det nye systemet med tanke på mulige endringer. Stortingets behandling av St.meld. nr. 47 (1998-99) vil også ha betydning for hvordan denne saken skal følges opp.

Trafikksentraler

Trafikksentralen for Oslofjorden i Horten har vært i drift siden høsten 1998. Seilingsforskriftene trådte i kraft 1. januar 1999, og sentralen var dermed formelt i operativ drift fra samme dato. Arbeidet med å oppgradere utstyr og systemer ved trafikksentralen i Brevik er videreført i 1999. Trafikksentralen på Kvitsøy i Rogaland er nå under bygging, og skal etter planen være ferdigstilt og i operativ drift i 2001.

Elektroniske navigasjonshjelpemidler

Avviklingen av Decca-stasjonene er fullført i region Trøndelag, mens avviklingen av stasjonene i regionene Sør/Vestlandet og Nord-Norge er delvis utført.

Det permanente kontrollsenteret for Loran-C i Brest i Frankrike ble satt i operativ drift 1. juli 1999, til erstatning for det midlertidige kontrollsenteret i Bø i Vesterålen. Muligheten for å bygge om stasjonen i Bø til et permanent kontrollsenter for Loran-C skal imidlertid utredes nærmere. I forbindelse med revidert budsjett 1999 bevilget Stortinget 500 000 kroner til en slik utredning, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Et permanent kontrollsenter i Bø vil være avgjørende for et eventuelt norsk-russisk navigasjonssamarbeid i Barentshavet, og vil i tillegg kunne inngå i Eurofix systemet. Eurofix er navnet på et prosjekt som vil gjøre det mulig å bruke Loran-C systemet til å sende ut korreksjonsdata for det amerikanske Global Positioning System (GPS).

Norkring planlegger oppstart av radiodekning i Barentshavet fra fjerde kvartal 2000. Det vises til nærmere omtale under kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler.

KAP. 1060 KYSTADMINISTRASJON (jf. kap. 4060)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Vedtatt		
		Regnskap 1998	budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	79 051	78 900	80 430
47	Innkjøp av EDB-utstyr, <i>kan overføres</i>	1 389	2 400	2 400
70	Tilskudd Redningssselskapet	50 000	58 000	58 000
Sum kap. 1060		130 440	139 300	140 830

Innledning

Kapitlet dekker kostnadene for administrativt personell i Kystdirektoratet og ved fem distriktskontor. I tillegg dekkes et mindre antall administrative stillinger direkte over de enkelte fagkapitlene. Kap. 1060 omfatter også statens tilskudd til Redningssselskapet. Den operative virksomheten til Kystverket blir budsjettetert og omtalt under kapitlene 1064, 1065, 1066 og 1067.

Mål

Kystdirektoratet skal utøve sin virksomhet slik at hovedutfordringene innenfor regjeringens politikk for havner og infrastruktur for sjøtransport kan møtes mest mulig effektivt. Dette forutsetter blant annet en organisering som gir god utnyttelse av de ressursene Kystverket disponerer og tilfredsstillende rutiner for etatens økonomiforvaltning. Ressursbruken må innrettes slik at Kystverket mest mulig effektivt kan drive planlegging, koordinering, oppfølging og kontroll med infrastruktur-utbygging og operative tjenester, og forvaltningsoppgaver i henhold til havne- og farvannsloven og losloven med forskrifter.

Hovedutfordringene er å styrke sjøtransporten gjennom å øke sikkerheten og fremkommeligheten i norske farvann og gjennom utvikling av effektive havner, og legge til rette for økt verdiskaping i fiskerinæringen. I denne sammenheng er det et mål å videreutvikle plan- og analyseverktøy for å ivareta pålagte oppgaver knyttet til transport- og samfunnsplanlegging.

Resultater 1998-99

I 1998 ble det utarbeidet en forskrift om trafikkentraler og bruk av farvannene i Oslofjorden og tilstøtende områder. Forskriften trådte i kraft 1. januar 1999.

I tilknytning til arbeidet med nasjonal transportplan har de fire transportetatene Vegvesenet, Luftfartsverket, Jernbaneverket og Kystverket utarbeidet et felles tverrsektorielt Nasjonalt utfordringsdokument. Dette dokumentet skal bidra til å skape en offentlig debatt og åpenhet rundt de prioriteringene som skal foretas i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan. Det har også vært utarbeidet fylkesvise utfordringsdokumenter, der de fire transportetatene har deltatt, som skal bidra til debatt om prioriteringene i tilknytning til Nasjonal transportplan i de respektive fylkene.

Norsk lovgivning er nå tilpasset bestemmelsene i rådsdirektiv 93/75/EØF om fartøyer som fører farlig eller forurensende last. Enkelte forskriftsbestemmelser vil imidlertid ikke tre i kraft før Kystdirektoratet har utviklet et datafakssystem som kan motta slike anløps- og avgangsmeldinger som rådsdirektivet krever. Dette systemet forventes å være i operativ drift i løpet av høsten 1999.

Prioriteringer for 2000

Kystdirektoratet skal i 2000 jobbe videre med å styrke økonomifunksjonen og økonomistyringen i Kystverket. Det vil bli arbeidet for å etablere disse funksjonene på et høyt nivå. Departementet vil ha en tett oppfølging av direktoratet og sørge for at alle nødvendige tiltak iverksettes.

Det skal legges vekt på å redusere usikkerhet knyttet til fremdrift og kostnader for investeringsprosjekter gjennom bedre planlegging.

Det er lagt opp til å videreutvikle datafakssystemet til en koordinert meldings- og informasjonsfunksjon (M&I). Formålet med dette er å muliggjøre en samordning og rasjonalisering av gjeldende forskrifter om anløps- og avgangsmeldinger for sjøtransport i norske farvann.

Nasjonal transportplan skal legges frem for Stortinget våren 2000. En betydelig del av planleggings- og utredningskapasiteten i både Fiskeridepartementet og Kystdirektoratet vil være rettet inn mot dette arbeidet. Som en oppfølging av Stortingets behandling av Nasjonal transportplan skal det utarbeides sektorvise handlingsprogram.

Den nye trafikkentralen på Kvitsøy skal være operativ i 2001, og i den sammenheng vil det måtte utarbeides seilingsregler og forskrifter om meldeplikt mv.

Kystverket vil fortsette arbeidet med deltakelse i kommunale og fylkeskommunale planoppgaver som berører de interessene Kystverket skal ivareta i kystsonen generelt. Det samme gjelder i forhold til miljøforvaltningens verneplanlegging og andre etaters løpende sektorplanlegging.

NSSR - REDNINGSSSELKAPET (jf. post 70)

Norsk Selskab til Skibbrudnes Redning (NSSR, Redningsselskapet) er en landsdekkende humanitær organisasjon. Under søke- og redningsoppdrag står redningsskøytene under operativ ledelse av en lokal redningssentral eller en av hovedredningssentralene. Alle endringer i stasjonering og disponering av redningsskøytene skjer i samarbeid med hovedredningssentralene.

Mål

Redningsselskapets primære formål er å redde liv og verdier på sjøen og å opprettholde og utføre rednings- og hjelpetjenester langs norskekysten og i tilgrensende havområder.

Redningsselskapet skal også drive opplysende og forebyggende arbeid for å bedre sikkerheten for sjøfarende. Redningsselskapets arbeid innen det ulykkesforebyggende arbeidet er i hovedsak konsentrert om Redningsselskapets KystPatrolje, sjø- og miljøvettkurs og frivillige lokale sjøkorps.

Resultater 1998-99

Redningsselskapets aktivitetsregnskap for 1998 viser et overskudd eller en tilført egenkapital på 8,2 mill. kroner, slik at selskapets totale egenkapital per 31. desember 1998 var 167,4 mill. kroner. Samlet gjeld var 134,2 mill. kroner. Det statlige rammetilskuddet over Fiskeridepartementets budsjett utgjorde 14,5 pst. av Redningsselskapets samlede inntekter i 1998, og 36,5 pst. av brutto disponible inntekter til formål. I 1998 ble det investert 53,1 mill. kroner i nyanskaffelser og modernisering av redningsskøyte. Redningsselskapet har i 1998 og 1999 anskaffet to store hurtiggående redningsskøyter, ett mindre hurtiggående fartøy som i første omgang skal stasjoneres i indre Oslofjord og to 32 fots båter beregnet for sjøredningskorps. En eldre skøyte er tatt ut av drift og solgt.

Redningsselskapet hadde i 1998 28 redningsskøyter i døgkontinuerlig beredskap, mens fire fartøyer er bemannet av frivillige sjøredningskorps. Redningsselskapet leverte 180 378 fartøytimer i beredskap for søk og redning fra de fast bemannede fartøyene. I tillegg kommer beredskapen som ytes gjennom de frivillige sjøredningskorpene. Redningsskøyte hadde 945 driftstimer i forbindelse med redningsoppdrag og søk på utkall fra redningsentraler. I tillegg kommer oppdrag hvor skøyte er kalt opp direkte og medgått tid til assistanse av fartøyer. I 1998 ble 150 personer reddet og 69 fartøyer berget av redningsskøyte. 50 pst. av alle fartøyer det ble søkt etter var fritidsbåter.

Utdrag av Redningsselskapets aktivitetsstatistikk

	Gj snitt siste 5 år	1997	1998
Reddede personer	79	68	150
Bergede fartøy	63	92	69
Assisterte personer	7 591	8 491	12 442
Assisterte fartøy	2 022	2 630	2 093
Søk	179	229	145
Dykkeroppdrag	1 206	1 351	1 470
Syketransporter	61	69	87
Brannslukking			12

Innenfor det forebyggende arbeidet har redningsskøyte i 1998 brukt 731 timer til øvelser, og 997 timer til demonstrasjoner. I tillegg var et fartøy i fire uker med på "Trygg Sommer-kampanjen", der det i et tyvetalls havner ble drevet forebyggende opplysningsarbeid. For å forenkle sjøvettreglene har Redningsselskapet utarbeidet seks råd til fritidsbåteiere. Rådene danner grunnlaget for selskapets kampanje for bedre sikkerhet om bord og i forhold til ferdsel til sjøs.

Opprusting av skøytestasjonene til enhetlig standard fortsetter, samtidig som det arbeides med å disponere fartøyene mer fleksibelt og bedre tilpasset aktivitet og behov for tilstedeværelse langs kysten.

Prioriteringer for 2000

Redningsselskapet vil fortsette det ulykkesforebyggende arbeidet gjennom områdene Redningsselskapets KystPatrolje, sjø- og miljøvettopplæring, frivillige sjøredningskorps og sjø- og miljøvettkurs i skolen.

Generell sikkerhetsopplæring for besetningene vil bli prioritert også i 2000, og opplæring i livreddende førstehjelp vil bli utvidet.

Redningsselskapet vil videreutvikle konseptet med flerbrukerskøyte som omfatter brannslukking, oljevern, førstehjelp og andre oppgaver som kan løses fra redningsskøyte.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn og godtgjørelser for ansatte i Kystdirektoratet og en del av de ansatte ved distriktskontorene. Videre skal bevilgningen på posten dekke det meste av driftsmidlene til personell og annen virksomhet under kap. 1060 Kystadministrasjon. Utgifter til reiser mv. for personell under dette kapitlet, som er knyttet til spesielle prosjekter eller oppdrag, blir dekket over de respektive fagkapitler på Kystverkets budsjett.

Det fremmes forslag om å bevilge 80,43 mill. kroner på posten i 2000.

Post 47 Innkjøp av EDB-utstyr, kan overføres

Posten dekker utgifter til anskaffelse og oppgradering av programvare og utstyr. Normalt vedlikehold og andre driftsutgifter blir dekket over driftspostene på de respektive kapitlene. I forbindelse med store utviklingsprosjekter som for eksempel bygging av trafikksentraler, vil datainvesteringene bli belastet de respektive investeringspostene.

Det fremmes forslag om å bevilge 2,4 mill. kroner på posten i 2000.

Post 70 Tilskudd Redningsselskapet

Det fremmes forslag om å bevilge 58 mill. kroner i tilskudd til Redningsselskapet i 2000. Dette er en nominell videreføring i forholdt til vedtatt budsjett for 1999.

KAP. 4060 INNTEKTER (jf. kap. 1060)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Vedtatt	Forslag
		1998	budsjett 1999	2000
01	Salg av fyr- og merkelister	97	40	45
07	Refusjoner	1 781	10	10
Sum kap. 4060		1 878	50	55

Post 01 Salg av fyr- og merkelister

På denne posten føres inntektene fra salg av fyr- og merkelister. Det fremmes forslag om å bevilge 45 000 kroner på posten i 2000.

Post 07 Refusjoner

På denne posten føres inntekter fra oppdrag, salg av materiell mv. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1064 HAVNETJENESTEN (jf. kap. 4064)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
30	Fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 33, 45 og 60	133 172	130 000	134 500
33	Farleder, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 45 og 60	31 106	37 000	30 000
45	(Ny) Vedlikehold av fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 33 og 60			7 500
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 33 og 45	21 078	25 000	30 000
	Sum kap. 1064	185 356	192 000	202 000

Innledning

Kapitlet dekker utgiftene til planlegging, prosjektering og utbygging, og dessuten forvaltning, drift og vedlikehold av fiskerihavner og farleder. Videre bevilges tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak over dette kapitlet.

Utbygging av fiskerihavneanlegg skjer i henhold til de kriterier og prosesser som er trukket opp i St.meld. nr. 46 (1996-97) Havner og infrastruktur for sjøtransport og St.meld. nr. 44 (1992-93) Om fiskerihavnepolitikken. Det blir med utgangspunkt i kommunale og fylkeskommunale fiskerihavneplaner foretatt en samlet prioritering mellom ulike prosjekter og tiltak. Kystverket bidrar med faglig kompetanse og ressurser i planprosessene lokalt og regionalt. Som et virkemiddel for å sikre tilfredsstillende prosesser og resultater ved utarbeidelse av kommunale og fylkeskommunale fiskerihavneplaner, blant annet med lokalt forankret prioritering, vil kapitlet bli benyttet til utbetaling av plantilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

Stortinget har ved behandlingen av St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet for 1999 bedt om at det blir foretatt en inndeling av post 30 Fiskerihavneanlegg i en post for investeringer og en post for drift og vedlikehold, jf. Budsjett-innst. S. nr. 13 (1998-99), romertallsvedtak IX, og Innst. S. nr. 236 (1998-99). Fiskeridepartementet har i forslag til budsjett for 2000 foretatt en inndeling av post 30 i en post for investeringer, post 30 Fiskerihavneanlegg, og en post for drift og vedlikehold, post 45 Vedlikehold av fiskerihavneanlegg, slik Stortinget har bedt om. Fordelingen av bevilgningsnivået mellom post 30 og post 45 vil kunne variere betydelig fra år til år, avhengig av nivået på moloreparasjoner etc.

Fiskeridepartementet legger til grunn følgende kriterier for inndeling av prosjekter i henholdsvis investeringsprosjekter og vedlikeholdsprosjekter:

- Et fiskerihavneprosjekt blir klassifisert som et investeringsprosjekt når havna for eksempel får en større dybde enn hva tidligere har vært tilfelle, og ved bygging av ny molo eller ved forlenging av eksisterende molo.
- Et fiskerihavneprosjekt blir klassifisert som et vedlikeholdsprosjekt når havna for eksempel rustes opp til tidligere dybdeforhold og ved moloreparasjoner.

Budsjettforslaget under kap. 1064 Havnetjenesten er utformet i tråd med dette.

Mål

Gode og effektive fiskerihavner er en forutsetning for verdiskapingen i fiskerinæringen. Fiskerihavnene dekker tradisjonelt både lossing av fangst og lasting av ferdigprodukter ved mottak og bearbeidingsindustri, servicetiltak overfor fiskeflåten som eksempelvis reparasjoner, proviantering og bunkring, og behovet for trygge og rolige liggeplasser.

Hovedmålet med virksomheten under dette kapitlet er å sikre god fremkommelighet, høy sikkerhet og best mulig konkurransedyktighet for skipsfarten, fiskeflåten og tilknyttet næringsvirksomhet. Kystverket skal bidra til dette gjennom planlegging, utbygging og vedlikehold av fiskerihavner og farleder.

Viktige tiltak er å fjerne hindringer i trafikkerte farvann, sørge for tilstrekkelige dybdeforhold og sikre tilfredsstillende manøvreringsforhold i fiskerihavnene.

Statens ressurser skal bidra til en fiskerihavnestruktur som legger til rette for utvikling av en effektiv og bærekraftig fiskerinæring. I den sammenheng er det et siktemål å avhende ikke-næringsaktive fiskerihavner som er i statens eie.

Resultater 1998-99

Vedtatt budsjett 1998 var 121 mill. kroner på post 30 Fiskerihavneanlegg og 38 mill. kroner på post 33 Farleder. I forbindelse med salderingsproposisjonen for 1997 ble det gitt tillatelse til et merforbruk på 8,2 mill. kroner over post 30 i 1997 mot et tilsvarende mindreforbruk i 1998, jf. St. prp. nr. 25 (1997-98) Ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1997 og Innst. S. nr. 65 (1997-98). Ved behandlingen av revidert budsjett 1998 besluttet Stortinget at merforbruket i 1997 ikke skulle trekkes inn, og Stortinget bevilget ytterligere 5 mill. kroner på post 30, jf. St.prp. nr. 65 (1997-98) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1998 og Innst. S. nr. 252 (1997-98). Disponibel bevilgning på postene 30 og 33 var etter dette 165,6 mill. kroner i 1998, inklusive overføringer på 1,6 mill. kroner fra 1997 til 1998.

I 1998 ble det brukt 133,2 mill. kroner på post 30 Fiskerihavneanlegg og 31,1 mill. kroner på post 33 Farleder, til sammen 164,3 mill. kroner. Det ble utført arbeider på i alt 28 anlegg i 1998, herunder vedlikeholdsarbeid på 6 steder. Av det samlede antall anlegg var 3 farledsanlegg.

Bevilgningen i 1999 er 130 mill. kroner på post 30 Fiskerihavneanlegg og 37 mill. kroner på post 33 Farleder, til sammen 167 mill. kroner.

I forbindelse med revidert budsjett 1999 vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner til økte fiskerihavneinvesteringer over kap. 1064 Fiskerihavner, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Midlene vil bli benyttet i form av tilskudd til kommunale anlegg i fiskerihavner og moloarbeider i Geilevika. Skadene på Hasvik var større enn først antatt, og reparasjonsarbeidene tok derfor lenger tid enn forutsatt. Denne forsinkelsen, i kombinasjon med maskinproblemer vinteren 1998-1999, har gjort det nødvendig å sette moloarbeidene på Geilevika ut på entreprise.

Det er i 1999 planlagt å utføre arbeid på 24 anlegg. I tillegg kommer mindre vedlikeholdsarbeid og reparasjoner ved enkelte anlegg. Av det samlede antall anlegg er 2 farledsanlegg.

Erfaringsmessig kan usikkerhet ved kostnadsoverslag og anleggstekniske forhold medføre forskyvninger i oppstart og ferdigstilling av anlegg. Planleggingsarbeidet og forundersøkelser er styrket for å redusere slik usikkerhet.

Det er planlagt utbetalt om lag 36 mill. kroner over post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg i 1999.

Det ble i 1998 gjennomført betydelige moloreparasjoner som det har vært nødvendig å videreføre i 1999. Reparasjonsarbeidene på moloen i Hasvik ble sluttført i februar 1999, mens moloreparasjonene i Årviksand ventes sluttført høsten 1999.

Videre ble det i 1998 lagt opp til en forsert fremdrift ved enkelte igangværende anlegg. Dette har medført at flere anlegg ble ferdigstilt i 1998, blant annet gjelder dette Nordvågen og Brønnøysund.

Prioriteringer for 2000

Det er et stort behov for utbygging av fiskerihavner, først og fremst utdyping og molobygging i eksisterende havner. Utbyggingsbehovet forsterkes av strukturelle endringer. Det er blant annet en kontinuerlig endring i flåtestrukturen i retning av større fartøy, noe som medfører behov for større dybder i mange havner. Det er også behov for utbedring av farleder for å bedre både fremkommeligheten og sikkerheten. Det er også et betydelig etterslep i vedlikeholdet av fiskerihavner. Manglende vedlikehold har ført til at den investerte kapitalen ikke er blitt opprettholdt. I tillegg medfører gjensanding mange steder problemer med å benytte havnen for den eksisterende fiskeflåten.

Det er et mål å sikre en effektiv utnyttelse av anleggspark og mannskap innen havnetjenesten. Dette innebærer at utbyggingsaktiviteten blir konsentrert om færre prosjekter som blir drevet med større tempo. Det vil bli lagt vekt på å fullføre igangsatte prosjekter fremfor å starte opp nye. Blant annet er det lagt opp til at Risøyrenna (Nordland) kan bli ferdigstilt i 2000.

Fiskeridepartementet redegjorde i St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999 for at fiskerihavneprosjektet i Svartnes skal startes opp i 2000. Sommeren 1999 har det vært utført forundersøkelser og planlegging av fiskerihavn i Svartnes. Det meste av gravmassene er harde og utdypingsarbeidet krever kraftig anleggsutstyr. Kystverket oppgraderer nå et utdypingsapparat, slik at arbeidet i Svartnes kan starte opp i 2000.

Det skal settes av midler til å utføre et større antall mindre vedlikeholds- og reparasjonsarbeider. Det skal for øvrig holdes av midler ved budsjettårets begynnelse for å gi større mulighet til å utbedre akutte moloskader gjennom året, uten betydelige omprioriteringer.

I Nordland, Troms og Finnmark brukes fortsatt bunnkjettingsanlegg til fortøyning av fiskefartøy i en rekke havner. Det er en målsetting å erstatte de bunnkjettingsanlegg som i dag er i bruk med mer moderne fortøyningsinnretninger for fiskefartøy. I hovedsak vil dette være flytekaier. Inntil dagens bunnkjettingsanlegg er erstattet, vil det være behov for vedlikehold av de gjenværende anleggene.

For nærmere omtale av aktiviteten på kap. 1064 vises det til Kystdirektoratets disponeringsplan for 2000 (uttrykt vedlegg). Disponeringsplanen legger opp til at det i 2000 vil være i gang arbeid på 13 anlegg. Av det samlede antallet gjelder 3 prosjekter utbedring av farleder. Det kan imidlertid oppstå endringer i planene ut fra blant annet planmessige og anleggstekniske forhold. Dette gjelder både i forhold til oppstart av nyanlegg og fremdrift på igangværende anlegg.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 34 (1997-98) Om gjennomføring av et forprosjekt for skipstunnel gjennom Stadlandet, sluttet Stortinget seg til at det skal gjennomføres et forprosjekt. Regjeringen fikk tilslutning til at et slikt forprosjekt bør finansieres i fellesskap mellom staten og de fylkeskommunene som har søkt om midler til prosjektering av en skipstunnel, jf. Innst. S. nr. 214 (1997-98). Totale kostnader ved et forprosjekt er foreløpig anslått til 8 mill. kroner.

Departementet har i samarbeid med Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal fylkeskommuner og Selje kommune etablert en gruppe med medlemmer fra fylkeskommunene, kommunen og Kystverket, som på bakgrunn av foreliggende utredninger skal legge frem forslag om innhold i og omfanget av et forprosjekt for skipstunnel gjennom Stadlandet. Gruppens arbeid vil også danne grunnlag for en dialog med de berørte fylkeskommunene med hensyn til kostnadsdelingen mellom staten og fylkeskommunene. Forutsatt en avklaring av kostnadsdelingen, vil forprosjektet kunne startes opp i 2000.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 24 Redskapsforvaltningen, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, postene 30, 33, 45 og 60

Kystverkets redskapspark for havne- og farledstjenesten (Redskapsforvaltningen) skal som hovedprinsipp være selvfinansierende. Det blir ikke gitt særskilte bevilgninger på post 24 Redskapsforvaltningen. Tallene i tabellen nedenfor gir en oversikt over kostnadene forbundet med drift av Redskapsforvaltningen.

Ledig produksjonsutstyr med mannskap kan tilbys i det private markedet mot betaling i henhold til interne satser med påslag for administrative kostnader. Inntekter for å dekke påløpte kostnader godskrives Redskapsforvaltningen.

Redskapsforvaltningen skal til enhver tid sørge for å ha tilgjengelig det nødvendige utstyr for Kystverkets drift. Dette innebærer en løpende fornyelse av redskapsparken. Redskapsforvaltningen står de nærmeste årene overfor flere større investeringer i

slepebåter, lektre og enkelte utdypingsapparater. Dette er investeringer som er nødvendige for å erstatte eller oppgradere materiell.

(i 1000 kr)

	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
Driftsinntekter (inkl overføringer fra tidligere år)	89 535	85 000	94 000
Driftsutgifter			
Lønn	21 406	22 000	22 000
Drift	30 363	26 000	28 000
Vedlikehold	23 171	16 000	18 000
Investeringer	14 595	21 000	26 000
Bevilgningsbehov for post 24	0	0	0

Post 30 Fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, postene 24, 33, 45 og 60

Bevilgningen på posten går med til å dekke utgifter til planlegging og utbygging av fiskerihavner. I tillegg dekker posten utgifter til forskning og utvikling, utredninger og samarbeid med forsknings- og utredningsinstitusjoner knyttet til de enkelte prosjekter.

Det fremmes forslag om å bevilge 134,5 mill. kroner på posten i 2000.

Post 33 Farleder, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, postene 24, 30, 45 og 60

Midlene på posten dekker utgifter til planlegging, utdyping og utbedring av farledene. Ved større utbedringer dekkes også utgifter til oppmerking over denne posten.

Det fremmes forslag om å bevilge 30 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 (Ny) Vedlikehold av fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064 postene 24, 30, 33 og 60

Posten dekker utgifter til vedlikehold av fiskerihavner. Det fremmes forslag om å bevilge 7,5 mill. kroner på posten i 2000.

Post 60 Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, postene 24, 30, 33 og 45

Bevilgningen på post 60 går til delfinansiering og planlegging av kommunale anlegg i fiskerihavner. Normalt blir det bevilget 35-50 pst. i tilskudd til anleggene, men det kan i særlige tilfeller bevilges mer. Tilsagnene blir gitt etter søknad fra kommunene.

Anleggene omfatter i hovedsak kaier for lastning og lossing av fangst og redskaper, i tillegg til rene liggekaier for fiskeflåten. Havneutbygginger er ofte så kapitalkrevende at de ikke kan gjennomføres uten statlig støtte. Felles statlig og kommunal finansiering skal bidra til å gjøre havnene mer komplette og effektive for fiskefartøyene.

Det blir over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, kap. 551 post 51 Tilrettelegging for næringsutvikling, blant annet gitt støtte til havneutbygging. Det kan over denne posten gis støtte til kaianlegg i forbindelse med tilrettelegging av kommunale næringsarealer og kommunale trafikk- og almenningsskaier med regional betydning.

I forbindelse med behandlingen av revidert budsjett 1999 bevilget Stortinget en tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner på posten, øremerket økte fiskerihavneinvesteringer, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999.

Det fremmes forslag om å bevilge 30 mill. kroner på post 60 i 2000.

KAP. 4064 INNTEKTER (jf. kap. 1064)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
07	Refusjoner	1 927	10	10
	Sum kap. 4064	1 927	10	10

Post 07 Refusjoner

Posten gjelder inntekter fra ekstern oppdragsvirksomhet som kommuner og andre leier inn Kystverket for å utføre.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1065 FYRTJENESTEN (jf. kap. 4065)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	180 754	180 600	182 000
30	Nyanlegg, <i>kan overføres</i>	2 538		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 917	15 000	15 000
	Sum kap. 1065	198 209	195 600	197 000

Innledning

Kapitlet dekker utgifter knyttet til drift, vedlikehold og investeringer i fyr- og merketjenesten. Kapitlet omfatter også isbrytertjenesten.

Fiskeridepartementet planlegger å legge frem en stortingsmelding om fyrtenesten. I tillegg til å omhandle spørsmålet om bemanning, vil meldingen også behandle problemstillinger knyttet til vedlikehold, utleie, forvaltningsansvar og avhendelse av ulike fyr- og merkeinstallasjoner.

Mål

Formålet med virksomheten under fyrtenesten er å planlegge og sørge for utbygging, drift og vedlikehold av tilstrekkelig og driftssikker navigasjonsinfrastruktur på norsk område for å sikre god fremkommelighet, høy sikkerhet og best mulig konkurransedyktighet for skipsfarten, fiskeflåten og tilknyttet næringsvirksomhet.

Fyrtenesten har som prinsipielt hovedmål at det ikke skal forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til sviktende fyr- og merketjeneste eller mangelfull navigasjonsvarsling. Tilgjengeligheten for fyr, lykter, lanterner og radarsvarere skal være minst 99,8 pst., mens tilgjengeligheten for lysbøyer skal være minst 98 pst. Eventuelle ulykker må analyseres nærmere for å se om årsaksforholdet kan føres tilbake til kvalitetsmessig svikt i fyr- og merketjenesten. Kystverkets krav til tilgjengelighet for disse navigasjonshjelpemidlene er i overensstemmelse med retningslinjer utarbeidet av Den internasjonale fyrvesenorganisasjon (IALA).

Resultater 1998-99

I 1998 har fyr- og merketjenestene fungert etter forutsetningene.

Flytende merker har blitt kontrollert, og vedlikehold og utskiftninger har blitt gjort der dette har vært nødvendig. Når det gjelder faste merker, lykter og fyrstasjoner, har Kystverket fortsatt et etterslep i vedlikeholdet, selv om vedlikeholdsarbeidet har vært prioritert de siste årene.

Ved behandlingen av budsjettet for 1999 ba Stortinget om at Fiskeridepartementet la til rette for at det ble foretatt en gjennomgang av kvaliteten i fyrtenesten, jf. Budsjett-innst. S. nr. 13 (1998-99). Kystverket har foretatt en ny vurdering av standard på og vedlikehold av de ulike installasjoner i fyrtenesten. Arbeidet ble avsluttet i mai 1999, og viser at det

fortsatt er et stort vedlikeholdsbehov ved mange av de faste anleggene i fyrstjenesten. Vedlikeholdssituasjonen for de flytende merkene anses for å være god. Det er likevel behov for fornyelse av mange av lysbøyene som er i bruk, ettersom disse etterhvert har nådd sin forventede tekniske levetid.

Det ble sendt ut differensielle korreksjoner og integritetsdata for satelittnavigasjonssystemet GPS (Global Positioning System) på testbasis fra 12 stasjoner, kalt DGPS stasjoner, gjennom året. Ved å benytte informasjonen som sendes fra disse stasjonene sammen med signalene fra satelittnavigasjonssystemet GPS, kan det oppnås høy grad av nøyaktighet i posisjonsbestemmelsen.

21 radiofyr ble nedlagt fra 1. mai 1999 som følge av at det er svært få brukere av systemet. Etter avtale med Luftfartsverket holdes to radiofyr fortsatt i drift.

Moderniseringsplanen fra 1995 (MOD-95) for ombygging av Kystverkets om lag 500 batterilykter med batterier av primærtypen til nett og solcelledrift ble startet i 1996 og avsluttet i 1999.

Utvikling i antall installasjoner og redskapsenheter

	1990	1995	1999
Bemannede fyr	46	31	31
Ubemannede fyr	64	79	79
Radiofyr	32	22	2
DGPS-stasjoner		10	12
Tåkesignal	13	2	
Radarsvarer (racon)	60	62	64
Fyrlykter	3 850	4 002	4 027
Faste merker	13 430	13 460	13 490
Flytende merker	2 000	2 000	1 980
Lysbøyer	126	76	64
Indirekte belysning (flomlys)			85

Det fremgår av tabellen at det, med unntak for radiofyr, ikke har vært store endringer i antallet og typer installasjoner. Alle installasjoner som gir lys- eller elektroniske signaler er automatiserte. Antall fyrlykter og flytende merker er korrigert i henhold til opptelling. Tall for tidligere år har vært basert på anslag.

Prioriteringer for 2000

Det er fortsatt nødvendig å prioritere vedlikehold innen fyrstjenesten, da slitasjeskader på fyr og lykter over tid vil kunne representere en risiko for driftssikkerheten og dermed for sikker ferdsel i farledene. Det er også et betydelig behov for vedlikehold av faste merker.

På bakgrunn av vedlikeholdssituasjonen i fyrstjenesten vil ekstraordinært vedlikehold bli prioritert fremfor investeringer i nyanlegg også i 2000. Budsjettforslaget for 2000 innebærer at høyt prioritert vedlikeholdsarbeid kan gjennomføres.

En ordning der enkle vedlikeholdsarbeider blir utført fra lokalt baserte fartøy og mannskap fra fyrstasjonene skal videreføres og opptrappes så langt det er mulig. Ordningen innebærer at tilsatte på enkelte fyrstasjoner fører tilsyn og vedlikehold med fyrlykter i nærområdet. Kystverket er videre i ferd med å erstatte flytende merker med faste.

I henhold til Nasjonal verneplan for fyrstasjoner (Riksantikvarens rapporter nr. 24/1997) er 84 fyrstasjoner og 5 tåkeklokkeanlegg fredet eller varslet fredet. Det er ønskelig å følge opp denne verneplanen, men vedlikehold av installasjoner som har sikkerhetsmessig betydning må prioriteres foran installasjoner som har verneverdi og ikke er i aktiv bruk.

I tråd med St.meld. nr. 33 (1996-97) Vurdering av den gjennomførte nedlegginga av vakthaldet på fyr har Fiskeridepartementet søkt å avhende Filtvedt fyrstasjon i Buskerud. I utgangspunktet skal dette skje i henhold til statens instruks om avhendelse av fast eiendom. Her slås det fast at avhendelse, som en hovedregel, skal skje etter offentlig kunngjøring og baseres på markedspris. Salg under markedspris skal legges frem for Stortinget.

Regjeringen har i St.meld. nr. 33 (1996-97) lagt følgende prosedyre og vilkår til grunn

for avhendelse av fyr:

1. Takst innhentes.
2. Aktuelle statlige, fylkeskommunale eller kommunale institusjoner kontaktes for mulig overdragelse, fortrinnsvis til takst.
3. Skulle disse ikke være interessert, vil man kontakte foreninger med allmenntilgitt formål, og til slutt vurdere salg til private.
4. Ved enhver overdragelse av fyrstasjoner vil det bli stilt krav om vedlikehold.

Ved behandlingen av nevnte stortingsmelding sluttet Stortinget seg til dette, jf. Innst. S. nr. 186 (1996-97).

Takst på Filtvedt fyrstasjon var per 4. september 1997 3,5 mill. kroner. Hurum kommune ønsker imidlertid å kjøpe den statlige eiendommen for 350 000 kroner, og departementet vil anbefale at budet aksepteres. I henhold til statens regelverk for salg av eiendommer skal fyrstasjoner fortrinnsvis selges til antatt markedsverdi. Det åpnes imidlertid for at salg også kan skje til lavere pris dersom dette sikrer allmennhetens interesser. Kommunen vil benytte fyret til å opparbeide et maritimt kultursenter, og i tillegg gjøre fyrstasjonens område tilgjengelig for lokalbefolkningen og tilreisende. Sammen med kommunens vedlikeholdsplan for fyret er dette momenter som inngår i vurderingen ved salg av fyrstasjonen. I tillegg til å stille krav om vedlikehold vil Fiskeridepartementet ved salg av Filtvedt fyrstasjon til kommunen ta inn en tinglyst klausul om bruk til allmenntilgitt formål. Kystverket vil fremdeles ha en vederlagsfri rett til uhindret adgang til eiendommen for å sikre driften av fyrinstallasjonen på stedet. Regjeringen foreslår derfor at Filtvedt fyr avhendes for 350 000 kroner til Hurum kommune.

Det vises for øvrig til den varslede stortingsmeldingen om fyrtenesten for en mer utførlig behandling av problemstillinger i forbindelse med avhendelse av fyrstasjoner som ikke lenger er i bruk. Her vil det også bli vurdert å etablere en modifisert generell prosedyre for avhendelse av denne type installasjoner og eiendommer.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Midlene på posten skal dekke driftsutgifter knyttet til fyr- og merketjenesten, herunder ordinært vedlikehold. Posten skal også dekke kostnader til forskning-, utviklings- og utredningsoppgaver.

Det fremmes forslag om å bevilge 182 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker utgifter til ekstraordinært vedlikehold på utstyr og installasjoner i fyrtenesten.

Det fremmes forslag om å bevilge 15 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4065 INNTEKTER (jf. kap. 1065)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
02	Alminnelig kystgebyr	60 071	59 540	59 960
07	Refusjoner	6 772	10	10
42	Salg av bygninger, inventar og andre innt . . .	53	240	250
Sum kap. 4065		66 896	59 790	60 220

Post 02 Alminnelig kystgebyr

Alminnelig kystgebyr dekker 30 pst. av utgiftene i fyr- og merketjenesten og hele kostnaden til istjenesten. Det er skip i utenrikstrafikk, også norske skip i utenrikstrafikk, som betaler alminnelig kystgebyr.

Det fremmes forslag om å bevilge 59,96 mill. kroner på posten i 2000.

Post 07 Refusjoner

Posten omfatter oppdragsinntekter og refusjoner i forbindelse med pålagt oljevernberedskap mv. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

Post 42 Salg av bygninger, inventar og andre inntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av eiendommer og inventar som Kystverket avhender.

Det fremmes forslag om å bevilge 250 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1066 LOSTJENESTEN (jf. kap. 4066)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Lønn og godtgjørelser	317 174	313 500	320 400
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 586	13 000	13 200
Sum kap. 1066		337 760	326 500	333 600

Innledning

Kapitlet omfatter lønns- og driftsutgifter i lostjenesten og investeringer og vedlikehold av losbåter og materiell.

Med virkning fra 1. mai 1995 ble det satt i verk nye regler om bruk og betaling av lostjenester i norske farvann. Våren 1999 la regjeringen frem St.meld. nr. 47 (1998-99) Om evaluering av losplikt- og losgebyrsystemet, der det er foretatt en evaluering av de reglene som ble innført i 1995. Meldingen redegjør for flere sider ved det nye systemet der regjeringen ønsker å foreta nærmere vurderinger med tanke på mulige endringer i systemet. Noen av disse vurderingene bør foretas av Kystverket og Fiskeridepartementet selv, slik som vurdering av kostnads- og inndekningsgraden. Andre spørsmål som behandles i meldingen må undergis en bredere vurdering, blant annet gjelder dette omfanget av lostjenesten.

For å sikre en god kommunikasjon mellom Kystdirektoratet og skipsfartsnæringen blir det i meldingen tatt sikte på å opprette et rådgivende utvalg for Kystverket, bestående av representanter fra næringsorganisasjoner og Kystverkets ansatte.

Mål

Lostjenesten skal stille til disposisjon nødvendige lostjenester i norske farvann, for å bidra til høyest mulig sikkerhet og fremkommelighet. Det er en målsetting at det ikke skal

forekomme uhell eller ulykker som kan føres tilbake til manglende kunnskaper, farvannskjennskap eller årvåkenhet hos statsloser.

Videre er det et mål for lostjenesten i 2000 at 97 pst. av de losoppdrag som er etterspurt innenfor de fastlagte bestillingsfrister, skal gjennomføres uten ventetid av betydning.

Resultater 1998-99

I 1998 ble ikke forutsetningen om balanse mellom utgifter og inntekter i lostjenesten oppnådd, jf. St.prp. nr. 5 (1998-99) Forslag til tilleggsbevilgning på kap. 1066 Lostjenesten og inndekning av inntektsbortfall på kap. 4067 Trafikksentraler i statsbudsjettet for 1998. I ovennevnte stortingsproposisjon ble underdekningen anslått til 27,5 mill. kroner, og det ble lagt opp til at underdekningen skulle dekkes inn over tre år (1999-2001). Stortinget sluttet seg til dette, jf. Innst. S. nr. 57 (1998-99). Den faktiske underdekningen ble på 27,4 mill. kroner. Årsaken til underdekningen på budsjettetsiden skyldes i hovedsak en økning i antall losinger uten tilsvarende økning i inntekter, og høyere lønnsvekst for loser og losbåtførere enn forutsatt. For å kunne dekke inn underdekningen over 3 år, ble satsene for losgebyr økt fra 1. januar 1999. Det vil også bli lagt vekt på en fortsatt effektivisering av lostjenesten.

Til tross for underdekningen i 1998 har det i de senere år skjedd en vesentlig effektivisering når det gjelder utnyttelse av loskorpset. Etter en relativt sterk reduksjon i antall loser i perioden frem til 1995, har tallene vært stabile de to siste årene. Antall losoppdrag har imidlertid vist en sterk økning fra begynnelsen av 1990-tallet og frem til i dag. Dette betyr at hver los i gjennomsnitt har gjennomført langt flere losinger i 1998 enn hva som har blitt gjort i tidligere år. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall losingsoppdrag i forhold til antall loser.

År	Antall loser	Antall losingsoppdrag	Antall losingsoppdrag per los
1981	341	31 885	94
1986	293	28 116	96
1991	245	29 026	118
1995	278	41 039	148
1996	274	42 073	154
1997	273	44 423	163
1998	278	46 201	166

Fra 1. mai 1995 ble det innført et nytt system for losplikt og losgebyrer. I den forbindelse ble det innført en ordning med farledsbevis. Ordningen med farledsbevis innebærer at lospliktige fartøyer der navigator har farledsbevis kan gå uten los i nærmere bestemte farvann på norsk område. Det kan også på visse vilkår gis dispensasjon fra plikten til å ha los om bord for enkeltseilaser. Det nye losgebyrsystemet består av et todelt gebyrsystem, losingsgebyr og losberedskapsgebyr. Dispensasjonsadgangen gir fritak fra å betale losingsgebyr, men ikke fritak fra å betale losberedskapsgebyr. Tabellen under viser utviklingen i antall losinger, dispensasjoner og utstedte farledsbevis.

År	Losinger	Dispensasjoner	Farledsbevis
1995	41 039	-	-
1996	42 073	2 127	1 730
1997	44 423	1 885	2 181
1998	46 201	1 794	2 496

Det har vært en betydelig vekst i antall losinger både før og etter at det nye systemet ble innført i 1995. Antall navigatorer med farledsbevis hadde ved utgangen av 1998 vokst til 2 496. Antall dispensasjoner har ligget på et relativt konstant nivå siden 1996. Til tross for en betydelig vekst i antall utstedte farledsbevis og en utstrakt bruk av dispensasjoner har veksten i losinger vedvart, noe som har medført et økt ressursbehov i lostjenesten.

Veksten i antall losinger henger sammen med veksten i norsk økonomi i samme periode, og veksten av varer fraktet på kjøll til og fra Norge.

Det vil råde usikkerhet ved det endelige driftsresultatet for 1999 på grunn av at strukturen på losoppdrag varierer gjennom året.

I 1998 ble det registrert til sammen 15 uhell med fartøy der los var om bord. Losen var delvis å klandre i fem av de registrerte uhellene.

Det er levert to nye losbåter i 1998 og en båt i 1999. Kystverket har i 1998 inngått en prismessig gunstig avtale med et verft i Sverige om et leveringsprogram på 14 losbåter, inklusiv opsjoner. Av disse skal Norge ha to losbåter og opsjon på levering av ytterligere tre losbåter. Første norske båt skal leveres i 2000, og programmet avsluttes i 2002. De nye losbåtene vurderes som effektive og hensiktsmessige. Prismessig medfører avtalen at lostjenesten får tre nye båter til samme pris som for to båter etter tidligere inngåtte kontrakter. Fiskeridepartementet foreslår at det gis en bestillingsfullmakt på 27 mill. kroner for 2000, slik at nevnte opsjon kan innfris, jf. forslag til romertallsvedtak IV. Med ovennevnte bestillingsfullmakt vil opsjonen på tre losbåter kunne innfris ved at bevilgningsnivået på post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold videreføres fra 1999 til 2000 og 2001.

I 1999 ble det tatt inn 25 losaspiranter, mot 19 losaspiranter i 1998. Det planlegges ikke opptak av nye losaspiranter i 2000. Nye losaspiranter vil bli tatt opp tidlig i 2001.

Prioriteringer for 2000

Den lostjenesten som tilbys skal ha høy kvalitet, og det skal legges vekt på at sikkerheten både for skipstrafikken og de ansatte i lostjenesten ivaretas. Samtidig er det et mål å gjøre lostjenesten mest mulig effektiv. Viktige tiltak er fornyelse av losbåtflåten, å stille krav til at de datasystemene som lostjenesten benytter fungerer som forutsatt, og å sikre at ansatte innen lostjenesten til enhver tid innehar den nødvendige kompetansen.

Lostjenesten er en arbeidsintensiv virksomhet. Som følge av den sterke trafikkveksten i 1990-årene har det blitt et økende press på loskorpset for å dekke de etterspurte losoppdragene på en effektiv måte, uten ventetid av betydning for skipsfarten og uten at dette går utover sikkerheten. For å sikre at lostjenesten er fullt på høyde med de kravene som stilles for å unngå uhell eller ulykker som kan føres tilbake til manglende kunnskaper, farsvannskjennskap eller årvåkenhet hos losene, legges det stor vekt på etterutdanning og høy teoretisk og praktisk kompetanse på navigasjon og manøvrering.

I 2000 vil Kystverket prioritere ferdigstilling av en losbåt, bygging av en ny losbåt og opplæring og etterutdanning av personell knyttet til lostjenesten.

Kystverket skal fortsette arbeidet for å finne kostnadseffektive transportopplegg for losere. Kystverket kjøper i dag båtjenester hos Redningsselskapet i Stavern, Arendal, Farsund, Trondheim, Bodø og Andenes.

Når det gjelder vektleggingen av økonomistyringen i Kystverket, herunder lostjenesten, vises det til generell omtale under prioriteringer for 2000 under kap. 1060 Kystadministrasjon.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønn til de ansatte og andre driftsutgifter i lostjenesten. Fra og med 2000 føres også utgifter knyttet til losformidlingsfunksjonen ved trafikksentralene på denne posten.

Det fremmes forslag om å bevilge 320,4 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Midler til bygging av nye losbåter føres på denne posten. Videre skal utgifter til opprusting og ombygging av nåværende losbåter og ekstraordinære vedlikeholdsutgifter føres på post 45. Det vises for øvrig til forslag til romertallsvedtak IV, hvor Kystdirektoratet i 2000 gis fullmakt til å foreta bestillinger for inntil 27 mill. kroner utover gitt bevilgning på posten.

Det fremmes forslag om å bevilge 13,2 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4066 INNTEKTER (jf. kap.1066)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Losgebyr	3 15 330	345 310	342 850
04	Salg/avhendelse av losbåter		10	10
07	Refusjoner	3 583	10	10
	Sum kap. 4066	3 18 913	345 330	342 870

Post 01 Losgebyr

Losgebyrene omfatter losingsgebyr og losberedskapsgebyr og skal dekke alle utgiftene under kap. 1066 Lostjenesten. Ettersom utgiftene knyttet til losformidlingsfunksjonen ved trafikkentralene fra og med 2000 budsjetteres over kap. 1066 post 01, skal ikke losgebyrene lenger dekke 3/8 av driftsutgiftene på kap. 1067 Trafikkentraler. Posten skal i 2000 dekke 9,25 mill. kroner mer enn utgiftssiden som følge av inndekning av underdekningen i 1998, jf. omtale under resultater 1998-99.

Det fremmes forslag om å bevilge 342,85 mill. kroner på posten i 2000.

Post 04 Salg/avhendelse av losbåter

På denne posten føres inntekter fra salg og avhendelse av losbåter. Inntektsgrunnlaget er usikkert. Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

Post 07 Refusjoner

Inntektene på denne posten skriver seg for det vesentligste fra vederlag for bruk av losfartøyer til andre formål enn losoppdrag, og fra bergingslønn når losfartøyer har utført bergingsaksjoner.

Det fremmes forslag om å bevilge 10 000 kroner på posten i 2000.

KAP. 1067 TRAFIKKSENTRALER (jf. kap. 4067)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	23 485	26 150	22 450
21	Spesielle driftsutgifter	40		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	29 640	32 000	10 560
	Sum kap. 1067	53 165	58 150	33 010

Innledning

Kapitlet dekker driftsutgiftene for trafikkentralen på Fedje, i Brevik og i Horten, i tillegg til investeringsutgifter for trafikkentralen på Kvitsøy.

Det er i dag tre trafikkentraler i operativ drift; Horten i Vestfold, Brevik i Telemark og Fedje i Hordaland. Trafikkentralen i Horten ble satt i drift høsten 1998. En sentral for Rogaland er under oppføring på Kvitsøy.

Mål

Hovedoppgaven for trafikkentralene er å drive overvåking og håndheving av seilingsregler, og gi nødvendig informasjon og navigasjonsassistanse til fartøyer som trafikkerer de farvannene som dekkes av sentralene.

Virksomheten skal bidra til å opprettholde en sikker og effektiv sjøtrafikk i havner, leder og farvann ved å stille til rådighet tilfredsstillende tjenester fra trafikkentralene.

Resultater 1998-99

I 1998 ble det ikke registrert uhell som kan føres tilbake til feil ved trafikkovervåkings-tjenestene eller i håndhevingen av de regler som gjelder for ferdsel i de aktuelle farvannene.

Arbeidet med å oppgradere utstyr og systemer ved trafikksentralen i Brevik ble påbegynt i 1998, og er videreført i 1999.

Trafikksentralen i Horten ble satt i operativ drift høsten 1998. Seilingsforskriftene trådte i kraft 1. januar 1999 og det ble startet innkreving av gebyrer fra brukerne på samme tidspunkt.

Prioriteringer 2000

Trafikksentralen på Kvitsøy er under bygging. Operativ drift er planlagt i 2001. Kostnadene for den tekniske utrustningen som skal dekkes av Kystverket er anslått til totalt 58,5 mill. kroner (1996 kroner). I tillegg kommer kostnader forbundet med bygg og skjerming av tekniske installasjoner som skal dekkes over Statsbyggs budsjett. Teknisk utrustning ble lyst ut på anbud sommeren 1999, og endelig anbudsavgjørelse er forutsatt truffet i november 1999.

Oppgradering av utstyr og systemer ved trafikksentralen i Brevik vil bli avsluttet i 2000.

Som en del av oppfølgingen av St.meld. nr. 47 (1998-99) Om evaluering av losplikt- og losgebyrsystemet vil det bli foretatt en nærmere vurdering av fjernlosing fra trafikksentralene.

BUDSJETTFORSLAGET**Post 01 Driftsutgifter**

Posten dekker lønns- og driftsutgifter knyttet til trafikkovervåkingen ved trafikksentralene i Brevik, på Fedje og i Horten. Fra og med 2000 er utgiftene knyttet til losformidlingsfunksjonen ved trafikksentralene budsjettet over kap. 1066 Lostjenesten, post 01 Driftsutgifter.

Det fremmes forslag om å bevilge 22,45 mill. kroner på posten i 2000.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten skal dekke midler til radarutbygging og instrumentering i forbindelse med bygging av trafikksentraler. Reduksjonen i bevilgningsforslaget for 2000 sammenlignet med vedtatt budsjett 1999, skyldes at Kvitsøy trafikksentral nærmer seg ferdigstillelse.

Det fremmes forslag om å bevilge 10,56 mill. kroner på posten i 2000.

KAP. 4067 INNTEKTER (jf. kap. 1067)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Vedtatt		
		Regnskap 1998	budsjett 1999	Forslag 2000
01	Sikkerhetsgebyr Grenland	5 130	5 900	6 000
02	Sikkerhetsgebyr Sture og Mongstad	5 018	5 000	5 050
03	Refusjon overvåking Troll	2 604		
04	Sikkerhetsgebyr trafikksentral Oslofjorden . .		11 400	11 400
Sum kap. 4067		12 752	22 300	22 450

Bevilgningen for 1999 på post 04 ble redusert fra 5,44 mill. kroner til 0 kroner, jf. St.prp. nr. 5 (1998-99) Forslag om tilleggsbevilgning på kap. 1066 Lostjenesten og inndekning av inntektsbortfall på kap. 4067 Trafikksentraler i statsbudsjettet for 1998 og Innst. S. nr. 57 (1998-99).

Postene 01, 02 og 04 Sikkerhetsgebyr

På disse postene føres sikkerhetsgebyrene knyttet til trafikkentralene. Sikkerhetsgebyrene skal dekke lønns- og driftsutgiftene knyttet til trafikkovervåkingen ved trafikkentralene.

Det fremmes forslag om å bevilge til sammen 22,45 mill. kroner på postene for sikkerhetsgebyr i 2000.

KAP. 1070 ELEKTRONISKE NAVIGASJONSHJELPEMIDLER (jf. kap. 4070)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	22 115	24 460	25 000
70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, kan overføres	4 460	6 810	8 400
71	Tilskudd til personellutgifter, Omega senderstasjon, kan overføres	629		
72	Radiodekning Barentshavet		1 700	500
	Sum kap. 1070	27 204	32 970	33 900

Innledning

Kapitlet omfatter driftsutgifter for navigasjonssystemer og investeringsutgifter knyttet til Loran-C systemet. Loran-C er et sivilt radionavigasjonssystem for bruk i Nord-Europa og bygger på et samarbeid mellom Norge, Danmark, Tyskland, Frankrike, Nederland og Irland. I tillegg til de systemene som dekkes over kap. 1070 kommer satellittsystemer som det amerikanske Global Positioning System (GPS).

Fiskeridepartementet har ansvaret for å samordne budsjettet for driften på Jan Mayen, mens Det norske meteorologiske institutt og Telenor refunderer Fiskeridepartementet for sine deler av felleskostnadene. Forsvarets tele- og datatjeneste driver de norske Loran-C stasjonene på vegne av Fiskeridepartementet og har også det daglige ansvaret for de nødvendige fellestjenestene.

Fiskeridepartementet har startet et utredningsarbeid om hvilke behov og muligheter Norge har innen navigasjonsområdet. Arbeidet foregår i nært samarbeid med øvrige berørte departementer. Fiskeridepartementet følger også den utviklingen som nå pågår internasjonalt, spesielt i europeisk sammenheng, og vil komme tilbake med anbefalinger for hvilke valg Norge vil måtte gjøre innen navigasjonsområdet på lengre sikt.

Mål

Formålet med virksomheten er å tilby brukere i Nordsjøen, Norskehavet, det vestlige Barentshav og havområdene rundt Svalbard et bakkebasert elektronisk navigasjonssystem i tillegg til satellittsystemer som det amerikanske Global Positioning System (GPS). Det er en målsetting at utsendte navigasjonssignaler fra de norske Loran-C stasjonene skal være tilgjengelig for brukerne i minst 99,9 pst. av tiden.

Resultater 1998-99

Decca stasjonene i region Trøndelag er avviklet, dvs. avhendet eller revet. I regionene Sør/Vestlandet og Nord-Norge er stasjonene bare delvis avviklet. Når det gjelder stasjonen på Røst er begge mastene som tilhørte Decca stasjonen overtatt av Norkring. Den ene av disse skal rives, mens den andre vil bli tatt i bruk til kringkasting. Norkring er også interessert i å overta stasjonen på Nordkapp, og er i dialog med Forsvarets overkommando om muligheten for å bygge en mellombølgesender på området. Forsvaret har imidlertid en annen stasjon på området, og frykter forstyrrelser fra Norkrings sendinger.

Med unntak av mindre avbrudd, har alle de norske Loran-C stasjonene vært operative i perioden.

Det nye kontrollsentret i Brest i Frankrike har tatt over kontrollen av Loran-C kjedene i det nordvest-europeiske Loran-C samarbeidet (NELS) fra 1. juli 1999. I forbindelse med

revidert budsjett 1999 bevilget Stortinget 500 000 kroner på kap. 1070 post 70 for å utrede muligheten for å bygge om stasjonen i Bø i Vesterålen til et permanent kontrollsen-ter for Loran-C, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999. Fiskeridepartementet har på bakgrunn av dette bedt Forsvarets tele- og datatjeneste utrede denne muligheten nærmere.

Oppstart av radiodekning i Barentshavet har ikke kommet i gang i 1999 som først forutsatt. Årsaken til dette er at det har tatt noe tid å få på plass de forberedende investeringene. Som følge av dette ble den avsatte bevilgningen til formålet i 1999 omdisponert i forbindelse med revidert budsjett 1999, jf. St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999 og Innst. S. nr. 236 (1998-99). Riving og demontering av Omega er startet opp i tråd med redegjørelsen i St.prp. nr. 55 (1998-99) Forslag om tilleggsbevilgning på kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler, jf. Innst. S. nr. 181 (1998-99).

Prioriteringer 2000

Aktivitetene knyttet til Loran-C, herunder det midlertidige kontrollsen-teret i Bø, vil bli videreført i 2000 i henhold til forpliktelsene i det internasjonale NELS-samarbeidet.

Det har i lengre tid vært arbeidet med å finne integrerte bruksmåter for Loran-C og GPS. Loran-C systemets kapasitet kan brukes til å sende ut korreksjonsdata for GPS. Prinsippene for et slikt system er utviklet innen europeiske forskningsmiljøer og kalles Eurofix. Innen NELS blir det iverksatt en studie hvor de praktiske mulighetene for å innføre Eurofix permanent innen det europeiske Loran-C systemet blir undersøkt. Studien blir også støttet av EU. Norge har meddelt at vi er interessert i å delta i denne delen av Eurofix-utviklingen. Et kontrollsen-ter i Bø kan være et vesentlig element i et Eurofix-system.

Ettersom russiske stasjoner vanskelig kan kontrolleres fra Frankrike på grunn av for lange avstander, vil kontrollsen-teret i Bø også være nødvendig for et mulig norsk-russisk navigasjonssamarbeid i Barentshavet.

Det tas sikte på å starte opp med radiodekning i Barentshavet i siste kvartal 2000.

BUDSJETTFORSLAGET

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til drift av de norske Loran-C stasjonene og fellesfunksjonene på Jan Mayen. Det fremmes forslag om å bevilge 25 mill. kroner på posten i 2000. Forslaget innebærer en reell videreføring av bevilgningen i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Post 70 Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, kan overføres

Posten dekker Norges andel av driftsutgifter og norske investeringsforpliktelser i NELS-samarbeidet, herunder utgifter knyttet til Eurofix. Investeringene i forbindelse med Loran-C er delt inn i rene nasjonale og felles investeringer. Felles investeringer dekkes over post 70. I forbindelse med revidert budsjett 1999 bevilget Stortinget 500 000 kroner på posten for å utrede muligheten for å bygge om stasjonen i Bø i Vesterålen til et permanent kontrollsen-ter for Loran-C, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999.

Det fremmes forslag om å bevilge 8,4 mill. kroner på posten i 2000.

Post 71 Tilskudd til personellutgifter Omega senderstasjon, kan overføres

Omegasystemet ble nedlagt i september 1997. Det ble ikke bevilget midler på posten i 1998 og 1999. Overførte restmidler fra 1997 har vært brukt til å dekke vedlikeholds- og inspeksjonskostnader i 1998 og 1999, inntil stasjonen ble revet sommeren 1999. Ved behandlingen av St.prp. nr. 55 (1998-99) Forslag om tilleggsbevilgning på kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 11,3 mill. kroner på posten, øremerket riving av Omegastasjonen, jf. Innst. S. nr. 181 (1998-99).

Posten utgår fra og med 2000.

Post 72 Radiodekning Barentshavet

Posten skal dekke en andel av driftsutgiftene forbundet med radiodekning i Barentshavet fra 1. oktober 2000. Årlig bevilgningsbehov etter dette er beregnet til 2 mill. kroner.

Det fremmes forslag om å bevilge 500 000 kroner på posten i 2000, som vil dekke Fiskeridepartementets andel for fjerde kvartal dette året.

KAP. 4070 INNTEKTER (jf. kap. 1070)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt	
			budsjett 1999	Forslag 2000
01	Refusjoner NELS	421	1000	
02	Refusjon antenneutgifter	472		
07	Refusjoner	3 385	2 800	2 860
	Sum kap. 4070	4 278	3 800	2 860

Post 01 Refusjoner NELS

Posten har omfattet refusjoner fra de andre medlemslandene i NELS-samarbeidet for utgifter knyttet til det midlertidige kontrollsentret ved Loran-C stasjonen i Bø i Vesterålen. Nytt kontrollsenter i Brest i Frankrike ble satt i operativ drift 1. juli 1999, og de øvrige NELS nasjonene vil ikke delta i finansiering av stasjonen i Bø etter 1. januar 2000. Som følge av dette utgår posten fra og med 2000.

Post 07 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra Det norske meteorologiske institutt og Telenor for deler av felleskostnadene knyttet til Samfunnet Jan Mayen. Det fremmes forslag om å bevilge 2,86 mill. kroner på posten i 2000.

Fiskeridepartementet

tilrår:

1. I proposisjonen om statsbudsjettet for 2000 føres de summene opp som er nevnt i et fremlagt forslag:

a) sum utgifter under kap. 1000-2415	kr	1 998 700 000
b) sum inntekter under kap. 4000-4070	kr	618 210 000

2. Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak som nevnt i I, II, III og IV i forslaget.

Forslag

til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2000,
kapitlene 1000-1070, 2415 og 4000-4070I.
Utgifter:

		Administrasjon		
1000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000)			
01	Driftsutgifter	55 400 000		
70	Tilskudd diverse formål	500 000	55 900 000	
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner			
70	Tilskudd	5 800 000	5 800 000	61 700 000
		Forskning og utvikling		
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)			
01	Driftsutgifter	142 500 000		
21	Spesielle driftsutgifter	115 000 000		
45	(Ny) Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	7 000 000	264 500 000	
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)			
01	Driftsutgifter	78 500 000		
21	Spesielle driftsutgifter	31 100 000		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	50 000 000	159 600 000	
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)			
01	Driftsutgifter	13 700 000		
21	Spesielle driftsutgifter	8 000 000		
50	Tilskudd Norges forskningsråd, kan overføres	179 500 000		
70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, kan overføres	19 200 000		
71	Tilskudd til utviklingstiltak, kan overføres	26 000 000	246 400 000	670 500 000
		Fiskeri- og havbruksforvaltning		
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)			
01	Driftsutgifter	248 800 000		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	1 500 000	250 300 000	
1050	Diverse fiskeriformål			
71	Sosiale tiltak, kan overføres	2 500 000		
73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, kan overføres	13 000 000		
74	Erstatninger, kan overføres	1 860 000		
78	DNA-register for vågehval	4 000 000		
79	Informasjon ressursforvaltning	2 500 000	23 860 000	
2415	Statens nærings- og distriktviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak			
72	Tilskudd til fornyelse og kapasitets-tilpasning i fiskeflåten, kan overføres	50 000 000		
73	Rentestøtte stønadslån	2 000 000	52 000 000	326 160 000

		Kystforvaltning			
1060	Kystadministrasjon (jf. kap. 4060)				
01	Driftsutgifter	80 430 000			
47	Innkjøp av EDB-utstyr, <i>kan overføres</i>	2 400 000			
70	Tilskudd Redningsselskapet	<u>58 000 000</u>	140 830 000		
1064	Havnetjenesten (jf. kap. 4064)				
30	Fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 33, 45 og 60</i>	134 500 000			
33	Farleder, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 45 og 60</i>	30 000 000			
45	(Ny) Vedlikehold av fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 33 og 60</i>	7 500 000			
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1064, post 24, 30, 33 og 45</i>	<u>30 000 000</u>	202 000 000		
1065	Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)				
01	Driftsutgifter	182 000 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>15 000 000</u>	197 000 000		
1066	Lostjenesten (jf. kap. 4066)				
01	Driftsutgifter	320 400 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>13 200 000</u>	333 600 000		
1067	Trafikksentraler (jf. kap. 4067)				
01	Driftsutgifter	22 450 000			
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>10 560 000</u>	33 010 000		
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. kap. 4070)				
01	Driftsutgifter	25 000 000			
70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran-C, <i>kan overføres</i>	8 400 000			
72	Radiodekning Barentshavet	<u>500 000</u>	33 900 000	940 340 000	
	Sum departementets utgifter				<u>1 998 700 000</u>

Inntekter:

4000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 1000)		
01	Refusjoner	10 000	10 000
4020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)		
03	Oppdragsinntekter	115 000 000	115 000 000
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)		
01	Oppdragsinntekter	31 100 000	31 100 000
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 1023)		
01	Inntekter Ernæringsinstituttet	8 000 000	8 000 000
4030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)		
01	Oppdragsinntekter	10 000	
02	Salg av registre, diverse tjenester	80 000	
03	Inntekter Fiskets Gang	300 000	
04	Fangstinntekter overvåkningsprogrammet	10 000	
06	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	560 000	
07	Inntekter ved laboratoriene	2 670 000	
08	Gebyr akvakultursøknader	2 360 000	
09	Gebyr Merkeregisteret	3 390 000	
10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	22 160 000	
11	Avgift fiskeførkontroll	1 665 000	
12	Gebyr ervervstillatelse	2 420 000	
14	Refusjoner	10 000	35 635 000
4060	Kystadministrasjon (jf. kap. 1060)		
01	Salg av fyr- og merkelister	45 000	
07	Refusjoner	10 000	55 000
4064	Havnetjenesten (jf. kap. 1064)		
07	Refusjoner	10 000	10 000
4065	Fyrtjenesten (jf. kap. 1065)		
02	Alminnelig kystgebyr	59 960 000	
07	Refusjoner	10 000	
42	Salg av bygg, inventar og andre innt	250 000	60 220 000
4066	Lostjenesten (jf. kap. 1066)		
01	Løsgebyr	342 850 000	
04	Salg/avhendelse av losbåter	10 000	
07	Refusjoner	10 000	342 870 000
4067	Trafikksentraler (jf. kap. 1067)		
01	Sikkerhetsgebyr Grenland	6 000 000	
02	Sikkerhetsgebyr Sture og Mongstad	5 050 000	
04	Sikkerhetsgebyr trafikksentral Oslofjorden	11 400 000	22 450 000
4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. kap. 1070)		
07	Refusjoner	2 860 000	2 860 000
	Sum departementets inntekter		<u>618 210 000</u>

II.

Tilsagnsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2000 kan gi tilsagn for inntil 3 000 000 kroner utover gitt bevilgning under kap. 1050 Diverse fiskeriformål, post 73 Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak.

III.

Merinntektsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2000 kan overskride bevilgningen for 2000 mot tilsvarende merinntekter under de kapitler og poster som er oppgitt i tabellen nedenfor:

Fullmakt til å overskride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 1020 postene 01 og 21	Kap. 4020 post 03
Kap. 1021 postene 01 og 21	Kap. 4021 post 01
Kap. 1023 postene 01 og 21	Kap. 4023 post 01
Kap. 1060 post 01	Kap. 4060 postene 01 og 07, Kap. 4064 post 07 og Kap. 4065 post 07
Kap. 1064	Kap. 4064 post 07
Kap. 1065 post 01	Kap. 4065 post 07
Kap. 1066 post 01	Kap. 4066 post 01

IV.

Bestillingsfullmakt:

1. Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2000 kan foreta bestillinger for inntil 27 000 000 kroner ut over gitt bevilgning under kap. 1066 post 45.

Vedlegg I***Om enhetskvoteordningene i reguleringen av fisket******Innledning***

Stortinget gjorde 4. mai 1999 følgende vedtak:

”Stortinget ber Regjeringa greie ut om einingskvoteordninga kan gjerast gjeldande for fartøy under 28 m. Stortinget føreset at Regjeringa kjem tilbake med denne vurderinga i budsjettet for år 2000, slik at dette eventuelt kan gjennomførast frå 1. januar 2000.”

Bakgrunnen for dette vedtaket var behandlingen av Ot. prp. nr. 21 (1998-99) Om lov om endring av lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (enhetskvoteordning), jf. næringskomiteens Innst. O. nr. 55 (1998-99). I proposisjonen hadde regjeringen foreslått at den midlertidige bestemmelsen i saltvannsfiskeloven § 5a om enhetskvoteordninger for den konsesjonsbelagte trål- og ringnotflåten ble gjort permanent, og utvidet til også å gjelde for fartøy over 28 meter største lengde som fisker med konvensjonelle redskap og med adgangsbegrensning. Dette lovendringsforslaget ble vedtatt.

Stortinget fattet deretter det ovenfor refererte vedtaket. Dersom enhetskvoteordningen skal gjøres gjeldende for fartøy under 28 meter utenom trål- og ringflåten, forutsetter det dermed at lovbestemmelsen endres på ny. (Det bemerkes her at enhetskvoteordningene for den konsesjonsbelagte trål- og ringnotflåten også omfatter fartøy under 28 meter i disse gruppene. Konsesjonsplikten etter trålloven av 20. april 1950 gjelder alt trålfiske, mens konsesjonsplikten for ringnotfartøy gjelder for fartøy på eller over 90 fot, tilsvarende om lag 27,5 meter, eller fartøy med en lastekapasitet over 1500 hl).

Det blir i det følgende først gitt en kort omtale av saltvannsfiskelovens bestemmelser om kvotefordeling, om formålet med enhetskvoteordningene hittil og om fremtidige enhetskvoteordninger innenfor rammen av dagens lovbestemmelse, før departementet kommer tilbake til spørsmålet om enhetskvotemodeller for fartøy under 28 meter.

Saltvannsfiskelovens bestemmelser om kvotefordeling

I medhold av saltvannsfiskeloven § 5 kan departementet fastsette forskrifter om ”kvoter for de deltakende fartøyer for bestemte tidsrom og per tur”. Vilkåret for at det kan fastsettes slike kvoter er at det er fastsatt en totalkvote for en bestemt fiskebestand, eller at hensynet til en økonomisk og rasjonell utnytting av en bestemt bestand tilsier det. Hjemmel for å fastsette totalkvote for en bestand er gitt i saltvannsfiskeloven § 4.

Hovedregelen er således at kvoter på fartøynivå skal fordeles med utgangspunkt i ”de deltakende fartøyer”. Kvoten kan beregnes slik at hvert fartøy får et garantert kvantum, gjerne omtalt som fartøykvoter, eller kvoten på fartøynivå kan fastsettes med en viss overregulering, slik at summen av kvoter blir større enn vedkommende fartøygruppes kvote (gruppekvoten). En slik såkalt maksimalkvote innebærer et største kvantum vedkommende fartøy kan fiske, men gir ingen garanti for å få fiske hele kvantumet dersom gruppekvoten blir oppfisket. Reguleringsformen innebærer således en viss konkurranse mellom fartøyene om kvantum.

Kvotefordelingssystemet er for øvrig nærmere omtalt i kap. 7.2.2 i St.meld. nr. 51 (1997-98) Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring.

Enhetskvoteordninger etter saltvannsfiskeloven § 5a er et unntak fra hovedregelen om at kvoter skal fordeles med utgangspunkt i de deltakende fartøy. I medhold av denne bestemmelsen kan gruppekvoten deles i et antall kvoter som kan være større enn antall deltakende fartøy i gruppen, og disse enhetskvotene kan fordeles ulikt på de deltakende fartøy. I de enkelte enhetskvoteordningene er delingsordningen som følger:

- i forskrift av 14. juni 1996 om enhetskvoteordning for den konsesjonspliktige ringnotflåten er det bestemt at kvoten fordeles med utgangspunkt i deltakende fartøy i 1995,
- i forskrift av 11. oktober 1996 om einingskvoteordning for torsketrålarflåten er det bestemt at enhetskvoten settes lik en stortrålerkvote, og at enhetskvoten for fartøy med mindre enn en hel stortrålerkvote (kvotefaktor mindre enn 1,0) blir fastsatt til fartøyets kvotefaktor per 31. desember 1995,

- i forskrift av 24. juni 1994 om enhetskvoteordning for grønlandsrekeflåten er det bestemt at antall enhetskvoter settes lik antall fartøy som ble tildelt kvote i 1993.

I alle disse tre ordningene er det således tatt utgangspunkt i deltakende fartøy året før ordningene ble vedtatt.

Formålet med tidligere enhetskvoteordninger

Enhetskvoteordningene har vært sett som et særtiltak som skal bidra til å redusere antall fartøy i en gruppe hvor fangstkapasiteten overskrider tilgjengelig kvotegrunnlag i overskuelig fremtid. Dersom antall fartøy i en gruppe blir redusert, blir tilgjengelig fangstkvantum per gjenværende fartøy større enn det ellers ville vært. Dette vil i neste omgang bidra til bedre lønnsomhet for hvert enkelt fartøy i gruppen i fremtiden. Siktemålet har således vært å nærme seg en balanse mellom ressursgrunnlag og fangstkapasitet i vedkommende fartøygruppe.

For å legge til rette for at rederiene selv står for denne tilpasningen, har en gjennom enhetskvoteordningene gitt vedkommende rederi anledning, i en fastsatt periode, til å fiske det kvantum som ellers ville blitt tildelt som kvote til et fartøy som tas ut av fiske. Det har vært gjennomført visse beregninger av hvor lang denne enhetskvoteperioden må være for at det skal være bedriftsøkonomisk lønnsomt for et rederi å ta et fartøy ut av fiske, men det må erkjennes at slike beregninger vil være beheftet med stor grad av usikkerhet. Beregningene vil nødvendigvis måtte være gjennomsnittsberegninger, mens situasjonen i praksis vil variere en god del fra rederi til rederi. Det kan også være faktorer som påvirker investeringsbeslutningene men som ikke enkelt lar seg fange opp i slike beregninger.

Det direkte formålet med enhetskvoteordninger har således vært å redusere antall fartøy. Dersom alle andre faktorer holdes konstante, fører dette til redusert fangstkapasitet i gruppen. Fangstkapasiteten kan imidlertid likevel økes, dersom det samtidig foretas utskifting til større fartøy, gjennom teknologisk utvikling eller ved kompetanseheving. Teknologi- og kompetanseutvikling pågår kontinuerlig, og dette er nødvendig og ønskelig. Slike momenter rokker imidlertid ikke ved det forhold at driftsgrunnlaget for det enkelte fartøy bedres ved reduksjon av antall fartøy i gruppen, i første omgang for det rederi som nytter enhetskvoteordningen og som dermed får utvidet kvotegrunnlaget for gjenværende fartøy, og i neste omgang for hele gruppen ved at gruppeknoten senere skal deles på færre fartøy.

Fremtidige enhetskvoteordninger innenfor rammen av dagens lovbestemmelse

Departementet tar sikte på å videreføre tilbudet om enhetskvoteordninger for torsketrålere, ringnotfartøy og grønlandsrekeflåten. Forslag til forskrifter vil bli sendt på ordinær høring til berørte instanser og organisasjoner, med sikte på iverksettelse med virkning fra 2000.

Det synes i utgangspunktet lite aktuelt å foreslå særlige endringer for så vidt gjelder ordningene for ringnotfartøy og grønlandsrekeflåten. For så vidt gjelder torsketrålerne kan det være aktuelt å ta med hyse og sei, i tillegg til torsk, i enhetskvoteordningen. For øvrig vil det fortsatt bli foreslått vilkår som skal sikre de distriktpolitiske hensyn som gjør seg gjeldende. Det er gjort nærmere rede for de vilkår som er fastsatt for den enkelte ordning i Ot.prp. nr. 21 (1998-99), pkt. 2 Dagens ordninger.

Når det gjelder konvensjonelle fartøy på eller over 28 meter, ser departementet det slik at det for denne gruppen ligger til rette for å foreslå en enhetskvoteordning etter de linjer som har vært praktisert for torsketrål. Denne gruppen, på i overkant av 100 fartøy, består av en blanding nyere og eldre fartøy som har en rimelig lik kvoteutnyttning. Det er grunn til å tro at en enhetskvoteordning her vil kunne føre til at en del eldre fartøy tas ut av fiske, og at den kvoten som ellers ville blitt tildelt disse kan bidra til fornyelse og et styrket kvotegrunnlag for den gjenværende delen av gruppen. Også i denne gruppen vil det være aktuelt å foreslå vilkår for å ivareta distriktpolitiske hensyn.

Denne gruppen er, i likhet med torsketrålere og ringnotfartøy, en for øvrig ensartet flåtegruppe som fisker på samme ressurser og med tilnærmede fartøykvoter i det vesentlige innenfor regulerte bestander og egne gruppekvoter.

Forslag om en slik enhetskvoteordning vil bli sendt ut på bred høring til berørte instanser og organisasjoner.

Det er for øvrig i departementets høringsnotat av 20. mai 1999 foreslått opprettet en konsesjonsordning for denne gruppen, slik det ble varslet i Perspektivmeldingen. I høringsnotatet er det gjort rede for at departementet også vil følge opp næringskomiteens uttalelser i Innst. S. nr. 93 (1998-99) til

perspektivmeldingen, hvor komiteen fremholdt at ”*skilje mellom hav og kystfiske må utgreiast med sikte på å få fram andre parameter enn fartøyet si lengde*”.

Innføring av enhetskvoteordning for denne gruppen er imidlertid ikke avhengig av konsesjonsordningen.

Spørsmålet om enhetskvotemodeller for fartøy under 28 meter

I utgangspunktet kan innføring av adgangsbegrensninger for en fartøygruppe i et fiskeri sees som et uttrykk for at kapasiteten i vedkommende gruppe er for stor i forhold til de tilgjengelige fiskeressursene. Det er her sett bort fra adgangsbegrensninger som først og fremst har som formål å tjene som yrkesvern for fiskere eller som nærmest har karakter av ordensbestemmelser, typisk et krav om å være registrert i fiskermanntallet og at fartøyet er innført i merkerregisteret for fiskefartøy og er egnet og utrustet for vedkommende fiske. De adgangsbegrensningene det her siktes til, er den type begrensninger som for eksempel er innført i fisket etter torsk nord for 62° N og som faktisk utelukker yrkesfiskere fra å delta i vedkommende fiskeri, eller som bare gir adgang til å delta i en gruppe med begrenset kvote i forhold til andre.

Slike adgangsbegrensninger vil i seg selv være et kapasitetsreducerende tiltak, idet tilgangen av nye deltakere kontrolleres og adgangsbegrensningene kan kombineres med regler som begrenser muligheten til ekspansjon for de som fyller vilkårene for å delta. Det er imidlertid ikke nødvendigvis slik at adgangsbegrensningene alene gir tilstrekkelig grunnlag for å konstatere en balanse mellom ressurs og fangstkapasitet. Det er heller ikke slik at adgangsbegrensningen alene nødvendigvis vil skape den lønnsomhet i fisket som er nødvendig for å sikre for eksempel en ønsket fornyelse av flåten.

For fartøy under 28 meter er det nå innført slike adgangsbegrensninger i følgende fiskerier:

- i torskefisket med konvensjonelle redskap nord for 62° N, gjeldende for alle fartøy under 28 meter som skal delta i den såkalte gruppe I
- i seinotfisket nord for 62° N, gjeldende for fartøy på eller over 13 meter
- i makrellfisket, gjeldende for fartøy på eller over 13 meter
- i sildefisket i Nordsjøen og Skagerrak, gjeldende for fartøy på eller over 21,35 meter
- i fisket etter reker i Norges økonomiske sone sør for 62° N og i Skagerrak, gjeldende for fartøy over 11 meter
- i rognkjeksfisket i Nordland, Troms og Finnmark, gjeldende for fartøy på eller over 13 meter.

Adgangsbegrensningene innebærer som regel et krav om deltakelse i vedkommende fiske i foregående år, i noen tilfeller kombinert med krav om et visst oppfisket kvantum eller utnyttning av en viss del av kvoten. Det varierer fra fiskeri til fiskeri hvilken adgang det er til å gi dispensasjon.

Fiskeridepartementet ser det slik at det ikke i noen av disse gruppene ligger til rette for uten videre å innføre enhetskvoter etter det mønster som er nyttet innenfor trål- og ringnotflåten. Dette skyldes at reguleringssystemene er ulike, at fartøyene innenfor de forskjellige gruppene kan ha et svært ulikt driftsmønster og svært ulik grad av kvoteutnyttning, og at de distrikts- og fiskeripolitiske konsekvensene av slike enhetskvoteordninger ville være svært uoversiktlige.

Det er heller ikke slik at det uten videre kan legges til grunn at det i alle gruppene er behov for å redusere antall fartøy, selv om det er innført adgangsbegrensende regler. Det er en styrke, som også ble fremhevet av næringskomiteen i Innst. O. nr. 55 (1998-99), at den norske fiskeflåten består av et stort antall fartøy av varierende størrelse. Disse har ulike fortrinn i forhold til drift i ulike geografiske områder og etter ulike fiskeslag, og under ulike forutsetninger med hensyn til værforhold, innsig av fisk mv. En ukritisk holdning til bruk av den modell for enhetskvoter som hittil har vært nyttet i forhold til trål- og ringnotflåten, vil lett kunne gi uforutsigbare endringer i dette mønsteret, og motvirke den strukturpolitikk som for øvrig er ønskelig i forhold til kystflåten i vid forstand.

På den annen side er det imidlertid grunn til også å ta i betraktning at de adgangsbegrensningene som en i dag har i viktige fiskerier for kystflåten, har blitt innført for ett og ett fiskeri. Mest merkbart for større grupper har vært de adgangsbegrensningene som er innført i løpet av det siste ti-året. Det kan nå være grunn til å foreta en samlet vurdering av om reguleringene samlet sett gir det reguleringssystem kystflåten skal ha for å fylle sin rolle i norsk fiskerinæring. I første omgang er det iverksatt en kartlegging av hvordan deltakerrettighetene er fordelt i fiskeflåten, for å få et samlet bilde av situasjonen. I neste omgang må den kunnskapen som erverves gjennom dette arbeidet, tas i bruk i det løpende reguleringsarbeidet og eventuelt i en mer grunnleggende vurdering av hvordan reguleringssystemet for kystflåten skal utformes i fremtiden.

Man bør i den forbindelse ikke fraskrive seg den muligheten som det gir til å utforme fleksible reguleringsystemer, dersom kvotene kan fordeles etter prinsippene i saltvannsfiskeoven § 5a.

En hovedutfordring i dette arbeidet er å finne reguleringsformer og adgangsbegrensninger som ikke bare tar hensyn til de som allerede er etablert i fiske, men som også gjør terskelen for å starte som fisker i kystflåten lavere enn i dag. Som næringskomiteen påpekte i Innst. O. nr. 55 (1998-99) er det *”positivt at mange kan bli eigar eller medeigar av fiskefartøy”*, og det må *”sikrast at nye generasjonar også kan få høve til å verta fartøyeigar”*.

I denne forbindelse er det særlig fisket etter bunnfisk som peker seg ut som fiskeri hvor det kan bli nødvendig å gjøre endringer i adgangsbegrensningene og reguleringsystemet.

Det er samtidig vanskelig å se for seg at det i særlig grad skulle være mulig å lempe på adgangsreglene for fartøy under 28 meter, dersom man fortsatt skal opprettholde samme regler for hele gruppen. Fartøy godt under 28 meter har i dag slike driftsmuligheter og en slik fangstkapasitet, at det ikke vil bli kvotemessig grunnlag for en liberalisering ut over dagens ordning av adgangen til å sette slike fartøy inn i fiske.

Fiskeridepartementet legger i budsjettet opp til kapasitetstilpasning gjennom kondemneringsordninger kombinert med fornyelse for kystflåten under 28 meter og for enkelte grupper av havfiskeflåten. Til en viss grad vil bruken av reguleringsystemet og kondemneringstilskudd være alternative virkemidler, eller kunne supplere hverandre, i arbeidet med å utvikle et reguleringsystem som fremmer de fiskeripolitiske målsettingene om blant annet flåtefornyelse i ulike grupper. Bruken av disse virkemidlene må således sees i sammenheng.

Det vil derfor måtte vurderes reguleringsmodeller som kan legge til rette for at fartøy i gruppen under 28 meter også selv kan ta ansvar for tilpasning av antall fartøy i gruppen til ressursgrunnlaget, ved at reguleringsformen kan tilpasses innføring av en enhetskvoteordning eller andre former for strukturtilpasning, slik næringskomiteen har bedt om.

Det vil også kunne gi muligheter for nye eller i det minste justerte reguleringsordninger for de mindre fartøyene, idet disse ikke vil kunne representere det samme press mot ressursene som større fartøy. Her kan man tenke seg både lempeligere adgangsvilkår og ordninger for fellesdrift, investeringsfelleskap eller lignende, dersom det også for denne gruppen gis adgang til å dele gruppekvoten i et antall kvoter som kan være større enn antall fartøy som faktisk skal delta i fisket, og fordele disse ulikt mellom de deltakende fartøy innenfor gruppen basert på en tidligere opparbeidet adgang til å delta i dette fisket.

På den annen side må det tas i betraktning at gruppen fartøy under 28 meter med adgang til å delta i gruppe I i torskfisket er ujevnt fordelt mellom fiskerikommunene. Fiskeripolitisk kan det være ønskelig å tilføre noen distrikter flere større fartøy i denne gruppen. Ett alternativ i så fall ville være å hente kvotegrunnlaget fra frigjorte kvoter i gruppe I for fartøy under 28 meter. En deling av denne gruppen i reguleringsammenheng vil komplisere gjennomføringen av en slik fornyelse.

For å illustrere dette, kan det nevnes at det i reguleringene for 1999 ble bygget på følgende antall fartøy i gruppe I:

Fartøystørrelse	Antall
27 - 27,9 meter	32
26 - 26,9 meter	8
25 - 25,9 meter	11
24 - 24,9 meter	19
23 - 23,9 meter	30
22 - 22,9 meter	15
21 - 21,9 meter	45
20 - 20,9 meter	39
Sum	199

Dette gir til sammen 199 fartøy, mens det ble bygget på at totalt 2 778 fartøy under 28 meter ville kunne delta i gruppe I. (Det presiseres at disse tallene ikke nødvendigvis vil samsvare fullt ut med det antall fartøy som etter individuelle vurderinger viser seg å fylle vilkårene for å delta i gruppe I, og selvsagt heller ikke med det antall fartøy som viser seg faktisk å delta i fisket i løpet av året.)

I den fiskeripolitiske debatt har det vært fremme flere mulige modeller som ikke lar seg gjennomføre innenfor dagens lovbestemmelser om kvotefordeling, men som i større grad enn dagens reguleringsystem kan legge til rette for hensiktsmessige samarbeidsformer mellom fiskere som ønsker å gå sammen, for eksempel om investering i nytt fartøy. En utvidelse av virkeområdet for saltvannsfiskeoven § 5a ville gi åpning for å utforme fordelingsordninger som er tilpasset behovene i den enkelte fartøygruppe, og som kan ligge langt fra enhetskvoteordningene innenfor trål- og ringnotflåten. Formålet med slike kvoteordninger

vil således ikke nødvendigvis være å redusere antall fartøy, men å utvikle reguleringsmodeller tilpasset den enkelte fartøygruppen.

Departementet vil arbeide videre med disse spørsmålene, og invitere fiskerinæringen til en nærmere dialog om hvilke muligheter som ligger i bruken av ulike enhetskvotemodeller for fartøy under 28 meter. Det er grunn til igjen å presisere at den definisjonen av enhetskvoter som følger av saltvannsfiskeoven § 5a gir anledning til å utforme enhetskvotemodellene på grunnleggende andre måter enn det som har vært gjort i forhold til trål- og ringnotflåten. De mulighetene som ligger i dette, bør vurderes nøye før man går videre.

På kort sikt ser departementet det som mest realistisk å gjennomføre et reguleringsmessig skille i torskefisket nord for 62° N mellom større og mindre fartøy under 28 meter, for slik å legge til rette for et videre arbeid med å utvikle et reguleringsmessig system som er bedre tilpasset de ulike muligheter som ligger i de forskjellige fartøygruppene. Et slikt reguleringsmessig skille kan vurderes allerede i forbindelse med reguleringene for 2000. Det er imidlertid ikke mulig å innføre kvoteordninger for fartøy under 28 meter som bygger på saltvannsfiskeoven § 5a, uten lovendring.

Fiskeridepartementet vil se det som hensiktsmessig at det forut for en slik eventuell lovendring gjennomføres en åpen prosess som klargjør hvilke reguleringsordninger lovhjemmelen tenkes nyttet til.